Cena egz. 20 groszy

14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu.
Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul. Mostowa 17 — w Grudziądzu, ul. Toruńska 22 w Inowrocławiu, Król. Jadwigi 16 w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2.95 zł. miesięcznie 8.85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.34 zł. miesięcznie, 10.00 zł. kwartalnie Pod opaską: w Polsce 6.95 zł., zagranicę 9.25 zł. miesięcznie.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr zbiorowy 2650 (trzy przewody) — Oddział w Bydgoszczy 1299.

Założyciel Jan Teska.

Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 637

Numer 207 | BYDGOSZCZ, sobota dnia 10 września 1938 r. | Rok XXXII.

Gdy sławkowcy marzą o władzy.

W związku z uchwaleniem tez kulturalnych OZN ukazały się na łamach organu grupy pułkowników „Jutro Pracy“ rewelacyjne *tezy polityczne, świadczące o daleko posuniętym rozkładzie ideowym, jaki pognębia tych utopistów sanacyjnych.* Za wszelką cenę pragną oni się dorwać do władzy. Byle prędzej, byle jutro.

W artykule pt. „Program działania“ pisze p. Alfred Łaszowski:

„Moda na kompromisy i półśrodki skończyła się przecież wielką klapą. Pozostaje *jeszcze jedna szansa odbudowy nadwątlonego kredytu zaufania. Myślę, że już ostatnia. Z tym trzeba się liczyć.* Jeżeli znowu wszystko będzie na papierze, a nie w rzeczywistości, pies z kulawą nogą nie spojrzy w tę stronę. Społeczeństwo ma dosyć deklaracji. *Żąda czynów.* Zobaczymy, co „ośrodek“ potrafi dokonać w zakresie działalności kulturalnej. Obawiam się, że niewiele. Dotychczasowy bilans wygląda bardzo źle. Ileż to pięknych pomysłów wsiąkło w bibułę biurową. Dlaczego? *Bo nasza parodia stronnictwa totalnego zbyt czujnie nadsłuchuje głosów, jakie płyną do niej z prawa i z lewa. Chcieli by wszystkim dogodzić, a to jest w obecnych warunkach utopią.* Kto potrafi tylko słuchać głosów opinii, będzie zawsze wypadkową, nigdy nie zdoła jej zorganizować.

Prawdziwy twórca historii zawsze potrafi narzucić swą wolę, wpoić masom nowy układ przeświadczeń i wierzeń. Tylko małe figurki liczą się z tym, co jeden albo drugi leader powie o ich zamiarach. *Na taki Ozon wystarczy krzyknąć, zaraz zawraca z drogi. Cierpimy na zanik władczości w Polsce.* Każdy tylko nadsłuchuje „co mówią“, gotów „w razie czego“ schować ogon pod siebie, wyjaśniać, tłumaczyć, perswadować. Dla wybitnych jednostek *opinia zawsze była potęgą urojoną.* Umiały jej narzucić siebie.

Dzisiaj trzeba stawiać ludzi *wobec faktów dokonanych,* jedynie ta metoda świadczy o potędze akcji. Zróbcie coś, a wszyscy zmienią zdanie. Opinię zdobywa się gwałtem. Nigdy inaczej nie było. Człowiek dużego kalibru kręci nią, jak chce. U nas panuje jakiś fetyszyzm. *Najinteligentniejsi ludzie żyją pod hipnozą „sugestii zbiorowej“. Każdy kogoś słucha, śledzi jakieś „reakcje“, sonduje i bada, zamiast samemu być źródłem inspiracji. Dosyć tego mazgajstwa“.*

* * *

Każdy kogoś słucha?... Jaka szkoda, że większość narodu polskiego nie chce „słuchać“ sanacji, a już zgoła nie będzie słuchać fanaberyj i *rojeń o władzy polityków obozu p. Sławka.* W tym rzecz. Tu lezy klucz do rzeczywistości polskiej.

Ileż to razy sanacja stawiała społeczeństwo „wobec faktów dokonanych“! I nic z tego wszystkiego. Społeczeństwo, jak stało tak *stoi — murem przy sztandarach stronnictw opozycyjnych.* „Fakty dokonane“ — to za mało. Prawda ta już dawno zwyciężyła — na Zamku. A także w drugim ośrodku dyspozycyjnym — w GISZU.

Właśnie tam znalazły już posłuch „głosy opinii“. Tylko „małe figurki“ z obozu p. Sławka nie rozumieją tych głosów. Ale przecie nadejdzie czas, że i oni wszystko pojmą i wszystko zrozumieją. Byle także w czas i byle nie za późno. *Pochodu demokracji w Polsce nie cofnie już żadna siła.*

(Ciąg dalszy na str. 2)

Zajścia w Morawskiej Ostrawie

jeszcze ciążą nad zagadnieniem sudeckim

Jak przedstawiają sprawę obie strony.

Mor. Ostrawa, 9. 9. (PAT) W miejscowych kołach partii niemiecko-sudeckiej w następujący sposób wyjaśniają tło środowych zajść w Morawskiej Ostrawie:

W okresie ostatnich kilku tygodni aresztowano w okręgu Frywaldów **82 członków partii,** którzy posiadali broń bez pozwolenia władz administracyjnych. Aresztowanych skuto i przewieziono do aresztu policyjnego w Mor. Ostrawie, gdzie ich więziono wbrew przepisom prawnym ponad 2 tygodnie. W czasie transportu **zmarł jeden z aresztowanych,** przy czym jak wyjaśniono urzędowo, **popełnił on samobójstwo, wyskakując z okna jadącego pociągu w Morawskiej Ostrawie.**

Rodziny aresztowanych, ani też przedstawiciele partii nie uzyskali widzenia z aresztowanymi, ani też nie dopuszczono nikogo do zwłok zmarłego. Wśród ludności niemieckiej rozeszły się pogłoski, że aresztowanych pobito i poraniono w czasie przesłuchiwania, przy czym **jeden zmarł na skutek odniesionych ran.** Kierownictwo partii posiada nazwiska świadków, którzy mogą stwierdzić pobicie aresztowanych.

Wobec tego udała się w ub. środę do prezesa sądu okręgowego w Morawskiej Ostrawie celem porozumienia się z aresztowanymi i wyjaśnienia pogłosek delegacja posłów partii niemiecko-sudeckiej w osobach posłów: Koellnera, Knorrego, Neuwirtha, Maya i Wernera. W czasie konferencji posła Neuwirtha z prezesem sądu, przed budynkiem zgromadził się tłum Niemców, których zaczęła **rozpraszać policja konna i piesza.** W chwili, kiedy znajdujący się na schodach budynku sądowego poseł May próbował interweniować, został uderzony **po twarzy szpicrutą przez nadjeżdżającego konno policjanta.** Świadkiem pobicia był stojący tuż obok poseł Koellner. W czasie rozpraszania tłumu, policja aresztowała kilka osób. Komunikat oficjalny czechosłowackiego biura prasowego, który ukazał się dopiero w późnych godzinach nocnych, podkreśla na podstawie zeznań obecnych przy zajściach strażników policyjnych, że

poseł May nie został uderzony szpicrutą,

a konny policjant interweniował jedynie w chwili, gdy 2 nieznanych bliżej osobników usiłowało się pobić.

Zawieszenie urzędników.

Praga, 9. 9. (PAT) Oficjalny komunikat czeski: Wydarzenia w Morawskiej Ostrawie, które stały się przyczyną przerwania rokowań z rządem przez SDP, podlegają dokładnemu śledztwu. Ministerstwo spraw wewnętrznych poleciło przeprowadzenie śledztwa generalnemu inspektorowi policji państwa Kraczmarowi.

Śledztwo, które trwało wczoraj przez cały dzień, nie zostało jeszcze zakończone. Z przebiegu jego można na razie podać, że **jednego urzędnika policyjnego oraz kilku funkcjonariuszów policji zawieszono.** Wytoczono przeciwko nim również dochodzenie karne.

Berlin mówi o „dramatycznym“ obrocie sprawy.

Berlin, 9. 9. (PAT) Opinia niemiecka znajduje się wciąż jeszcze pod silnym wrażeniem zerwania przez Niemców sudeckich rozmów z rządem praskim. Ponowne zaostrzenie problemu sudeckiego usunęło nawet na chwilę na drugi plan zjazd partyjny w Norymberdze. **Pierwsze kolumny dzisiejszej prasy niemieckiej poświęcone są prawie wyłącznie zagadnieniu sudeckiemu,** przy czym prasa nie kryje się z tym, że zagadnienie czechosłowackie **przyjęło obrót „dramatyczny“.** Zajścia wczorajsze — stwierdza „Voelkischer Beobachter“ — rzucają jaskrawe światło na pozbawione rozsądku postępowanie Czechów. Państwem tym rządzi dziś **wojsko i policja, które przestały być czynnikiem utrzymującym porządek i pokój.**

„Republique“ domaga się urządzenia plebiscytu w Sudetach

Paryż, 9. 9. (PAT) Zajścia w Morawskiej Ostrawie i Opawie oraz przerwanie rokowań między delegatami sudeckimi a rządem czeskim wywołują w Paryżu dość **duże poruszenie i zaniepokojenie.**

Znaczna część prasy politycznej paryskiej ocenia obecną ewolucję sytuacji czeskiej w ten sposób, że **zmierza ona nieuchronnie do przeniesienia rozmów z linii Praga—Niemcy sudeccy na płaszczyznę negocjacyj** (rokowań) **międzynarodowych.**

Po artykule wtorkowym wiceprezesa partii Roche'a, mówiącym o możliwości oddzielenia Sudetów od Pragi, dziennik „Republique“ — organ prawego skrzydła partii radykalnej, zamieszcza na naczelnym miejscu artykuł **wybitnego polityka, b. ministra Deata,** obecnie po Paul Boncour, prezesa tzw. Unii socjalistyczno-republikańskiej.

P. Deat w swym artykule, analizującym ewentualny rozwój sytuacji, widzi tylko dwa rozwiązania: **albo przekształcenie Czechosłowacji na państwo całkowicie federalne, albo też plebiscyt.** Niech nasi wojownicze usposobieni politycy, jak również Czesi — pisze Deat — **znajdą jakiekolwiek słuszne uzasadnienie dla odrzucenia zasady plebiscytu.** Byłoby to przecież zastosowanie zasady, na której demokracje od r. 1919 stale się opierały, to zn. uznania praw narodów do stanowienia o sobie. Jeżeliby Praga odrzuciła plebiscyt, to tym samym wyznałaby, że nie jest w stanie utrzymać Niemców sudeckich w swoich rękach inaczej, niż przez siłę. **Jeżeli się nie chce przyjąć federalizmu** — pisze dalej Deat — **to trzeba zaakceptować plebiscyt.** Nie mogę zrozumieć — kończy autor — w jaki sposób 3 miliony Niemców sudeckich może stanowić dla Czechosłowacji element jej siły, jeżeli istotnie chcą się od niej oddzielić. **Istnieją czasem amputacje, niezbędne dla ocalenia pacjenta.** Czechosłowacja bez Sudetów może pozostać nadal Czechosłowacją. Istnieją nawet umysły wybitne, mające poczucie odpowiedzialności, które sądzą, że byłby to najlepszy sposób uniknięcia rzeczy jeszcze gorszych.

Pomnik Włochów poległych w Hiszpanii.

W Rzymie odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika „ochotników“ poległych w wojnie domowej w Hiszpanii. W uroczystości tej, zorganizowanej przez młodzież faszystowską, brały udział delegacje organizacyj młodzieży nie tylko z Włoch, ale i z Hiszpanii, Niemiec, Litwy, Luksemburga, Węgier, Albanii i Grecji.

Strajk sudeckiej młodzieży szkolnej.

Mor. Ostrawa, 9. 9. (PAT) Wczoraj we wszystkich szkołach niemieckich ludowych, wydziałowych i gimnazjach w Opawie zjawiło się na rozpoczęcie nauki **zaledwie paru uczniów.** Brak było zupełnie uczennic i uczniów narodowości niemieckiej. Jak podkreśla prasa, idzie tu o **masowy protestacyjny strajk niemieckiej młodzieży szkolnej** przeciwko zarządzeniu czeskich władz szkolnych, zabraniającemu dzieciom niemieckim z powiatu hulczyńskiego uczęszczać do szkół niemieckich w Opawie.

Niemcy, Słowacy, Węgrzy i Polacy.

Praga, 9. 9. (PAT) W czwartek odbyło się wspólne posiedzenie

przedstawicieli politycznego komitetu partii sudecko-niemieckiej z przedstawicielami słowackiej partii ludowej, zjednoczonych stronnictw węgierskich oraz komitetu porozumiewawczego stronnictw polskich.

W posiedzeniu wzięli m. in. udział z ramienia partii niemiecko-sudeckiej posłowie Herman Frank i dr Sebekowsky, ze strony słowackiej poseł dr Tiso, z węgierskiej posłowie Szuelloe i Esterhazy, **z polskiej zaś poseł dr Wolf.**

Zebrani doszli **do zupełnego porozumienia w sprawie konieczności pilnej przebudowy państwa oraz uregulowania zagadnienia narodowościowego.**

Przygnębienie w Pradze.

Praga, 9. 9. (PAT) Ostatnie wydarzenia w Czechosłowacji, tzn. zajścia w Morawskiej Ostrawie i Opawie, przerwanie rokowań partii niemiecko-sudeckiej z rządem, wywołały nową falę pesymistycznych nastrojów w Pradze. **Artykuł „Times'a“ wywołał tutaj przygnębiające wrażenie.**

Premier Hodża otrzymał liczne depesze od szeregu organizacyj, **protestujących przeciwko ustępstwom na rzecz Niemców sudeckich.** W depeszach wysuwane jest **żądanie zwołania parlamentu,** który miałby powziąć decyzję w tej sprawie.

* * *

Nie ma potrzeby dramatyzować wypadków w Morawskiej Ostrawie. Poturbowanie choćby posła, rozpędzenie tłumu, czy zagadkowa choćby śmierć jednego z Niemców — to wypadki, które mogą wywołać w zasadzie tylko wiele hałasu.

Ważniejszą rzeczą jest taktyka henleinowców, wynikająca bezpośrednio ze stanowiska Pragi jak przede wszystkim Anglii. Targ, odbywający się o Sudety wygląda następująco: Henlein krzyczy głośno:

(Ciąg dalszy na str. 2.)

Gdy sławkowcy marzą o władzy.

(Ciąg dalszy)

Sławkowcy z „Jutra Pracy" nie mają już czym się łudzić. *Nie mają oni już żadnej szansy odbudowy nadwątlonego kredytu zaufania.* Dzisiaj „pies z kulawą nogą nie spojrzy w stronę" — sławkowych totalistów, „nacjonalistów" i innych farmazonów, bo w tym obozie panuje zaraza: poglądów i doktryn, *sprzecznych* z poglądami politycznymi społeczeństwa na naród i państwo, *na kulturę, politykę i rządy w Polsce.*

Dla społeczeństwa polskiego rozum polityczny grupy p. Sławka był zawsze *„potęgą urojoną"*. Opinię tego społeczeństwa zdobywa się nie frazesami o „twórcach historii", nie deklamacjami o „zaniku władczości w Polsce", ale odwagą cywilną i polityczną do obrony praw politycznych przede wszystkim własnego narodu, a nie takich czy innych mafij. To właśnie brak tej odwagi był przyczyną, że grupa pułkowników musiała zejść z widowni politycznej, bo w przeciwnym razie groziłyby Polsce poważne konflikty wewnętrzne.

Zapalne ognisko tych konfliktów zaczęło się tlić z chwilą powrotu p. Sławka do czynnej polityki. I tli się. I tlić się nie przestanie. W takiej sytuacji jedno jest pociechą, że na odbudowę rządów „radosnej twórczości" sławkowcy nie mają już dzisiaj ani szans moralnych, ani realnych środków politycznych. Nie widzimy w Polsce stronnictwa, któreby chciało przyjąć na siebie odpowiedzialność za nowe rządy grupy pułkowników. Nie mieszamy Kościoła do polityki. Jeżeli jednak dobrze rozumiemy orientacje miarodajnych czynników, to jeżeli kto, to właśnie ogół katolicki stanąłby do rządów sławkowców w zdecydowanej opozycji.

Taka jest rzeczywistość, której nie zmienią nawet „narodowi piłsudczycy". Polskę nie stać po prostu na finansowanie polityków, chorujących na „twórców historii". Społeczeństwo nie wierzy fałszywym graczom, nie wierzy politykom, palącym swoje archiwa partyjne dla tego, że w tych archiwach było za dużo dokumentów — *niepranwości*, dokumentów zakłamania partyjnego i politycznego. I dlatego Polskę nie stać na drugą serię rządów p. Sławka.

H. P.

—«:»—

Zajścia w Morawskiej Ostrawie.

(Ciąg dalszy)

„Żądam 99! (100 w danym wypadku jest cena zupełnego oderwania się od Czechosłowacji)". Benesz namyśla się i mówi: „Dam 5!" W tym miejscu słychać podpowiadanie ze strony Runcimana: „To mało. Daj Pan 6!". Niemcy wtedy mówią: „Zastanowimy się nad propozycją". Anglik namawia do ustępstwa. Benesz podbija stawkę i tak w kółko, aż do skutku. A ponieważ byłoby to nudne, więc **w pewnym punkcie zrywa się dramatycznie rokowania, wiedząc, że Czechosłowacja znajduje się na równi pochyłej ustępstw, popychana przez Anglię i straszona przez „Times", czy „Republique".**

Ponieważ całkowite zerwanie rokowań byłoby dla Niemców absurdalne pozostają dla nich dwa wyjścia: **wrócić do stołu obrad na podstawie 8 punktów karlsbadzkich, albo wykorzystać moment do przerzucenia rokowań na płaszczyznę plebiscytu.** Ta ostatnia ewentualności leży **w rękach Hitlera,** który może jeszcze zabrać głos w tej sprawie w ostatnim dniu „Parteitagu" norymberskiego.

Naturalnie jest rzeczą niemożliwą przewidzieć, czy Führer już teraz uzna sprawę za dojrzałą do takiego posunięcia. Nic go bowiem do tego nie zmusza Rozwój wypadków potwierdza raczej **politykę czekania na to, aby sudecka gruszka sama dojrzała i spadła mu w ręce** — red.

—«:»—

Henlein bawi w Norymberdze.

Praga, 9. 9. (PAT). Henlein bawi jeszcze w Norymberdze. Główne kierownictwo S. D. P. oświadczyło wczoraj rano, że **Henlein pozostanie w Norymberdze prawdopodobnie do poniedziałku.**

Przelot samolotów niemieckich.

Praga, 9. 9. Jak donosi „Prager Presse" wczoraj w południe przeleciały nad granicą terytorium czechosłowackim, w kierunku miejscowości Oberheide na zachód **5 samolotów niemieckich wojennych,** na których można było wyraźnie rozpoznać znaki niemieckie, a w szczególności olbrzymi znak swastyki.

Społeczeństwo i rząd przed kampanią wyborczą.

Na skrzyżowaniu wielkich dróg politycznych.

Warszawa, 9. 9. Spośród wielu głosów politycznych o zbliżającej się kampanii wyborczej na szczególną uwagę zasługują rozważania „Kuriera Warszawskiego", poświęcone **manewrom politycznym w Warszawie i żywiołowym ruchem w kraju.**

Społeczeństwo nie pozwoli się usunąć.

Już dawno nie było takiego ruchu i szumu w całym kraju, jak właśnie teraz, a wszystko wskazuje na to, że w społeczeństwie budzi się coraz większe zainteresowanie dla spraw państwowych i zagadnień politycznych. Wywołane to jest w dużej mierze **przygotowaniami do zbliżającego się r. 1940,** który dla przyszłego układu politycznego w Polsce mieć będzie pierwszorzędne znaczenie.

Jesteśmy w okresie, w którym decyduje się, co ma być po r. 1940. Społeczeństwo nie chce, aby te doniosłe decyzje zapadały wprawdzie na jego rachunek, ale bez jego współudziału.

Społeczeństwo nie pozwoli się obecnie, czy też za rok usunąć poza nawias życia publicznego **bez oporu i wstrząsów wielce niebezpiecznych.** Czy takie plany i zamiary w ogóle istnieją, a jeśli tak, kto, gdzie i u jakich czynników?

Na to pytanie odpowiedź jest niezwykle trudna, ale nieraz niepodobna oprzeć się wrażeniu, że jest ktoś, kto snuje takie projekty na przyszłość i kto czuje się dość silnym na to, aby narazie tkwić niemal w bezczynności i cierpliwie czekać.

Rachuby takie, jeśli rzeczywiście istnieją, mogą być jednak przekreślone przez społeczeństwo, które nie chce czekać i dać się zaskoczyć.

Fałszywa gra „odprysków" z obozu rządowego.

Najwięcej hałaśliwego szumu robią w niektórych gazetach i popularnych kawiarniach Warszawy i kilku większych miast, **rozliczne „odpryski" z obozu rządowego.**

Na lewym i na prawym jego skrzydle wyrastają, jak grzyby na jesieni, mniej lub więcej realne projekty i kombinacje polityczne głośne, nieprawdopodobne, wręcz fantastyczne.

Wszelakie kombinacje, szukające bloków i koncentracyj politycznych, referowane były na tych łamach w ostatnich tygodniach. Wszystkie one nie wychodziły poza ramy obecnego systemu rządzenia, **i nie obiecywały faktycznej i rzetelnej normalizacji stosunków politycznych w Polsce.**

Nie trzeba dowodzić, że autorami planowanych „bloków porozumień, zjednoczeń, koncentracyj" są ci, którzy na normalizacji politycznej w Polsce muszą stracić. Tu jest źródło tego krzykliwego hałasu, którym nas ostatnio karmiono, a którego końca nie należy się prędko spodziewać.

Hałas ten ma tylko tę korzystną stronę, że ujawnia nici, powiązania i kontakty, że **pozwala je pilnie obserwować przede wszystkim tym czynnikom w obozie rządowym,** przeciw którym planowane porozumienia są najwidoczniej kierowane.

W tym „humorze" jest system sanacyjny.

Zapewniają w kołach politycznych, że czynniki miarodajne **traktują lekko, niemal z humorem, cały ruch „odpryskowo-blokowy" w obozie rządowym.**

— Wszystkie te odpryski i planowane kombinacje — oświadczono nam ze strony powołanej — **nie reprezentują żadnej zorganizowanej siły w społeczeństwie, nie są niczym realnym. Dlatego „odpryskowe" manewry polityczne obserwować należy spokojnie, nie nadając im większej wagi.**

Należy przyjąć, że poszczególne grupy obozu rządowego znają się wzajemnie doskonale i że ta lekka, a nawet pogardliwa ocena „odprysków", i „manewrów" **musi mieć zapewne realną podstawę.**

Czynniki rządowe widzą wielkie ruchy polityczne.

Ale poza hałasem, robionym przez grupki i „odpryski" obozu rządowego, istnieją w kraju wielkie i głębokie ruchy polityczne.

Czynniki rządowe obserwują ruchy te z największą bacznością, uznają je za pozytywne i pragną skierować je ku wyborom samorządowym w nadziei, że kampania wyborcza do gromad, gmin i powiatów przyniesie jakieś odprężenie i stanowić będzie krok na drodze do pacyfikacji, a może i dalszej normalizacji stosunków w kraju.

Całe zagadnienie tkwi obecnie przede wszystkim w tym, **czy wieś pójdzie do wyborów samorządowych.** Na to pytanie nie ma dotychczas odpowiedzi i, jak się zdaje, nie zapadnie ona w dniach najbliższych. W każdym razie pragnienia wsi wybiegają daleko poza horyzont gromady, gminy i powiatu.

Str. Ludowe, stanowiące główną reprezentacje polityczną wsi, nie powzięło jeszcze decyzji w sprawie udziału w wyborach. **Dnia 12 bm. zbiera się na posiedzenie NKW Stronnictwa Ludowego,** ale jest wiadomem, że decyzja w kwestii wyborów zapadnie dopiero na Radzie Naczelnej Stronnictwa.

Zwołania Rady Naczelnej **nie należy zaś oczekiwać przed końcem września, a może nawet przed pierwszą dekadą października.** Przywódcy ludowi badają nastroje mas przed powzięciem rozstrzygnięcia i szukają kontaktu z przywódcami organizacyj lokalnych.

Prezes NKW. **b. marszałek Rataj** wrócił przedwczoraj do Warszawy z Małopolski, którą objeżdżał przez kilka dni.

Wieś staje przed doniosłą decyzją, na rozstaju wielkich dróg.

Polacy na Zuławach Gdańskich

będą musieli się wyprowadzić

z mieszkań rzekomo niezdrowych...

Z Gdańska donosi stały korespondent „Dziennika Bydgoskiego":

W szeregu gmin na terenie Wolnego Miasta Gdańska odbyły się ostatnio zebrania rad gminnych, na których sołtysi (przeważnie mianowani komisarycznie członkowie partii narodowo-socjalistycznej) oświadczyli obecnym na zebraniu Polakom, że jak zbadano, **mieszkania zajmowane przez Polaków są niezdrowe...**

Sołtysi zapowiedzieli, że w najbliższym czasie przyjedzie na wioski specjalna komisja sanitarna z Gdańska, która badać będzie stan polskich domów i mieszkań. W razie stwierdzenia złego stanu sanitarnego **Polacy będą musieli się wyprowadzić!**

Ponadto w niektórych gminach oświadczono, że ponieważ Polacy, w znacznej swej większości **pracownicy Polskich Kolei Państwowych,** w przyszłości mogą jako pracownicy **nieetatowi** stać się ciężarem gminy, przeto już dzisiaj(!) istnieją dostateczne podstawy do **wyzbycia się uciążliwych mieszkańców...**

Dla informacji trzeba dodać, że Polacy na wioskach gdańskich są nie tylko obywatelami gdańskimi, ale stanowią zasiedziały tutaj od wieków element. Przy organizowaniu PKP na terenie Gdańska, wielu z nich wstąpiło do kolejnictwa, ale skutkiem dziwnych praktyk biura personalnego gdańskiego PKP, o których pisaliśmy przed niedawnym czasem, byli oni traktowani jako pracownicy drugiej klasy, i tylko niewielu z nich otrzymało etaty.

Jak więc widać, słaby stan finansowy Polaków gdańskich ma być wykorzystany przez hitlerowców w tej formie, że się ich po prostu

pod błahym pozorem „braków sanitarnych" wyrzuci z ich siedzib.

Tymczasem na PKP w Gdańsku stosunki ułożyły się tak — delikatnie mówiąc — dziwnie, że w budynkach mieszkalnych należących do kolei, **Polacy płacą za mieszkania drożej, aniżeli Niemcy!**

Gdy więc obserwujemy systematyczną akcję rugowania Polaków z ich stanowisk i warsztatów a ostatnio i z mieszkań przez administrację gdańską, całkowicie podległą wskazówkom partii narodowo-socjalistycznej, trzeba, aby społeczeństwo polskie niemniej energicznie ujęło się za swoimi rodakami na Żuławach gdańskich.

—«:»—

Komisarz generalny RP. w Gdańsku

odrzucił protest senatu

w sprawie aresztowania celników w pociągu choinickim.

Jak o tym donosiliśmy dnia 2 bm. na stacji kolejowej w Chojnicach aresztowani zostali trzej gdańscy urzędnicy celni i wyrokiem sądu grodzkiego skazani każdy na 3 tygodnie aresztu. Hitlerowska prasa przedstawiła tych urzędników jako „ofiary niezrozumiałego postępowania władz polskich", ponieważ przy kasie odmówiono im biletów, więc udali się poprzez tory do pociągu pośpiesznego, gdzie przecież mogli (!) także wykupić bilety.

W sprawie tej senat W. M. złożył protest w komisariacie generalnym RP w Gdańsku. Protest ten został przez komisariat generalny Rzplitej odrzucony jako całkowicie nieuzasadniony. W rzeczywistości gdańscy urzędnicy celni na dworcu kolejowym w Chojnicach **wsiedli podstępem, bez biletu do pociągu tranzytowo-uprzywilejowanego, chcąc nim jechać bez opłaty.** W podobnych sytuacjach przyłapywano już często urzędników gdańskich, którzy jedynie pobłażliwości władz polskich zawdzięczają, że obyło się bez kary i skończyło na napomnieniu.

Przyłapani ostatnio celnicy gdańscy zmuszeni byli opuścić pociąg, a po wyroku skazującym osadzeni w areszcie dla odcierpienia kary. Z aresztu uwolnieni zostali dopiero po złożeniu wniosku o wypuszczenie za kaucją. Wniosek sąd przychylnie załatwił. Sprawę na miejscu zbadał polski inspektor celny, a gdański starszy urzędnik celny zawiózł jedynie potrzebną na kaucję kwotę 1500 zł.

Stwierdzenie winy hitlerowców gdańskich.

Gdańsk. Do Gdańska przybył przedstawiciel naczelnictwa Związku Harcerstwa Polskiego, który na miejscu zapoznał się ze sprawą napadu narodowych socjalistów na harcerzy polskich. Jak się dowiaduje „Goniec Warszawski", delegat ten stwierdził, że **napad został dokonany przez oddział, który wyłącznie w tym wypadku ponosi winę.** Również delegat kierownictwa Zw. Harcerstwa Polskiego ustalił, że **nieprawdą jest, jakoby harcerze polscy mieli dokonać napadu na kolporterkę „Danziger Vorposten".**

Komu dziś wierzyć?

Gdańsk, 9. 9. (PAT). **Prezydium policji gdańskiej skonfiskowało wczoraj cztery dzienniki polskie, przypuszczalnie z powodu zamieszczenia wiadomości o rzekomym porwaniu przez bojówki narodowo-socjalistyczne obywatelki polskiej p. Heliosz i uprowadzeniu jej w niewiadomym kierunku.**

P. Heliosz bawiła w m. Steegen na obszarze W. M. Gdańska i nie została porwana lub uprowadzona, lecz wydalona do Polski.

* * *

Nie wiemy, czym się pani Helioszowa w Gdańsku trudniła, tyle tylko wiadomo, że **nagle „zniknęła".** Z depeszy powyższej nie wynika, że **polska** urzędowa agencja twierdzi o jej „wydaleniu do Polski", a raczej należy przypuszczać, że jest to informacja gdańskiego prezydium policji. — Red.

Rozmowy z opozycją.

Warszawa, 9. 9. „Słowo" wileńskie donosi: Premier Składkowski rozmawia z socjalistami, wicepremier Kwiatkowski z ludowcami. Inny charakter noszą rozmowy gen. Składkowskiego, inny wicepremiera Kwiatkowskiego.

Pierwsze nie tyle mają cele polityczne, ile troskę o spokój, ład i porządek.

Zupełnie inaczej jest u ludowców. Tutaj istnieje silny zainteresowany w najszybszych i głębokich zmianach czynnik. **Jest nim Witos, który pragnie wrócić oczywiście jak najprędzej i który stale najsilniej zaostrza nastroje opozycyjne".**

Na Maginesie

Bardzo często stoimy wobec tragicznej rozbieżności między teorią a praktyką. Najsłuszniejsze hasła, najprawdziwsze myśli i idee nie znajdują urzeczywistnienia. Dzieje się to przez słabość ludzką, ale często również i przez fatalny zbieg okoliczności. Doświadczają tego nawet ludzie najszlachetniejsi i najbardziej wartościowi.

W niedzielę, 11 września, obchodzimy stulecie urodzin wielkiego poety Adama Asnyka. I właśnie w życiu tego wspaniałego filozofa i moralisty widzimy taką rozbieżność.

W jednym z listów Asnyka do ojca znajdują się takie — dziś jeszcze aktualne — opinie o wychowaniu dzieci przez rodziców:

„Wszakże poza względami praktycznymi są jeszcze względy moralne, których zapoznawać niepodobna. Między najpierwszymi i najświętszymi obowiązkami człowieka jest bez zaprzeczenia obowiązek wychowania własnych dzieci i w każdym razie jedni tylko rodzice odpowiadają przed Bogiem i społeczeństwem za przyszły rozwój, charakter i kierunek swoich potomków. Ojciec, który by z jakichkolwiek przyczyn pozostawił na czas dłuższy dziecko w cudzym ręku, wyrzekając się nieodłącznych kłopotów i trudów, wyrzekłby się zarazem najcenniejszych praw i pociech ojcostwa. Pozbawiłby się dobrowolnie wszelkiego wpływu na pierwotne rozbudzenie młodocianej duszy i pozostałby obcym dla własnego dziecka, które by się kochać jego nie nauczyło... Biorąc dziecko do siebie w późniejszych latach już by nie był w możności naprawić złego... Przy tym ojciec miałby już do czynienia z wyrobionym do pewnego stopnia charakterem, który mógłby wypaść nie według jego woli i życzeń... Pierwsze wrażenia są zwykle najsilniejsze i ślad ich nie łatwo zatrzeć, a jakkolwiek przekonany jestem, że nikt naumyślnie nie zatruwa niewinnej duszy, przecież jak w świecie fizycznym tak i moralnym są częstsze i mniej częste atmosfery, którymi oddychając, dziecko zdrowiej lub chorobliwiej się rozwija"...

To były ideały wychowawcze Asnyka. Niestety, słabe zdrowie nie pozwoliło mu urzeczywistnić tych zasad we własnym życiu i wychować rodzonego syna. I zaledwie w parę lat po śmierci poety jego syn Włodzimierz Asnyk spieniężył całą schedę, pojechał do Paryża, przegrał wszystko w karty i strzelił sobie w głowę.

Ta tragedia pośmiertna poety jest jednak najmocniejszym podkreśleniem słuszności jego teorii. Przytoczony wyjątek z listu Asnyka powinni wziąć sobie do serca wszyscy rodzice i wychowawcy...

—«:»—

Humor polityczny.

PIAST I WYBORY.

Podczas audycji radiowej z udziałem Szczepka i Tońka zaszedł następujący niezwykle charakterystyczny fakt. Oto Szczepko gwarząc o starych dziejach Polski i mówiąc o Piastach został zainterpelowany przez Tońka:

— A kto tego Piasta na tron wyniósł?

— Były wybory.

— Takie zwyczajne wybory?

— A jakże!

— Już mi Szczepciu nie opowiadaj takich bajek, bo jak to możliwe, żeby z takich wyborów dopuścili Piasta do rządów.

Licznie w „Bristolu" w Warszawie na podwieczorku tanecznym zebrana publiczność zareagowała na ten fragment burzliwymi oklaskami, które trwały przez długi czas.

SABOTAŻ W ROSJI.

Samochód Stalina rozbił się o drzewo. Natychmiast zjeżdża do wsi oddział GPU i przeprowadza śledztwo.

Po drobiazgowych dochodzeniach wiozą do Moskwy 80-letniego starca.

Stawiają go przed sądem.

— Słuchajcie staruszku, mówi doń przewodniczący trybunału, jesteście oskarżeni o zamach na Stalina...

— Ja o zamach...

— No tak, przecież wszyscy we wsi zeznali, że wy przed 50 laty zasadziliście to drzewo, o które się rozbił samochód Stalina.

*

Po katastrofie samochodowej Stalina ukuto w Sowietach nowe przysłowie: „Co ma wisieć — to nie zginie w katastrofie samochodowej".

(„Wróble na dachu").

Polska linia Maginota.

Francuzi zbudowali linię Maginota. Niemcy budują linię Zygfryda. Jedni mają złoto, drudzy budują autostrady. Bywa nawet tak, jak na naszych kresach zachodnich, że **nędzne 10% ludności usiłuje większości narzucić swój język, swój obyczaj, swą organizację handlową spółdzielczą!!!**

Bywają wśród nas małe, słabe dusze i jeszcze mniejsze serca. Kurczą się w sobie, uginają i boją. Tak, boją! Co będzie jak Niemcy posiądą Sudety? Co będzie jak zbudują fortyfikacje? Co będzie, jeśli nas jedni opuszczą, drudzy nie pomogą, trzeci zjedzą, połkną, zniszczą. Brońmy się, brońmy się, brońmy się! — oto nasze zawołanie. A tymczasem, **kto tylko się broni musi prędzej czy później przegrać i przegrać musi bez apelacji, ten który nie wierzy we własne siły i nade wszystko tych sił nie zna.**

Nie mamy złota, nie mamy maszyn, nie mamy tysiąca i jednej rzeczy, ale **mamy skarb największy, najbezcenniejszy, niczym niezastąpiony — mamy ludzi.** Człowiek, jego inteligencja, jego siła do pracy, jego wola wytrwania i przetrwania na zagonie ojczystym, to więcej niż opuszczona przez załogę linia fortyfikacji, niż tank, pozbawiony obsługi. Jeśli jest bowiem człowiek, jeśli ma parę rąk i głowę na karku, wytworzy sobie i **wały obronne, i pancerze niezłomne, i miecze bez litości tnące.**

Polska dzisiejsza jest jeszcze mała. Mamy 34 miliony ludności wobec 73 w Niemczech, wobec 42 we Francji. Ale Polska jutrzejsza? Nie ta, która się urodzi, ale **ta, która już się urodziła,** już żyje, już się uczy, już przygotowuje do roli wielkiego potężnego narodu.

Wyścig kołysek.

Leżą przed nami „Wiadomości statystyczne" z 5 września br. Możemy się z nich dowiedzieć ilu to chodzi po świecie małych Polaków, Niemców, Francuzów, zrodzonych między rokiem 1924 i 1937. Podzielmy sobie ten okres czasu na dwa podokresy: dziesięciolecie od 1924 do 1933 włącznie i ostatnie czterolecie.

Między rokiem 1924 i 1933 przybyło na świat:

Polaków	**9 milionów**	**760,7**	**tysięcy**
Niemców	**11** „	**547,8**	„
Francuzów	**7** „	**399,3**	„

Po roku 1933 zaczęła w Niemczech działać szeroka propaganda narodowo-socjalistyczna, przeciwdziałająca akcji ograniczania potomstwa. Francja i Polska w tym czasie nie zrobiły nic. W Polsce zamiast miliona 22 tysięcy dzieci, jakie przyszły na świat w roku 1930, po 7 latach ujrzało światło dzienne już **tylko 856 tysięcy!** W Niemczech tymczasem zamiast miliona 144 tysięcy nastąpił wzrost a milion 275 tysięcy. Już wyrównywaliśmy w wielkim wyścigu kołysek i zostaliśmy pobici o wiele, wiele długości! Francja zaś w tym samym czasie siedmiu lat spadła z 750 tysięcy urodzin rocznie **na 616 tysięcy!**

Między rokiem 1934 i 1937 urodziło się:

Polaków	3 miliony	506,7 tysięcy
Niemców	5 milionów	11,9 „
Francuzów	2 miliony	565,4 „

W 1954-tym roku!

Jaki będzie stan rzeczy w roku 1954-tym? Dzieci urodzone w latach 1924—33 staną się kwiatem młodzieży, liczącej od lat 20 do 30. **Roczniki zaciągane pod broń będą w Polsce najwyżej o 20% słabsze od niemieckich.** Nawet przyłączenie Austrii, nieuwzględnionej w wyżej przytoczonej statystyce, nie zmieni wiele tego stanu rzeczy. Z obecnego stosunku sił **5:10** przesunie się on na stosunek **8:10.** Następne jednak cztery młodsze roczniki dadzą rezultat dla nas gorszy, a mianowicie **7:10.** Przeciętnie (uwzględniamy w rachunku wyższą śmiertelność w Polsce)

za lat 12 siła Polski w odniesieniu do Niemiec zwiększy się o 50%!!!

Zwiększy się na pewno!!! Ci, którzy dorość mają, chodzą po świecie i trzebaby jakiejś straszliwej epidemii wśród młodzieży, aby mogło to się zmienić!!

Głupstwem równie jest sądzić, że ci, którzy dorość mają, nie potrafią wyposażyć siebie swą pracą w potrzebne im karabiny, armaty, tanki.

Potrafią się również zorganizować do tych wielkich zadań. Im więcej bowiem ludzi, im trudniejsza walka o byt, tym więcej energii, tym więcej pomysłowości, tym większe i lepsze rezultaty, **tym większa wola, łamiąca wszystkie przeszkody.**

Jak ogromnie zmieni się stosunek sił Polski do Francji, biorąc cały okres lat 14-tu! Małych Polaków w wieku od 1 roku życia do 14 lat chodzi po świecie ca 11 milionów (15% potrącają na śmiertelność). Francuzów zaś tylko niecałe 9 milionów. **Polska jutrzejsza będzie o jedną piątą mniej więcej większym mocarstwem od jutrzejszej Francji.**

Z cyfr urodzin trzeba wyprowadzić dwa szeregi wniosków. Pierwszy to konieczny optymizm i **poczucie własnej potęgi.** Jak powódź idą nowe pokolenia. Już przybór meldują z górv rzeki. Przyjdą i zaleją bez apelacji. Jak niedołężne wydają się usiłowania Niemców na naszych kresach, zmierzające nie do utrzymania, ale powiększenia ich stanu posiadania? Polskiej wody jest wiele metrów powyżej stanu ich tam. Zostaną zalani i nic im nie pomoże, ani ich buta, ani organizacja. Nie stworzą rzeczy, która już nie istnieje. **Nie powołają do życia pokoleń, które się nie urodziły.**

Ale trzeba również **zadzwonić na trwogę.** To nic, że stosunek sił zacznie się pogarszać dopiero począwszy od roku 1954-tego. Już teraz wiemy, że będzie się pogarszał na pewno. Przyrost naturalny w Polsce, wynoszący ciągle powyżej 400 tysięcy, spadł w roku 1937 poniżej tej cyfry. W promilach wynosi tylko 10,9 wobec niedawnych 12 i nawet 16. **Jeśli nie będziemy przeciwdziałać występującej tendencji, Niemcy gotowi są nas w następnych dziesięcioleciach pobić na głowę.**

Bądźmy pewni swych sił!

Chwilowo ważniejsza i bliższa jest pewność olbrzymiego wzrostu naszych sił. **Maszerujemy ku potędze.** Obowiązuje nas wiara we własne siły i praca nad przygotowaniem dla nadchodzącego pokolenia najlepszych warunków do dalszego wielkiego rozwoju. **Obowiązuje nas twarde obstawanie przy polityce pokojowej.** Nie możemy naszego największego majątku narodowego, jakim jest już zrodzony i odhodowany człowiek wydawać **na łup bezlitosnych zmagań nowoczesnej wojny,** nie oszczędzającej ni starców, ni kobiet, **ni dzieci, tych dzieci, które są naszą największą nadzieją.** W chwili obecnej wystarczy, że zrozumiemy elementy naszej siły. Wyzbędziemy się kompleksu niższości i wtedy rezultaty naszych działań na wszystkich polach będą podwójnie owocne.

Aby zwyciężyć, trzeba mieć siły, trzeba je znać i trzeba w nie wierzyć. Polska posiada te elementy zwycięstwa. I Polska je musi przygotowywać, prowadząc świadomą celów politykę ludnościową. Już jest najwyższy czas ją zacząć.

St. Strąbski.

Zydzi w Niemczech muszą nosić imiona żydowskie.

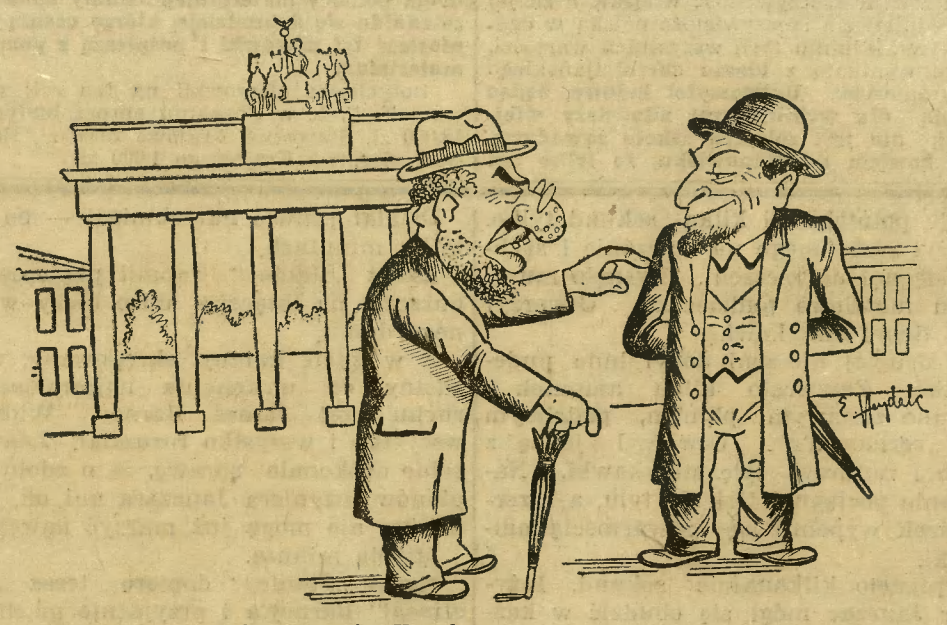

— Zapłaci pan weksel, panie Kugelszwanc.
— Ja? A kto panu go podpisał?
— No pan: Helmut Kugelszwanc.
— To niech panu Helmut płaci. Ja teraz dzięki Hitlerowi jestem znowu Hersz...

Cios decydujący w samą potęgę hitleryzmu.

Walki religijne osłabiają państwo. — Jaki będzie wynik tych zmagań?

Listy pasterskie biskupów niemieckich, owiane duchem wiary, odwagi i godności, pobudziły niektórych publicystów do zastanowienia się nad całokształtem dotychczasowej walki katolicyzmu z reżimem Nazich.

M. in. znany publicysta francuski Robert d'Harcourt próbuje dać syntezę tego nowoczesnego kulturkampfu w swej ostatniej książce. Błędem jest twierdzenie, powiada on, jakoby narodowy socjalizm z początku nie zamierzał uderzać w Kościół.

Walka Nazich z katolicyzmem zaczęła się już nazajutrz po ich triumfie (po wyborach 14 września 1930 r.). W dwa tygodnie potem (dnia 28 września) już biskup Moguncji zmuszony był publicznie wystąpić przeciwko neopogańskim doktrynom Nazich. A w r. 1931 biskupi bawarscy w zbiorowym liście zaznaczyli, że narodowy socjalizm nie ogranicza się do akcji politycznej, ale **dąży do stworzenia nowego światopoglądu,** (Weltanschauung) **który ma zastąpić chrześcijaństwo.**

W odpowiedzi na te deklaracje pasterzy katolickich hitlerowcy już od samego początku swej działalności zastosowali przewrotną taktykę. Nie kładli nacisku na zwalczanie dogmatów Kościoła, ale zaczęli wmawiać w naród, że walczą z „katolicyzmem politycznym". Zaczęli rzucać sugestie, że narodowy socjalizm znaczy to samo, co niemieckość (Deutschtum). Zaczęli słowem monopolizować patriotyzm.

Taktyka ta jednak nie może się udać na dłuższą metę. W ostatnim swym liście biskupi niemieccy wyraźnie zaznaczają, że

właśnie oni toczą walkę nie przeciw narodowi i państwu, ale o naród i państwo, przeciw tym, których muszą uznać za wrogów swego narodu.

Podkreślają oni, że kierują się w swej akcji nie tylko pobudkami religijnymi ale i patriotycznymi, jako wierni synowie swej ojczyzny niemieckiej także i w jej nowej postaci. „Katolicy w Niemczech — piszą biskupi — sumiennie wypełniają swoje obowiązki obywateli i żołnierzy i wyrządzane im krzywdy i bóle wciąż dla wspólnoty narodowej znoszą i zapominają"...

Wydaje się, że najgroźniejszym kontratakiem przeciwko zakusom Nazich, zmierzających do zmonopolizowania patriotyzmu **jest właśnie ta pełna godności i szczerości postawa biskupów niemieckich** a przede wszystkim z odwagą postawiona przez hierarchię katolicką teza, że walki religijne w Niemczech godzą nie tylko w Kościół ale i w najżywotniejsze interesy samego narodu.

Znamienną jest przy tym psychologiczna postawa biskupów niemieckich w tej walce z gwałtem. Cechuje ich **niezwykły spokój i opanowanie.** „Zlekceważą nas za to i zelżą — piszą biskupi — jest jednak sprawiedliwość, której nie potrafią zagłuszyć gromkie hasła i zdusić żadna buta. Każdy z nas mówi ze św. Pawłem: „A który mię sądzi, Pan jest" (I Kor. 4,4)".

Jaki będzie wynik tych zmagań? Jeżeli reżim Nazich zastosuje dalszy nacisk, posuwając się aż do krwawych gwałtów, wówczas zachwieje się u podstaw jedność narodu niemieckiego.

BĘDZIE TO ZATEM CIOS DECYDUJĄCY W SAMĄ POTĘGĘ HITLERYZMU — I OSTATECZNIE KOŚCIÓŁ ZWYCIĘŻY.

Jeżeli taktyka w stosunku do Kościoła ze strony obecnego reżimu ulegnie złagodzeniu, to i wówczas katolicyzm przez swój wewnętrzny dynamizm moralny zarówno w oczach świata jak i w opinii samego narodu niemieckiego nabierać zacznie coraz większego znaczenia.

Fatalnym błędem Hitlera było to, że dopuścił on do swej akcji politycznej pierwiastki doktrynalne, oparte o prymitywny neopoganizm, który nie ostoi się ani wobec głosu nauki, ani wobec wielowiekowego doświadczenia cywilizacji chrześcijańskiej.

Pomimo pozorów potęgi, jaką na zewnątrz dostrzega się w hitleryźmie, można z całą pewnością już dziś twierdzić, że ruch ten godzi w najgłębsze podstawy duchowe własnego narodu, nie może więc mieć przed sobą wielkiej przyszłości. Po nerwowych odruchach i sztucznym entuzjaźmie mas, wywołanym przez rozdmuchany do maksimum instynkt samozachowawczy Germanów, pragnących odegrać się i powetować doznaną w czasie wojny światowej klęskę — nastąpi okres otrzeźwienia. I wówczas przebudzi się usypiane sztucznie chrześcijańskie sumienie tego narodu, który najpiękniejsze przejawy swej kultury czerpał nie z symbolu swastyki, lecz z Krzyża Chrystusowego.

Z KRAJU

Pięciu Niemców wysiedlonych z Pomorza. W powiecie morskim wydano na podstawie przepisów o pasie pogranicznym nowe decyzje o wysiedleniu. Nakazy takie otrzymało m. in. pięciu Niemców, karanych sądownie za wystąpienia o charakterze antypaństwowym.

Gajowy zastrzelił kłusownika. Gajowy Stanisław Smolarz, obchodząc las majątku Braszków (pow. sieradzki) spotkał kłusownika Antoniego Kacperka, który ścinał dębczaki. Gdy gajowy wezwał Kacperka do oddania siekiery, ten rzucił się na niego. Smolarz strzelił do Kacperka i zabił go na miejscu.

Nowa umowa zbiorowa w górnictwie? W najbliższych dniach odbędą się rokowania między związkiem pracodawców a przedstawicielami organizacyj robotniczych w sprawie zawarcia nowej umowy zarobkowej w przemyśle górniczym. Dotychczasowa umowa zbiorowa została niedawno wypowiedziana przez związki górnicze.

Część relikwii św. Andrzeja Boboli spocznie w Zamościu. Odpust w Zamościu połączony jest z uroczystościami sprowadzenia relikwii św. Andrzeja Boboli, które złożone zostaną w kościółku szkolnym św. Katarzyny przy gimnazjum.

Usprawnienie Niemna. Dyrekcja dróg wodnych postanowiła przeprowadzać aż do późnej jesieni prace nad pogłębieniem nurtu rzeki Niemna zarówno na polskim odcinku, jak i litewskim dla udostępnienia w roku przyszłym rzeki do spławu towarowego i pasażerskiego.

Rozbudowa kolejnictwa w COP-ie. W Mielcu rozpoczęto prace, związane z rozbudowa stacji kolejowej. Plany przewidują przebudowę obecnego dworca na stację towarową i postawienie nowego dworca koło bocznicy w Borku.

Pod Kobryniem prowadzone są prace, mające na celu skrócenie kanału Królewskiego o 13 km na odcinku Wygoda — Kobryń. Prace te wiążą się z przebudową całego systemu kanału Królewskiego. Mają one pierwszorzędne znaczenie w przygotowaniu arterii wodnej, przecinającej Polesie ze wschodu na zachód. W budowie są nowoczesne żelbetonowe śluzy, które mają zastąpić istniejące przestarzałe urządzenia.

247 nowych policjantów. Specjalny kurs w szkole policyjnej ukończyło 247 nowych posterunkowych. Będą oni przydzieleni do poszczególnych komend wojewódzkich.

Pościg za złodziejem. Woźny i gospodyni baru „Quick" w Warszawie zostali zaalarmowani hukiem, jaki rozległ się w zamkniętej restauracji. Gdy zapalili światło okazało się, że jakiś osobnik manipuluje przy wmurowanej w ścianie kasie. Włamywacz rzucił się do ucieczki. Pochwycono go jednak na dachu w chwili, gdy chciał przeskoczyć na sąsiedni budynek, mieszczący się w tejże posesji. Zatrzymanym okazał się Michał Bieniak. W kasie znajdowało się 1.700 zł.

Białe akacje kwitną... W kilku ogrodach w Łukowie, zakwitły po raz drugi w tym roku białe akacje. Kwiaty są lepiej rozwinięte i dorodniejsze od wiosennych.

Liczmy tylko na własne siły!

Złote słowa gen. Hallera.

Katowice. W ub. sobotę do Katowic przybył gen. Haller, który w niedzielę rano odjechał do miejscowości Żory na uroczystość poświęcenia sztandaru tamtejszego oddziału Związku Hallerczyków.

W Żorach przed wystawioną w tym celu bramą triumfalną **powitał generała burmistrz Żor, p. Wyrobek,** a maleńka dziewczynka wręczyła generałowi bukiet kwiatów. Następnie generał przyjął raport od komendanta chorągwi hallerowskiej p. Kiełbasy, raport w imieniu 50 delegatów ze sztandarami. W kościele parafialnym odbyła się uroczysta msza św., którą odprawił ks. dziekan Klimek. W godzinach popołudniowych odbyła się akademia, na której przemawiali: w im. Zw. Hallerczyków p. Kasprzak, w im. Stow. Powstańców dyr. Gawrych, **w im. Stronnictwa Pracy adw. Tempka** oraz poseł Michalski i wreszcie gen. Haller.

— **Nie wolno dać się mamić rozmaitymi paktami o nieagresji i prezentami zagranicy** — mówił m. in. generał. — Polacy! Jeżeli przyszłość naszego kraju ma być silnie ugruntowana musimy hołdować wzniosłemu hasłu: **Bóg, Rodzina i Ojczyzna!**

Na zakończenie swego przemówienia generał Haller wzniósł okrzyk na cześć Prezydenta R. P., praworządności i sprawiedliwości dla wszystkich synów ojczyzny.

Z Żor gen. Haller udał się do Milówki na uroczystości Str. Ludowego, o których donosiliśmy wczoraj.

Kadrę działaczy społecznych

da Pomorzu uniwersytet ludowy w Bolszewie.

(Od własnego korespondenta „Dziennika Bydgoskiego").

Wejherowo, we wrześniu.

Pomorze ma jako strażnica polskiego morza wielkie zadanie do spełnienia. Spełni zaś te zadania tylko wtedy, **jeżeli wśród ludu pomorskiego staną silni i bojowi działacze społeczni i przewodzić mu będą jako pierwsi wśród równych w pracy nad wzmożeniem potęgi Polski na każdym polu twórczości kulturalnej.**

Aby wychować tych działaczy-przodowników, potrzeba uniwersytetu ludowego, którego brak odczuwało całe Pomorze już od dawna bardzo silnie.

To też radosną dzielimy się z wszystkimi wiadomością, że **Towarzystwo Czytelni Ludowych otwiera jeszcze w tym roku uniwersytet ludowy na Kaszubach w Bolszewie pod Wejherowem.** W uniwersytecie tym odbywać się również będą kursy uniwersytetu robotniczego dla robotników portu gdyńskiego, aby przez przodowniczą działalność przeszkolonych robotników sparaliżować grasującą w porcie wywrotową działalność i zorganizować świat robotniczy na chrześcijańskich zasadach społeczno-gospodarczych.

Uniwersytet jest położony w pięknej okolicy na Kaszubach, obok Wejherowa (4 km). Posiada duży park i będzie bogato wyposażony w pomoce naukowe.

Uniwersytet ludowy pragnie dać Polsce współczesnej i przyszłej nowego człowieka, który by czuł się dobrze w warunkach życia wiejskiego, a jednak chciał i umiał przetwarzać rzeczywistość wiejską, a za jej pośrednictwem rzeczywistość polską w ogóle — w kierunku tych wszystkich wartości, które wynikają z ideału chrześcijańskiego i narodowego. **Uniwersytet ludowy, będąc szkołą dla wybitniejszej młodzieży wiejskiej, nie jest rolniczą szkołą zawodową, stoi bowiem na stanowisku, że tylko ten może zostać dzielniejszym rolnikiem, kto jest dzielnym człowiekiem i obywatelem.**

Uniwersytet ludowy w Bolszewie **urządzać będzie co roku dwa kursy: żeński i męski.** Kurs żeński trwa od 1 maja do 30 sierpnia (4 miesiące). Kurs męski trwa od 3 listopada do 30 marca (5 miesięcy). Na kursy te zgłaszać się może młodzież w wieku od 18 do 25 roku życia. Wyjątkowo tylko przyjmuje się młodzież starszą lub młodszą. Jako przygotowanie naukowe wymagane jest ukończenie co najmniej czteroklasowej szkoły powszechnej.

Oprócz kursów u. l. przewidziane są również **kursy uniwersytetu robotniczego** o programie następującym: 1. wybrane zagadnienia religijne ze szczególnym uwzględnieniem spraw społecznych, 2. ekonomia społeczna, 3. katolicka nauka społeczna, 4. nauka o Polsce współczesnej, 5. historia Polski na tle historii powszechnej ze szczególnym uwzględnieniem przyszłości ludu, 6. filozofia praktyczna, 7. zagadnienia kultury, 8. higiena. Nadto przewiduje się prowadzenie ubocznych lekcyj celem uzupełnienia koniecznych wiadomości z zakresu szkoły powszechnej. Poza tym w ramach samorządu i zajęć świetlicowych: technika pracy w organizacjach, referaty, dyskusje, czytanie książek i czasopism, śpiewy, teatr ludowy i t. p. Na kursie żeńskim prócz tego: robótki kobiece, zwłaszcza hafty ludowe oraz gospodarstwo domowe.

Zapoczątkowane dzieło w Bolszewie wymaga pomocy materialnej. Mamy nadzieję, że **znajdą się dobrodzieje, którzy ocenią doniosłość tej placówki i pospieszą z pomocą materialną.**

Dotychczas ofiarowali na ten cel: centrala T. C. L. w Poznaniu oprócz budynku 18.000 zł, Starostwo Krajowe 2.000 zł, Bank Gospodarstwa Krajowego 1.000 zł.

Ze Świata

— **Berlin zaprzecza.** Niemieckie ministerstwo wojny zaprzecza pogłosce o dymisji szefa sztabu gen. Becka i innych wyższych oficerów. W chwili obecnej Beck przeprowadza inspekcję garnizonów. Komunikat zaprzecza również, że miały być odłożone manewry floty wojennej Niemiec na morzu Północnym. Rozpoczęły się one wczoraj.

— **Wielki pożar w Kłajpedzie.** W Kłajpedzie spłonęła część wielkiej fabryki nawozów sztucznych „Union". Przy gaszeniu pożaru zginął jeden strażak, a 10 strażaków oraz 10 robotników odniosło rany i poparzenia. Straty wynoszą pół miliona litów.

— **Amnestia w Holandii.** Z okazji czterdziestolecia panowania królowej Wilhelminy rząd holenderski ogłosił amnestię dla więźniów. Wielu uwięzionych zwolniono, innym skrócono znacznie odsiadywane kary.

— **Gniazda karabinów maszynowych wzdłuż brzegów Saary.** Wzdłuż brzegów rzeki Saary zostały świeżo wybudowane umocnione gniazda dla karabinów maszynowych. Aby miały one odpowiedni teren obstrzału przed sobą, musiano w wielu miejscach poczynić wyręby leśne. Tak np. na dużej przestrzeni wyrąbano las na górze Bietzberg pod miejscowością Beckingen.

— **Powracają prochy królowej Madagaskaru.** W r. 1917 zmarła na wygnaniu w Algierze małżonka króla Madagaskaru zwana w skrócie Ranawalo, a w rzeczywistości nosząca długie nazwisko Ranawalompandżaka-Mandżaka. Wygnana ze swego kraju przez Francuzów zmarła młodo. Obecnie rząd madagaskarski sprowadza jej prochy na rodzinną wyspę.

— **Wiara ją uzdrowiła.** Sparaliżowana jedenastoletnia dziewczynka została cudownie uleczona po ucałowaniu relikwii w oratorium św. Józefa w Montrealu, w Kanadzie.

— **Wolny wywóz złota z Holandii.** Dekretem królewskim zniesiony został zakaz wywozu złota z Holandii. W razie jednak potrzeby rząd holenderski w każdej chwili jest gotów wprowadzić ograniczenia.

— **Wzrost produkcji surowców.** Na rynkach światowych można zaobserwować wzrost produkcji surowców, jak ropy naftowej, miedzi, żelaza surowego i kauczuku.

— **Malwa o niezwykłej wysokości.** W Niemczech jeden z ogrodników wyhodował niezwykłej wielkości malwę. Ma to miejsce w Kätschen. Osiągnęła ona wysokość 3 metrów 80 centymetrów. Przewyższa ona swoją wysokością o 85 centymetrów, rosnącą obok szesnastoletnią jabłoń.

— **Źrebię o dwóch głowach.** Na leśniczówce państwowej w Łysiminie poroniła klacz źrebię o dwóch głowach. Płód zawierał dwie głowy normalnie rozwinięte i prawidłowo ze szyi wyrastające.

— **W Brukseli odbyło się uroczyste uczczenie zasług znakomitego uczonego polskiego,** meteorologa, prof. Antoniego Dobrowolskiego, jako jednego z uczestników pierwszej wyprawy belgijskiej do Antarktydy, która przed czterdziestu laty wyruszyła z Antwerpii na statku „Belgica".

Zenon Różański

POWIEŚĆ SENSACYJNA

33)

(Ciąg dalszy).

Wyszli z kabiny Janczara i kroczyli po grubym, czerwonym dywanie. Obaj milczeli.

Przed drzwiami swojej kabiny, agent Intelligence Service przystanął.

— Czemu pan zatrzymał się.

— Musimy wejść do mojej kabiny i przez łazienkę dostaniemy się tam.

— Dobrze — inżynier Janczar zapomniał w podnieceniu, że on sam zajmuje taką samą kabinę jak ta i że przez łazienkę nigdzie nie można się dostać.

Zapomniał o tym w zdenerwowaniu i długo miał tego żałować. Agent „Stanley" otworzył drzwi z klucza i rozejrzawszy się po korytarzu, otworzył je.

— Niech pan szybko wejdzie.

Inżynier Janczar postąpił krok naprzód... a dalej został już zaniesiony przez Anglika. W chwili bowiem, gdy przekraczał próg kabiny otrzymał gumową, krótką pałką, jakich używają niekiedy policjanci, uderzenie w głowę, po którym stracił przytomność. Nie na długo — o tym agent „Stanley" wiedział doskonale.

Ale potrzebował kilka sekund tylko. Ułożył zemdlonego na tapczanie i szybko sięgnął do kieszeni. Błysnęło mu w ręku metalowe pudełeczko. Otworzył je i dobył strzykawkę.

Z drugiej kieszeni dobył inne pudełeczko. Zawierało kilka ampułek z ciemno złotawym płynem, podobnym do „vermouth'u". Otworzył jedną z nich i zanurzył igłę strzykawki. Następnie pociągnął tłok do tyłu, a rezerwuarek wypełnił się zawartością ampułki.

Upłynęło kilkanaście sekund. Inżynier Janczar mógł się obudzić w każdej chwili...

Agent „Stanley" pracował dalej...

Dobył z walizki watę i spirytus w małej buteleczce, obnażył pierś wynalazcy i kilkoma ruchami zmył skorę. Następnie z wprawą, jakiej mógłby mu pozazdrościć niejeden fachowiec, wbił igłę. Pchnął tłoczek do przodu...

Teraz nie potrzebował się już spieszyć...

Wolno umoczył jeszcze raz watę w spirytusie i przytknął ją do maleńkiej ranki.

Trzymał tak przez kilka sekund, po czym wyrzucił przez okno watę i począł zapinać koszulę „pacjenta".

Gdy schował „narzędzia" usiadł obok wciąż nieprzytomnego inżyniera. Był bardzo spokojny, bo wiedział, że za trzy, cztery minuty dowie się wszystkiego, o czym będzie się chciał dowiedzieć. Preparat wstrzyknięty inżynierowi Janczarowi posiadał te własności, że paraliżował wolę i odbierał siły fizyczne. Był już nieraz używany i nieraz oddał brytyjskiej służbie wywiadowczej kolosalne usługi.

Działał prawie natychmiast — bo po kilku minutach.

Agent „Stanley" zapalił papierosa i puszczał na leżącego duże kłęby wonnego dymu.

A w kącie kabiny, skrępowany, niezdolny do wykonania najmniejszego ruchu leżał James Barney. Widział wszystko i wszystko rozumiał. Zdawał sobie doskonale sprawę, że o zdobyciu planów inżyniera Janczara ani on, ani Schürz nie mogą już marzyć nawet...

Minęła minuta.

Agent „Stanley" dopiero teraz „dostrzegł" Barney'a i przyjaźnie machnął mu ręką...

— Hallo, Barney... Jak humorek?

Za te cztery słowa James Barney bardzo chętnie pokroiłby tego przeklętego Anglika żyletką na plasterki. O „humorek" go jeszcze pyta...

— Dziś wieczorem zostanie pan zwolniony... Może nawet wcześniej. Ja będę już bardzo daleko. „Plan R" też...

Inżynier Janczar począł naraz szybko, nerwowo oddychać...

— Zaczyna się... Niech pan uważa, jakie plony wyda rzetelna i dobrze przygotowana praca... — rzekł jeszcze agent „Stanley" do Amerykanina.

Inżynier Janczar wracał do przytomności. Oddech uspokoił mu się, zwolniał... Poruszył kilka razy powiekami i otworzył oczy... Były przymglone choć szeroko rozwarte.

— Gdzie jestem? — szepnął cicho.

— W pewnym miejscu. Poznaje mnie pan?

Oczy inżyniera Janczara spoczęły na twarzy agenta „Stanley'a"... Chwilę patrzyły, po czym zasunęły się powiekami.

— No, poznaje mnie pan?

— Widziałem pana... — padły dwa słowa w odpowiedzi.

— Gdzie schował pan „Plan R"? — zadał zasadnicze pytanie agent Intelligence Service.

Twarz wynalazcy drgnęła.

— Plan R... — powtórzył. — Jaki plan?

— Wynalazku. Pracował pan nad nim. W Ameryce... Pamięta pan? — tych kilka zdań Stanley wyrzucił z siebie jednym tchem. Był teraz bardzo blady, podniecony...

— Wynalazku? — znowu powtórzył Janczar. Słowo to nie doszło jednak do świadomości jego. Milczał chwilę, po czym odpowiedział...

— Nie pamiętam.

Ręka Stanley'a poczęła drżeć nerwowo. Wszystko na nic? Cały plan z taką troskliwością przygotowany miałby zawieść? To niemożliwe! On musi sobie przypomnieć...

A w kącie drżał śmiechem James Barney. Słyszał wszystko i tak mu się zrobiło na sercu wesoło po odpowiedzi inżyniera, że chętnie by go wycałował z radości.

Ale agent „Stanley" nie dawał za wygraną. Pochylił się jeszcze raz nad usypiającym już Janczarem i potrząsnął go za ramię.

— Niech pan nie zasypia.

Matowe oczy wynalazcy znowu utkwiły w wywiadowcy.

— Czego pan chce? Śpiący jestem...

— Wyśpi się pan. Proszę sobie przypomnieć... plan R... wynalazek... kapitan Schürz... No?

Oczy Antoniego Janczara jakby błysnęły.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Koncentracja w Nadrenii.

Londyn, 9. 9. Jak donosi, „Daily Mail" koncentracja wojsk niemieckich w Nadrenii przybiera coraz bardziej na sile. Wiele stacyj kolejowych zanotowało największy ruch transportów wojskowych od r. 1914. Budowa podziemnych hangarów w okolicach Fryburgu przeprowadzana jest na większą skalę. To samo tyczy się innych fortyfikacyj.

Generałowa Ludendorff nie próżnuje

Monachium. (KAP). **Jak wiadomo wdowa po osławionym generale Ludendorffie w dalszym ciągu kontynuuje dzieło swego męża, wydając czasopismo „Am Heiligen Quell Deutscher Kraft" (Święte źródło niemieckiej siły), pełne ohydnych napaści i oszczerstw pod adresem katolicyzmu i chrystianizmu. Ostatni zeszyt tego pisma zawiera znowu stek napaści na Kościół i papieża.**

Nie ma nowych zarządzeń francuskich.

Paryż, 9. 9. (PAT). Rezerwiści i specjaliści wojskowi, powołani przez ostatnie zarządzenia wojskowe, zapełniają w dalszym ciągu dworzec wschodni Paryża. Pociągi przepełnione są rezerwistami, **udającymi się na linię Maginota.** Ponieważ ten wzmożony ruch na dworcu wschodnim wywołał w Paryżu pogłoski o rzekomych dalszych zarządzeniach wojskowych, komunikat oficjalny podkreśla z naciskiem, że francuskie władze wojskowe **nie zamierzają wydać żadnych zarządzeń bezpieczeństwa poza tymi, które już wydano i które są obecnie wykonywane.**

Pociąg z pielgrzymami wykoleił się.

Paryż, 9. 9. (PAT). W departamencie Morbihan wykoleił się pociąg popularny, wiozący pielgrzymów z Notre Dame Du Ronsier. Po wyjściu ze stacji Josse-kin niedaleko miasta Vannes uległy dwa wagony rozbiciu. Według dotychczasowych danych **trzy osoby zginęły na miejscu a 20 odniosło rany z czego 2 rannych zmarło w ciągu nocy w szpitalu.**

Samochód z benzyną wpadł na pociąg.

Perpignan, 9. 9. (PAT). Według doniesień z Hiszpanii, samochód ciężarowy, wiozący **transport benzyny,** zderzył się na przejeździe kolejowym w pobliżu Sarria z pociągiem. Nastąpił **wybuch, od którego obaj kierowcy samochodu ponieśli śmierć.** Pociąg wykoleił się. Od płonącej benzyny zajęły się dwa wagony. Liczba zabitych wskutek wykolejenia pociągu oraz poparzenia płonącą benzyną **wynosi 17 osób.** Dalszych szczegółów brak, gdyż pograniczne władze hiszpańskie odmawiają informacji w tej sprawie.

Militaryzacja udała się.

Paryż, 9. 9. (PAT). Militaryzacja tragarzy portowych w porcie Marsylii, zarządzona przez dekret rządowy została wprowadzona w życie **bez najmniejszych trudności.** Pięciuset tragarzy, którzy w pierwszym dniu zostali zmilitaryzowani i otrzymali wezwania, stawili się do pracy niemal bez wyjątku. Poza tymi 500 tragarzami zgłosiło się do pracy **dobrowolnie około 1.500 robotników portowych** nie objętych wezwaniem. Praca w porcie marsylskim odbywa się najzupełniej normalnie w myśl nowych przepisów wydanych przez rząd.

Posunęły się naprzód.

Salamanka, 9. 9. (PAT). Komunikat głównej kwatery wojsk gen. Franco podaje, że na odcinku Ebro wojska powstańcze posunęły naprzód swoje linie **i zadały nieprzyjacielowi ciężkie straty.** Na tymże odcinku strącono 2 rządowe samoloty myśliwskie.

Franko nie ustąpi.

Burgos, 9. 9. (PAT). **Wszystkie pogłoski o ustąpieniu gen. Franco są bez podstaw.**

Czyżby zapowiedź nowego kursu?

Białe plamy w prasie warszawskiej.

Warszawa, 9. 9. (Tel. wł.). Sfery dziennikarskie i polityczne zostały zaskoczone w dniu wczorajszym niesłychanie wielką ilością konfiskat pism stołecznych i prowincjonalnych. **Pisma warszawskie konfiskowano z wielu powodów i to przeważnie za wiadomości zagraniczne i za gdańskie.** Nie brak też było wystąpień cenzorskich nawet za sprawy wyborów samorządowych. Niektóre gazety wyszły z tak licznymi białymi plamami, iż wymowa tego faktu **musi budzić zastanowienie.**

Komentarzy nie brak. M. in. padają zdumione zapytania, **czyżby to była zapowiedź jakiegoś nowego kursu,** którego jeszcze nie znamy? W rządzie trwają jeszcze wakacje, **a i ze strony opozycji nie widzimy żadnej ostrzejszej akcji,** któraby jakąkolwiek zmianę stosunków usprawiedliwiała. Żywszą jedynie działalność ujawnił minister spraw zagranicznych p. Beck, który oprócz wizyty na Zamku odbył również konferencję z premierem.

Trzecie plenarne posiedzenie Międzynarodowej Konferencji Parlamentarnej.

Warszawa, 9 9. (Tel. wł.) Trzecie plenarne posiedzenie Międzynarodowej Konferencji Parlamentarnej Gospodarczej rozpoczęło się wczoraj o godz. 11 rano pod przewodnictwem sen. Gołuchowskiego. Raport na temat spraw rolniczych wygłosił **sen. Fudakowski,** zgłaszając umotywowaną obszernie rezolucję, w której konferencja wyraża życzenie, by umowy międzynarodowe między producentami rolniczymi były poparte przez rządy i aby w obawie zamieszania, które może spowodować na rynku międzynarodowym nieuregulowane zaofiarowanie zboża — jako następstwo wyjątkowych zbiorów w r. 1938 — instytut międzynarodowy agrykultury w Rzymie zbadał możliwości podjęcia aktywnej pracy w sprawie światowego zagadnienia zboża.

Następnie zabrał głos przewodniczący sen. Gołuchowski, wyrażając podziękowanie za prace dokonane przez Międzynarodową Konferencję na obecnej sesji. Z kolei zabierali głos przedstawiciel delegacji włoskiej hr. San Martino di Valperga, następnie prezydent grupy francusko-polskiej francuskiej izby deputowanych Maxence Bibie, który zakończył swe przemówienie gorącym okrzykiem imieniem delegacji francuskiej **„Niech żyje Polska",** — dalej imieniem delegacji brytyjskiej lord Eltisley, przedstawiciel delegacji egipskiej Kamel Pacha. Wszyscy wyrazili podziękowanie **za serdeczne przyjęcie doznane na ziemi polskiej oraz wyrazili serdeczne życzenia pod adresem rządu polskiego i społeczeństwa.** Ponadto złożyli wyrazy podziękowania sen. Gołuchowskiemu oraz komitetowi przyjęć za świetne przygotowanie i przeprowadzenie całej konferencji.

Obrady Kongresu zamknął sen. Gołuchowski życzeniem, by wszyscy delegaci szczęśliwie powrócili do swych krajów. (r.)

Zakłady Rolniczo-Przemysłowe
ROMANA ŻUROWSKIEGO
Składy własne w większych miastach.
Bydgoszcz: Gdańska 20a
Poznań: 27 Grudnia 10
DLA ZAMIEJSCOWYCH:
wysyłka próbek i materiałów wprost z Leszczkowa, p. Leszczków, woj. lwowskie
16389

Marszałek Śmigły-Rydz dziękuje prawnictwu polskiemu.

Warszawa, 9. 9. (PAT) W numerze 17 „Przeglądu Notarialnego", centralnego organu Notariatu Polskiego, ukazało się następującej treści oświadczenie pana marszałka Śmigłego Rydza, skierowane do prawnictwa polskiego tytułem podziękowania za dar na FON, którego uroczyste wręczenie armii w postaci 6-ciu dział przeciwlotniczych odbyło się w dniach 22 maja 1938 r.:

„Zdając sobie sprawę z możliwości wpadnięcia w sprzeczność z definicjami prawniczymi, pozwalam sobie wypowiedzieć przekonanie, **że wykonywanie i przestrzeganie prawa nie mają na celu osiągnięcia jakiejś idealnej sprawiedliwości — lecz tej sprawiedliwości, która dla danego środowiska, w danej epoce jest potrzebna i celowa.**

Prawodawstwo więc i wykonywanie prawa kierują się postulatami **dobra ogólnego, będącego nie jakąś abstrakcją, ale konkretem,** związanym z kulturalnymi, ustrojowymi i historycznymi warunkami życia danego środowiska.

Żołnierz służy temuż samemu dobru ogólnemu na właściwym sobie odcinku — broniąc Ojczyzny i nie dopuszczając do najazdu prawa obcego na terytorium prawa rodzimego, własnego.

Dzień 22 maja 1938 r. był manifestacją zrozumienia wspólnych celów — za akt ten serdecznie dziękuję Polskiemu Prawnictwu".

(—) Śmigły-Rydz.

Banknoty i marka niemiecka

zniżkują gwałtownie na rynkach zagranicznych.

Paryż, 9. 9. Agence Economique et Financiére podaje, że **waluta niemiecka, a więc zarówno banknoty, jak i marki blokowane zniżkują na rynkach zagranicznych.**

Wywóz banknotów z Niemiec jest zabroniony. Pomimo to są one szmuglowane, zamieniane na franki, funty, dolary itd. i ofiarowane następnie w większych ilościach na rynku londyńskim. Banknoty te nabywane są po cenie znacznie niższej od kursu oficjalnego i przemycane z powrotem do Niemiec.

Na początku roku bieżącego **cena 100-markowego banknotu wynosiła ok. 600 fr., gdy kurs urzędowy był wtedy 1.230 fr.** Różnica kursów oficjalnego i w obrotach prywatnych wynosiła 51 procent.

Obecnie, gdy **kurs urzędowy** wynosi 1.469,50 fr., **banknot 100-markowy nabywany jest mniej więcej po 475 fr. Stanowi to deprecjację ok. 68 procent.**

To samo zaobserwowano na giełdach londyńskich.

„Registermarka" notowana jest w Londynie **o 56,5 proc. niżej kursu urzędowego;** na początku roku różnica wynosiła tylko 49 procent. Ten rodzaj marki używany jest obecnie tylko do celów turystycznych.

Wśród **18 rodzajów marek blokowanych** niektóre doznały deprecjacji takiej, że niemal **nic nie warte.** Tak „Kreditmark", która na początku roku warta była 14 proc. kursu urzędowego, dzisiaj sprzedawana jest już po 9 procent.

—«:»—

Biskupi bawarscy o likwidacji szkolnictwa katolickiego.

Berlin (KAP). **W ubiegłą niedzielę z ambon wszystkich świątyń katolickich w Bawarii odczytany został list biskupów bawarskich, którego celem było poinformowanie wiernych o walce, wypowiedzianej w Niemczech szkolnictwu i wychowaniu katolickiemu.**

W okresie dwóch tygodni, od 16 sierpnia do 1 września, znów w 126 gminach bawarskiej prowincji odsunięto od wychowania młodzieży 367 zakonnic katolickich, zawodowych nauczycielek. Liczba ogólna usuniętych sił nauczycielskich należących do zgromadzeń religijnych, w ciągu półtora ubiegłego roku, tj. od 1 stycznia 1937, sięga przeszło 1200 osób.

PIERWSZA POLSKA
WYSTAWA SZPITALNICTWA
Warszawa, ul. 6 go Sierpnia (róg Niepodległości)
Nowoczesne urządzenia, Ciekawe przyrządy w ruchu - Kino
Wystawa zainteresuje każdego
Wystawa otwarta od 10 rano do 8 wiecz.
Wstęp 85 gr — młodzież 25 gr — wycieczki zbiorowe 25 gr
łącznie z dopłatą na Czerwony Krzyż. (16924

Dzień w Norymberdze.

Norymberga, 9. 9. (PAT). Wczorajszy czwarty dzień zjazdu partyjnego zakończył się defiladą przed kanclerzem Hitlerem 80 tys. przewódców partyjnych z pochodniami. Na ulicach, którymi przeszły defilujące oddziały, **stały szpalery 10 tys. przewódców partyjnych, również z pochodniami.**

Arabscy powstańcy nie żartują.

Jerozolima, 9. 9. (PAT) Wszystkie połączenia telefoniczne z Jerozolimy zostały wczoraj przerwane. Zniszczono nie tylko przewody, lecz również i słupy telefoniczne. Na trasie Jaffa—Jerozolima **słupy zniszczone zostały na przestrzeni kilkunastu kilometrów.** Połączenia kablowe zniszczone zostały również w kilkunastu punktach.

W ciągu nocy na szosach powstańcy **ustawili szereg kamiennych barykad celem uniemożliwienia ruchu samochodowego.**

Na szosie Jaffa—Jerozolima w miejscowości Abugosz podpalono budynek posterunku policyjnego.

Ze względów bezpieczeństwa szosy i drogi w pobliżu lotnisk w Palestynie nie zostały zamknięte dla ruchu.

Halifax nie jedzie do Genewy.

Genewa, 9. 9. (PAT). Wobec konieczności utrzymywania ścisłego kontaktu z premierem i kolegami gabinetowymi w obecnym stadium rokowań czechosłowackich, lord **Halifax uznał, że jest na razie zmuszony odłożyć swą wizytę w Genewie.**

Attlee żąda zwołania parlamentu.

Londyn, 9. 9. (PAT). Poseł Attlee w charakterze przewódcy opozycji wystosował wczoraj do premiera Chamberlaina pismo, w którym domaga się **niezwłocznego zwołania parlamentu.** Attlee dołączył do tego pisma kopię deklaracji Labour Party w sprawie sytuacji międzynarodowej, w której to deklaracji **Labour Party domaga się również zwołania parlamentu.**

Przedstawiciele przemysłu odlewniczego z całego świata

zebrali się w Warszawie.

Warszawa, 9. 9. (PAT). Pod wysokim protektoratem Pana Prezydenta R. P. rozpoczął w Warszawie swe obrady **międzynarodowy kongres odlewniczy, odbywający się po raz pierwszy w Polsce,** na który przybyło przeszło 400 delegatów stowarzyszeń odlewniczych, zjednoczonych w międzynarodowym komitecie Związku Tech. Stow. Odlewniczych, reprezentujących **wszystkie państwa europejskie, Stany Zjednoczone Am. Półn., Australię i Południową Afrykę.**

P. Prezydenta R. P. i rząd reprezentował na otwarciu kongresu minister komunikacji **płk. dypl. Ulrych,** który zajął honorowe miejsce.

Radiowe reportaże o pracy Akcji Katolickiej w radio.

Włocławek. (KAP). Wskutek porozumienia z pomorską rozgłośnią Polskiego Radia w Toruniu włocławski Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej nadawać będzie w okresie jesiennym i zimowym specjalne reportaże o pracy katolickiej na terenie diecezji włocławskiej.

Spodziewany przyjazd pani marszałkowej Piłsudskiej.

Wyrzysk. (f) Jak się dowiadujemy, przybyć ma na oficjalne poświęcenie Powiatowego Domu Dziecka w Wyrzysku również pani marszałkowa Piłsudska. Poświęcenie Domu Dziecka odbędzie się prawdopodobnie w połowie października r. b.

Powiększenie powiatu sępoleńskiego.

Wyrzysk. (f) Projekt zmiany granic powiatowych przez wyłączenie gromad Runowo Krajńskie, Borzyszkowo i Zabartowo z powiatu wyrzyskiego i przyłączenie tychże gromad do powiatu sępoleńskiego doczekał się realizacji. Z dniem 1 października rb. zostaną gromady te przydzielone pod względem administracji do powiatu sępoleńskiego. Powodem tej zmiany jest korzystniejsze położenie geograficzne.

Pełna tabela loterii

3-ci dzień ciągnienia IV-ej klasy — 42 loterii

I i II ciągnienie

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana zł 5.000 na nr 92862

25.000 zł na nr 20429

15.000 zł na nr 75996

10.000 zł na nry 13437 39093 52569 35608 107527

2.000 zł na nry 12004 15614 32804 55958 61212 78254 89809 94837 98929 109559 111396 126355 141287

1.000 zł na nry 2402 5697 7544 8238 14751 18403 21081 22689 24061 31981 33482 38467 38891 55158 63340 72574 79035 84213 93044 93889 99101 99704 101637 102610 105221 112616 121175 122540 125998 129760 132066 134399 143150 144841 145085 150617 152761 155753

Wygrane po 250 zł

106 21 52 581 86 642 725 30 48 95 1015 50 66 69 70 120 36 244 57 66 328 79 640 68 74 701 43 47 79 91 815 943 49 2030 135 214 402 539 57 687 801 3069 296 437 556 611 14 720 63 820 958 4030 37 40 122 43 45 54 239 330 50 70 804 37 71 961 5032 71 133 237 580 86 94 624 88 946 66 6047 252 92 332 512 22 74 816 57 85 914 7218 354 73 588 623 737 69 920 8042 153 214 480 669 714 43 9017 25 118 242 44 73 320 433 666 83 91 820 97 952 10009 318 39 71 2 443 533 87 600 35 730 879 913 44 11052 92 173 83 381 505 95 651 69 70 781 968 86 12129 219 44 80 99 350 524 84 852 64 13025 152 219 23 74 78 519 78 603 788 97 915 76 14070 84 106 206 327 65 569 85 91 96 613 24 990 15164 98 308 30 463 592 605 17 26 914 16 16118 47 50 70 339 549 621 52 860 977 17015 160 63 201 479 563 65 67 691 738 801 27 907 17 66 82 18030 77 161 62 56 243 59 84 317 25 434 80 643 899 937 19020 56 89 111 52 200 2 23 69 340 456 81 503 32 667 79 878 20100 15 40 380 452 71 511 607 962 72 93 21004 51 234 318 583 610 90 774 96 825 22073 109 64 73 255 93 444 86 530 97 9 690 736 823 926 23003 143 208 365 515 680 82 24061 150 311 630 726 23 825 92 25356 64 68 432 99 588 781 937 26082 118 67 370 401 617 18 57 706 937 27152 216 50 630 830 955 85 29025 99 256 82 306 20 447 535 739 99 823 26 46 30031 234 70 370 405 584 691 844 84 31066 187 456 549 768 906 26 32085 103 90 270 364 565 693 757 858 89 926 44 33083 170 264 67 339 419 49 608 18 26 798 837 922 34039 42 187 267 76 319 44 45 418 27 32 586 667 98 773 863 905 32 35034 214 34 58 363 429 67 88 509 49 75 709 27 79 882 89 99 36026 40 79 87 140 49 258 75 416 509 36 86 648 769 75 847 92 985 37089 117 47 300 40 607 10 13 95. 803 72 943 93 38085 96 137 347 498 604 803 939 39268 304 487 90 628 785 802 959 40032 155 88 299 318 417 515 810 85 916 41432 68 82 795 818 924 44 42026 56 103 294 300 82 460 660 814 60 953 43066 203 72 358 404 19 93 535 697 28 803 44059 214 71 423 612 895 985 45162 223 429 569 794 854 913 46128 40 47 67 74 425 622 804 14 40 53 919 60 47058 334 430 38 99 738 85 48090 92 128 318 424 68 83 92 592 721 87 803 33 941 49071 90 178 323 29 64 416 42 598 87 645 585 786 858 54 50008 398 503 39 771 805 94 699 134013 220 369 90 474 546 704 74218 468 527 921 57 3 75004 9 306 86 41 912 16 51032 325 430 711 54 7 820 54 90 52000 24 110 254 442 506 17 920 53027 57 168 742 52 54049 214 16 476 661 835 951 55052 166 2 30 221 361 433 558 82 638 42 705 56038 133 321 24 479 532 900 57111 47 424 60 578 891 948 58022 61 115 79 306 48 75 76 403 26 74 679 780 59076 357 444 625 90 936 60195 211 372 77 83 441 61 628 90 726 64 80 61057 231 97 358 75 77 81 699 964 62008 93 209 618 14 91 716 869 76 63044 107 80 94 253 351 455 996 64079 64 110 55 402 51 99 546 725 58 811 927 65051 196 267 454 67 515 637 46 713 962 66031 139 99 274 570 651 63 79 975 84 91 67105 227 72 506 90 611 17 43 707 804 8 2833 975 69093 235 312 540 870 973 70134 243 371 88 469 97 591 652 902 36 71067 97 237 66 49 390 641 863 734 898 72015 42 108 236 437 97 919 73197 378 96 464 633 54 66 715 68 59 835 91 990 74039 92 111 21 634 57 769 95 851 980 75775 76443 54 512 606 89 947 50 77005 14 57 106 89 56 217 386 512 40 94 516 62 710 78003 244 333 718 863 67 977 79024 316 73 461 89 96 582 697 733 941 80005 91 5 151 352 67 306 555 63 650 701 891 909 85 97 81032 52 282 466 515 652 64 82014 108 244 5 333 461 593 83141 67 424 571 734 5 850 92 958 84254 521 755 841 85117 286 440 73 86012 80 130 58 227 337 57 411 79 99 718 896 87063 68 307 481 89 528 751 74 88226 313 23 526 714 856 989 89017 29 370 87 412 596 636 90102 67 239 91 2 315 37 98 436 512 626 726 65 885 91021 155 214 303 46 76 95 97 453 69 74 523 26 618 34 893 940 92075 242 498 651 789 805 52 93028 50 62 172 474 503 71 503 23 26 703 901 94060 64 194 264 519 23 61 633 86 734 39 71 829 914 74 95421 532 56 607 891 947 96068 80 116 186 232 71 528 938 97017 44 204 15 309 436 48 500 11 27 682 918 98087 169 223 78 95 97 4 775 904 71 90 95 99015 21 101 152 335 69 568 704 100286 330 601 82 980 101269 303 24 95 406 70 743 78 95 102140 65 203 827 103028 47 57 100137 73 277 426 88 546 639 713 42 847 935 104143 83 227 72 359 488 511 59 671 767 814 937 96 105579 66 81 560 752 893 999 106054 173 291 304 74 400 577 661 710 50 811 98 107069 180 249 362 108169 261 349 591 638 754 55 70 89 822 27 109075 99 214 45 319 50 79 84 479 501 47 624 713 800 23 55 959 93 110308 336 414 81 778 999 111118 62 51 238 348 425 74 556 630 46 63 715 91 827 112022 92 232 400 92 635 716 823 61 996 113008 42 238 387 457 58 571 703 800 93 99 114157 307 421 60 96 635 710 72 115103 219 20 50 94 303 88 636 701 85 984 56 116319 57 93 719 57 882 97 117005 116 64 223 333 84 743 118257 89 318 872 952 119003 172 216 43 300 665 711 32 64 828 23 45 954 66 120040 121 172 241 338 490 570 121042 74 257 403 755 78 847 93 122041 104 29 333 795 123137 8 252 337 620 874 912 16 20 124044 93 256 332 819 993 125007 177 223 338 698 589 126089 193 238 309 20 490 614 928 50 61 97 8 127093 279 491 505 721 32 857 923 128035 42 286 375 553 655 129182 321 22 3 47 81 511 13 811 15 30 905 130271 99 337 98 498 508 17 497 735 861 906 97 131278 370 425 523 66 649 753 55 835 54 942 67 132122 86 243 48 405 714 91 851 982 132122 86 248 93 405 714 91 851 982 133097 296 332 453 520 81 738 75 851 970 73013 124 695 796 135275 81 330 37 73 458 588 671 702 48 79 925 136031 271 402 23 7 47 91 634 813 940 137009 298 335 36 409 68 551 671 900 67 138005 417 43 82 787 98 525 139127 291 96 341 447 669 75 803 955 140325 436 517 65 860 141078 149 86 250 376 544 79 683 4 845 910 142086 130 14 18 224 408 614 809 936 143016 20 105 235 301 88 409 651 728 887 144033 195 323 417 45 82 88 642 51 813 95 948 145168 71 246 59 420 52 87 566 631 715 805 903 76 146064 184 548 68 704 147012 23 29 124 37 44 84 380 406 509 76 760 834 36 44 148077 183 219 60 69 81 306 461 532 98 149114 368 598 578 782 841 960 97 150002 124 150 444 521 642 87 97 857 94 974 150002 124 50 444 521 642 51 83 857 956 74 151054 64 93 121 42 98 217 61 417 50 60 541 70 603 774 802 981 152 180 82 274 356 452 551 682 739 968 153032 150 209 1 12 54 74 172 77 635 701 898 902 68 154100 227 28 52 328 55 457 85 757 835 155036 136 245 52 523 28 57 84 472 527 757 857 96 983 156 174 75 92 213 88 313 67 454 99 608 32 77 729 892 922 157030 383 581 604 57 712 56 98 958 158031 71 161 57 215 315 452 43 540 615 16 714 989 159162 74 339 64 471 507 664 771 76 867 953 49 86

III-cieci ągnienie

Wygrane po 250 zł

73 341 701 26 814 79 1870 989 2020 40 83 297 441 517 675 840 931 43 8 92 3135 301 597 829 4084 9 313 686 96 829 973 5002 69 208 379 426 66 568 813 45 987 6121 39 69 305 72 446 76 692 7185 276 321 57 538 673 90 743 8506 855 9136 222 316 469 533 615 769 858 10034 52 121 70 309 747 11097 308 12151 3 241 313 91 426 541 694 938 13004 11 180 471 693 723 14192 313 48 410 25 694 809 47 15002 95 111 201 48 60 88 348 763 94 933 16063 125 284 562 605 769 844 912 92 17451 547 858 18312 604 52 823 96 986 19121 55 574 725 46 902 20056 133 374 470 21317 55 22028 68 270 760 23229 742 24180 666 82 743 25167 287 782 90 26192 207 303 62 437 599 859 984 27134 416 645 28025 294 357 560 88 700 971 29029 118 525 503 811 919 30020 258 367 829 52 970 31153 258 400 47 69 662 81 721 4 32013 121 218 393 57 569 76 732 871 6 33114 383 561 611 712 889 34155 86 311 49 707 912 97 35141 328 59 400 23 72 788 849 943 36078 307 9 590 999 37087 736 38118 568 39393 542 83 763 844 951 40050 216 83 679 737 43 882 925 41085 292 42385 43129 322 517 59 44006 64 107 27 581 802 981 45065 642 840 46035 185 258 740 455 65 551 47 52 740 6 84 47082 210 87 415 624 76 834 48182 335 6 998 49393 438 770 849 969 50016 39 345 930 51318 678 52064 275 85 746 307 53138 572 727 913 63 54040 139 272 409 31 514 97 936 55288 587 738 56567 731 807 86 57256 399 607 725 87 954 58 493 686 702 7 846 80 59119 359 574 91 60129 470 714 61246 422 47 643 758 98 62253 342 537 47 661 93 738 63164 64256 71 341 693 761 885 946 65271 840 970 66107 84 385 765 67033 200 25 301 525 751 820 902 77 68111 200 10 83 383 467 756 862 910 69456 93 531 740 9 893 70293 611 874 932 71120 34 240 642 758 967 72141 81 738 75 851 970 73013 124 695 796 57 441 48 709 74 812 10229 401 851 904 11136 352 429 60 95 12045 594 596 725 881 949 71 76352 508 747 68 77322 83 582 4 632 720 61 860 981 78176 298 525 641 915 54 79360 463 85 66 80114 222 378 795 81021 36 94 496 82270 376 645 83065 94 260 88 464 519 51 692 736 84026 155 349 507 53 93 653 762 85 7 85278 572 850 76 80 908 86064 159 210 339 462 743 6 878 87113 59 394 664 771 839 88009 206 352 533 690 965 89188 203 372 86 449 657 66 730 962 90027 124 389 502 91026 132 260 455 92133 250 341 97 868 93121 262 339 451 519 36 56 706 932 94364 635 719 44 95489 812 96428 508 15 94 974 894 98017 176 341 94 435 557 77 850 99201 402 73 615 953 99 100375 499 668 789 90 919 101011 152 306 421 720 44 993 102263 314 47 693 95 948 60 77 103526 818 73 956 81 7 104466 605 17 823 105130 64 487 685 946 65 106234 927 107264 92 980 108053 564 961 109049 567 657 110981 111002 490 540 610 920 112246 411 600 972 113488 631 71 114413 767 115027 94 412 532 603 31 963 92 116355 711 71 117006 108 254 118400 119010 521 664 6 120064 444 549 829 121387 402 46 500 38 90 122000 90 453 729 82 123000 18 54 189316 44 586 98 124259 337 800 38 61 72 923 125764 681 825 126262 747 72 127116 53 315 97 437 59 539 652 737 81 980 128463 543 604 891 129996 130133 85 288 457 627 59 789 948 131076 300 42 59 419 48 53 639 839 993 132070 366 465 133051 471 752 982 134045 56 289 545 786 995 135142 68 295 316 494 614 831 136328 404 736 819 91 905 137100 289 569 84 627 839 85 951 85 138382 603 713 907 8 14 40 139069 337 51 79 670 97 982 140093 240 141285 730 857 934 142062 476 689 143133 494 517 763 70 144018 200 459 525 72 659 706 855 935 98 145068 93 140 411 68 677 837 146104 251 74 321 470 681 882 976 147147 549 52 904 84 148170 659 908 30 7 52 149020 32 220 574 642 150356 946 151347 548 983 152078 485 539 770 153302 495 154127 91 396 690 837 920 155145 404 48 539 49 720 952 156078 521 95 157009 81 167 373 778 158089 667 997 159283 92

IV-te ciągnienie

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana zł. 20.000 na nr 55799.

Zł. 25.000 na nr. 121591.

Zł 15.000 na nr 98128.

Zł. 10.000 na nr 26337.

Zł 5.000 na n-ry: 4367 31564 100552

Zł. 2.000 na n-ry: 1619 3449 7859 7968 38157 38876 44504 49196 58687 75470 94578 125652 138571 149931.

Zł. 1.000 na n-ry: 2074 10002 17887 19597 19092 220202 26173 31106 47319 48525 70195 78624 80963 86290 88859 90699 93964 99432 102428 108424 111414 113377 121974 124086 138850 146309 149806 150710 152071 153006 154702.

Wygrane po 250 zł

136 597 1008 20 67 186 235 452 94 618 721 2020 79 113 288 403 506 56 89 3336 900 59 4303 14 415 64 524 668 80 752 67 5166 248 635 48 932 6086 151 233 597 631 7134 73 212 384 487 651 857 948 8526 55 644 9002 304 57 441 48 709 74 812 10229 401 851 884 157236 609 158034 223 821 92 159495 532 69 994 834 13080 174 209 15 45 502 57 62 641 66 715 983 14003 11 24 258 359 672 779 875 933 15005 91 294 509 633 98 715 812 16435 510 636 805 29 89 17334 58 575 18031 263 961 19183 94 238 678 776 848 20113 275 536 50 690 751 805 21029 195 344 494 611 87 764 22286 636 923 45 92 23111 67 273 87 637 50 74 85 24023 208 45 410 551 778 882 4 8 905 25149 234 76 585 90 720 860 26051 234 454 574 797 27275 87 484 507 76 696 749 66 88 975 28916 29040 107 633 852 84 989 30053 123 212 447 506 18 706 31386 538 32208 335 44 497 773 814 942 33065 415 85 768 996 34385 612 892 35479 537 803 36055 105 68 79 751 848 903 93 37573 789 982 38010 196 312 550 765 965 39100 4 955 668 7437 43 928 40872 41146 268 867 943 43407 534 44013 63 788 889 45117 251 46197 246 89 625 47041 132 341 470 514 773 836 77 48014 82 425 635 87 722 818 67 908 49155 289 50531 35 740 858 51381 858 970 52268 53062 131 510 791 900 94182 497 712 865 94 946 55095 96066 390 420 677 57045 172 98 210 670 824 58001 180 329 467 585 968 59491 60196 648 70 61023 72 85 342 428 634 757 62913 85 63047 155272 450 87 506 64252 441 64 516 823 64 970 65002 344 494 652 919 66348 702 853 91 96 67069 183 297 321 472 621 795 68070 657 77 507 867 88 69171 9 475 538 602 10 781 962 6 70095 296 385 466 627 701 708 71209 66 521 676 776 72205 452 566 761 73035 790 821 74047 229 50 94 868 995 75001 212 91 800 56 73 712

76196 77014 102 12 232 48 507 79 840 78041 98 445 563 79427 80036 159 411508 889 81230 995 82051 388 649 777 937 940 83011 21 125 46 328 472 574 619 44 938 84490 806 85051 245 578 789 906 86075 199 409 10 670 908 62 87231 735 69 872 88012 40 134 670 703 823 89094 418 630 777 895 90010 491 553 659 914 91317 406 33 92077 632 849 75 934 93173 573 85 644 57 770 993 94000 153 628 984 95289 385 877 96093 672 728 68 918 97130 299 437 694 858 98108 81 322 37 447 564 601 802 99727 100039 453 85 673 50 838 101039 431 54 593 102531 621 705 103334 645 60 809 906 104051 580 630 77 747 845 970 105043 185 288 396 415 697 858 68 921 44 107128 546 746 844 108313 704 109016 31 791 905 110 514 95 902 111053 324 433 809 65 112047 224 621 710 113141 377 510

114190 634 762 115023 116094 111 288 307 117060 354 71 711 118107 25 82 435 814 89 119352 442 707 868 77 948 120461 778 806 45 928 121112 618 845 122118 237 374 82 524 76 630 792 123167 445 560 72 125094 365 997 — 127458 152 636 128921 129111 817 — 130237 38 535 74 660 94 131590 759 132087 117 51 538 79 133463 134161 234 336 782.

135197 494 552 866 923 136552 99 898 137451 2 645 742 52 914 46 138142 91 255 352 64 94 657 839 979 139048 261 368 510 62 604 97 619 45 939 69 140 737 906 90 141016 166 7 539 770 142 615 65 143045 372 520 706 812 98 962 144075 145100 457 524 93 742 818 983 96 147288 644 715 847 933 148487 755 819 37 906 147036 128 346 615 79 592 150679 816 151012 138 312 440 673 773 872

152269 598 803 910 153485 154327 59 714 841 155050 156445 533 884 157236 609 158034 223 821 92 159495 532 69 994

Losy IV-ej klasy

są jeszcze do nabycia w szczęśliwej kolekturze

W. KAFTAL i SKA

BYDGOSZCZ, ul. Jagiellońska 2 **GDYNIA,** ul. 10 Lutego 5

gdzie stale padają wielkie wygrane. (16751

Premiowanie Pożyczki Inwestycyjnej.

I emisji.

W trzecim dniu ciągnienia 3 pct. Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej wygrane **po złotych 500** padły na następujące numery:

Seria 4 nr nr: 1052 1298 1351 2041 2974 3765 5185 5208 5673 5423 5753 8871 8255 8916 9046 9261 9784 9707 10155 11891 11146 11626 12776 13948 13008 16623 16648 17121 18894 18755 19023 19145 19293 19334 20904.

Seria 14 nr nr: 977 241 1557 1075 1834 2394 2922 3397 4745 4857 4144 6837 6852 7711 7020 8898 9489 9769 9573 9440 10747 11414 11765 13127 16334 16285 17056 17169 17122 18518 20969 20440 21177 21858 22458.

Seria 15 nr nr: 233 266 213 4076 4428 4712 4317 5547 5410 6468 6953 7273 7213 8082 8036 8506 8215 8512 9117 10591 10208 11412 11322 14400 14690 14161 15048 15557 17277 18571 18617 19786 20957 22127 22124.

Seria 16 nr nr: 793 2372 3397 3869 3985 3055 5924 7341 8731 8989 9229 9365 10173 11272 13167 13939 14890 14376 14718 14981 15295 15839 16824 16366 16994 16821 17431 17145 18934 18052 20395 20406 20377 20543 20932.

Seria 32 nr nr: 43 82 102 531 591 899 1056 1335 1442 1467 2949 2793 2867 2797 3866 3619 3487 3423 3426 4613 4627 4347 5339 5422 5402 5957 5059 6141 6027 6037 6137 6446 6972 6082 6387 7707 7013 7254 8252 8624 9678 9126 9035 9670 9570 10621 10400 10745 10733 10372 10418 11079 11499 11664 11776 11485 11955 12344 12696 12117 12986 13889 13252 13921 13331 14936 14095 14171 14377 14465 15571 15133 15410 15201 15770 16737 16628 16357 16792 16008 16722 16276 17166 17665 17244 17138 18698 19412 19756 19964 19645 19445 19293 19012 19072 19048 20671 20306 21033 21393 21006 21604 21394 22163 22984.

Seria 37 nr nr: 24 553 1585 1523 1356 2712 2480 4280 4265 5666 5714 6452 7583 8348 10097 10523 10698 10070 11103 11630 12087 15739 16685 17594 17535 18729 18962 19037 19013 20783 20219 21981 21538 22430 22922.

Seria 38 nr nr: 38 177 543 268 1949 1813 2998 2349 3389 5031 6450 6827 8728 8030 9999 9499 10346 11033 11306 11852 12595 12372 13394 13239 14270 16172 18937 18830 18671 18601 20902 20012 21802 21582 22580.

Seria 41 nr nr: 381 547 2327 4628 5978 5189 6910 6888 6783 7500 7082 7748 7019 8717 9502 10312 11917 11217 12324 13805 14659 14406 16637 17475 17048 17134 18260 19707 19408 19153 20589 20369 21236 22928 23000.

Seria 44 nr nr: 927 1209 2190 2763 3737 3372 4196 5012 5488 5396 6174 7564 8148 8573 9309 9895 9611 10322 13286 13634 14082 15416 16870 16743 16568 17935 18726 18421 18993 18474 19682 19220 20658 21813 21415.

Nowy sezon w Teatrze Polskim w Poznaniu.

W sobotę 10 bm. odbędzie się w Poznaniu inauguracja nowego sezonu teatralnego pod dyrekcją Władysława Stomy. Odegranie na inauguracji sztuki Wojciecha Bogusławskiego pt. „Spazmy Modne" ma na celu złożenie hołdu ojcu polskiego teatru. W repertuarze na sezon znajdują się wybitni autorzy z Kiedrzyńskim, Grzymałą-Siedleckim, Niewiarowiczem, Nowaczyńskim. Repertuar tzw. klasyczny reprezentują Słowacki i Fredro. Dyrekcja nie przewiduje występów gościnnych i zamierza repertuar przeprowadzić wyłącznie przy pomocy zespołu, liczącego 36 osób. Hasło dyrekcji „frontem do widza" jest niewątpliwie piękne. Spodziewać się należy, że nareszcie dobry teatr zdoła zdobyć wybredną publiczność poznańską, która kocha teatr i popiera. Ale tylko dobry teatr. Zespół z poprzedniego sezonu mocno poderwał opinię Teatru Polskiego w Poznaniu, to też życzyćby należało sobie i dyr. Stomie, żeby zdołał ten stan rzeczy odwrócić. (hb)

Likwidacja strajku w Swarzędzu.

Poznań, 9. 9. (tel. wł.) **Strajk w Swarzędzu uległ w dniu wczorajszym po północy ostatecznej likwidacji. Wobec wielkiej ilości zamówień w związku z targami meblowymi, fabrykanci poszli na kompromis ze strajkującymi i podpisali umowę zbiorową, na warunkach wysuniętych przez komitet strajkowy. Dodać trzeba, że strajk swarzędzki rozszerzył się w ciągu ostatnich dni na całą Wielkopolskę. Stanęły warsztaty w Poznaniu, Lesznie, Rawiczu i innych miastach. Przypuszczać należy, że i w tych ośrodkach dojdzie do ugody i ostatecznego podpisania umowy zbiorowej. (hb)**

Szkoła rybacka w Sierakowie n. Wartą.

Poznań. (hb) Z inicjatywą utworzenia pierwszej w Polsce i jedynej szkoły rybackiej wystąpiły zarządy Wielkopolskiego i Pomorskiego Towarzystwa Rybackiego. Szkołę ma zorganizować Wielkopolska Izba Rolnicza w Sierakowie nad Wartą.

Z Naczelnej Rady Adwokackiej.

Warszawa, 9. 9. (tel. wł.). Na dzień 1 października zwołane zostaje plenarne posiedzenie Naczelnej Rady Adwokackiej, przy udziale przedstawicieli palestry z całej Polski. Jednym z głównych punktów porządku obrad będzie sprawa ustalenia kontyngentów dla nowych adwokatów. W myśl prawa o ustroju adwokatury, zarządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości, ustalające kontyngenty adwokatów dla poszczególnych okręgów apelacyjnych, wydane będzie na podstawie opinii N. R. A., która z kolei rozpisała ankietę wśród okręgowych rad adwokackich.

Dziś, w piątek, 9 września odbędzie się w warszawskiej Radzie Adwokackiej posiedzenie specjalnej komisji, wyłonionej dla zbadania sprawy aplikantów i wypowiedzenia się co do kontyngentów dla nowych adwokatów po zamknięciu listy. (r).

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

INOWROCŁAW

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Biblioteka Tow. Czytelni Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska" przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Karetka sanitarna, tel. 276 czynna w dzień i w nocy.

Nocny dyżur pełni apteka Pod Orłem.

REPERTUAR KIN:

As: „Marnotrawna córka".
Słońce: „Dla ciebie senorito".
Stylowy: „Zemsta Tarzana".
Świt: „Wielki plan".
Mątwy: „Statek niewolników".

— **Wieczorny kurs maturalny** z zakresu liceum handlowego organizuje po raz ostatni Pocztowe Przysposobienie Wojskowe. Kandydaci na kurs winni wykazać się świadectwem ukończenia 6 klas gimnazjum względnie 6 klas szkoły wydziałowej. Zgłoszenia przyjmuje do 18 bm. sekretariat urzędu pocztowego w Inowrocławiu, tel. 252.

— **Walne zebranie osadników pow. inowrocławskiego i Zagopla** odbyło się w sali Sokolni pod przewodnictwem p. Paśko z Marcinkowa. Referat na temat osadnictwa wygłosił b. poseł p. Rząsa. W skład nowego zarządu weszli pp.: Paśko — Marcinkowo, Witkowski — Racice, Czwarno, Buczkowski, Malinowski, Starobrat, Graczyk II, Wodniak i Gancarz.

— **Wydział robotniczy przy zakładach miejskich.** Pod przewodnictwem p. kier. Cegłowskiego z pośród 150 pracowników wybierano wydział robotniczy przy zakładach miejskich. Z. Z. P. uzyskało 4 kandydatów i 4 zastępców. Lista wydziału przedstawia się następująco: A. Szulc, St. Krzemiński, St. Matuszak, L. Bochat. W. Sójkowski; zastępcy: M. Zwierzykowski, L. Kluczyński, A. Kaźmierski, St. Błażejczak, Fr. Brzuszkiewicz.

— **Baczność, inwalidzi wojenni i wdowy!** Zarząd Pow. Koła Zw. Inw. R. P. w Inowrocławiu udziela subwencje na cele szkolne dla mniej zamożnych dzieci inwalidów wojennych i wdów tut. pow. koła. Wobec tego uprasza się o natychmiastowe zgłoszenia w biurze związku przy ul. Królowej Jadwigi 21.

——«:»——

MOGILNO. (mk) Wypadek, który w skutkach mógłby okazać się tragicznym, miał miejsce na ul. Jana Kausa. Na słupie telefonicznym zajęty był naprawą przewodów teletechnik pocztowy, który upuścił młotek. W tej chwili przechodził ulicą 8-letni syn kupca Kozickiego — Stefan, któremu młotek wagi 1 kg spadł na głowę. Chłopiec doznał rozcięcia głowy i upadł nieprzytomny. Poddano go opiece lekarskiej.

— Z inicjatywy ks. prob. Brodowskiego przeprowadza się zewnętrzny remont historycznego kościoła poklasztornego. Prace wykonuje p. bud. Nowak.

KWIECISZEWO. (mk) Wskutek szalonej jazdy rowerem najechał robotnik Krzewina z Goryszewa mieszkankę tej wioski, Marię Malinowską. Nieszczęśliwa doznała złamania obojczyka i ogólnych kontuzji i w stanie ciężkim przewieziono ją do szpitala powiatowego w Strzelnie.

STRZELNO. (w) Doroczny odpust Narodzenia Najśw. Marii Panny w pobliskich Markowicach rozpocznie się w sobotę 10 bm. uroczystymi nieszporami.

— Onegdaj przybył do agencji poczt.-tel. we Wronowach pod Strzelnem 28-letni handlarz bydła Jan Szperka ze Strzelna i żądał natychmiastowego załatwienia poza godzinami urzędowymi. Kiedy na kilkakrotne jego wołanie urzędnik agencji nic nie odpowiadał, wówczas Szperka, będąc lekko podchmielonym, zabrał się do wybijania szyb w lokalu pocztowym. Awanturnika osadzono w areszcie.

TRZEMESZNO. (mk) Na ulicy w pobliżu firmy Wolf jadący samochodem Stachurski najechał rowerzystę kowala Koźmińskiego. Koła samochodu przeszły przez Koźmińskiego, który doznał złamania nogi. Rower został strzaskany.

PAKOŚĆ. Zwyczajem lat ubiegłych w Pakości na Kalwarii odbędą się uroczyste obchody kalwaryjskie ku czci „Podwyższenia Krzyża św." Tegoroczne obchody kalwaryjskie mają specyficzny cel — zapoznanie się bliżej ludzi z świętymi, kanonizowanymi na Wielkanoc tego roku w Rzymie: Salvatorem z Horty — drugim św. Antonim, cudotwórcy franciszkańskim i wielkim patronem naszym św. Andrzejem Bobolą. Jak wynika z programu, obchody tegoroczne połączone są z kazaniami rekolekcyjnymi na temat życia wyżej wspomnianych świętych. Dlatego kto spragniony sprawiedliwości i chwały Bożej, niech przybędzie na obchody kalwaryjskie w dniach 17 i 18 września do Pakości, kalwarii oo. Franciszkanów. W razie wielkiej liczby zgłoszeń przybywają z Bydgoszczy i z Torunia pociągi popularne do Pakości, które organizuje biuro podróży „Orbis". Niejeden wróci uszczęśliwiony do domu, aby realizować program wskazań Chrystusowych tu na ziemi, a przez to torować będzie sobie drogę do szczęśliwości wiecznej. Uprasza się bardzo serdecznie o zgłaszanie się w biurze podróży „Orbis". Tam zasięgnąć można bliższych szczegółów podróży pociągiem popularnym.

SZUBIN. (c) Rada gminna w Sipiorach pod przewodnictwem wójta p. Fr. Rakowskiego dokonała wyboru uzupełniającego do rady powiatowej w miejsce p. Pczackiego. Radnym powiatowym został wybrany p Władysław Wesół, rolnik z Elizewa.

GNIEZNO. (fb) Srebrne gody małżeńskie obchodził 6 bm. p. Czesław Białasik z małżonką Wiktorią z Ulatowskich, zam. przy ul. Wrzesińskiej 14.

— Zam. przy ul. Poznańskiej 9 Nowak, jadąc na rowerze ul. Tumską, wpadł za kurią arcybiskupią na autobus i doznał ogólnych obrażeń. W stanie nieprzytomnym odstawiono go do szpitala miejskiego.

— W Garbarni Wielkopolskiej został przygnieciony beczką 66-letni robotnik A. Józefowicz (ul. Powstańców Wlkp 1). Nieszczęśliwy uległ złamaniu żeber i ogólnej kontuzji.

— Zawieszony swego czasu w urzędowaniu wójt gminy Niechanowo J. Wawrzyniak, a następnie przez S. O. w Gnieźnie skazany za brak nadzoru w urzędzie, został przez sąd apelacyjny w Poznaniu uwolniony od winy i kary. W związku z tym wprowadzono p. W. w urzędowanie jako wójta gminy Niechanowo.

WYRZYSK. (l) Po dożynkach wydarzył się nieszczęśliwy wypadek, który niestety zakończył się śmiercią ofiary. Emil Rux, czeladnik stolarski z Łobżenicy, wracał rowerem z dożynek do domu. Jadąc szosą, tuż za Wyrzyskiem został on około godz. 18 najechany przez samochód prywatny nieznanego właściciela tak, iż upadł nieprzytomnie na szosę, doznając połamania kości nóg i rąk oraz obrażeń wewnętrznych. Przejeżdżający tą drogą inny samochód przewiózł nieszczęśliwą ofiarę do szpitala powiatowego w Wyrzysku, gdzie jeszcze tej samej nocy R. zmarł. Wypadek ten jest tym więcej tragiczny, iż Rux, znany jako człowiek pracowity, pozostawił żonę i 4 nieletnie dzieci. Znamienne, że szofer powodujący najechanie, odjechał, nie troszcząc się o przejechanego człowieka. Dochodzenia w toku.

— Takiż podobny wypadek wydarzył się w tym samym dniu na szosie z Wyrzyska do Osieka, na której najechany został również przez samochód listonosz Krause z Osieka n. Not. Przewieziono go do szpitala powiatowego w Wyrzysku. Na szczęście następstwa wypadku nie są tak poważne.

OSTRÓW WLKP. (lj) Pisaliśmy niedawno obszernie o pladze bójek nożowych na zabawach, która specjalnie w pow. ostrowskim dała się we znaki. Obecnie S. O. w Ostrowie na sesji wyjazdowej w Krotoszynie zabrał się do ukarania nożowników: A. Koszian z Krotoszyna na półtora roku więzienia za udział w bójce, za przekroczenie granicy koniecznej obrony Wł. Forszpaniak na pół roku więzienia, Wł. Jankowski za wywołanie bójki na zabawie weselnej na rok więzienia, bracia Piotr i Stanisław Szulcowie za podobny czyn po 14 miesięcy, wreszcie Antoni Cepa na rok więzienia. Wszystkim zasądzonym sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary.

— Rozpoczął się tu ciekawy proces przeciwko B. Szczygłowi, b. Kierownikowi Tow. Stróżowania „Warta" w Ostrowie, stojącemu pod zarzutem przywłaszczenia sobie na szkodę przedsiębiorstwa 2.669 zł, Ubezp. Społecznej 906 zł i 2.240 zł pobranych kaucyj od 22 osób, ubiegających się o pracę w tow. „Warta". Rozprawę odroczono dla przesłuchania dalszych świadków obrony.

— W dniu 25 września br. odbędzie się tu uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego nowobudującego się kościoła św. Antoniego. Aktu poświęcenia dokona J. E. ks. biskup Dymek z Poznania.

Samobójstwo legionisty.

Grudziądz. W szpitalu miejskim zmarł w tragicznych okolicznościach 49-letni urzędnik izby skarbowej Tadeusz Hollender, legionista. Niedawno temu przeniesiony został Hollender do Łucka. Hollender wszelkimi siłami starał się o cofnięcie przeniesienia. Starania te zakończyły się dla niego fatalnie. Przeniesienie wprawdzie cofnięto, ale zastąpiono decyzję pierwotną dekretem zwalniającym Hollendra z końcem października br. z posady. Ciosu tego sterane nerwy jego nie wytrzymały. W sobotę wykorzystując nieobecność żony, która wyjechała do Gdyni (małżeństwo było bezdzietne), Hollender powziął rozpaczliwy plan targnięcia się na życie. Wróciwszy do mieszkania zażył weronalu, zaniósł kanapę do kuchni, uszczelnił drzwi i otworzył kurek gazowy. Kiedy po pewnym czasie sąsiedzi poczuli zapach gazu świetlnego otworzyli drzwi do mieszkania Hollendra przemocą i znaleźli desperata leżącego na kanapie w kuchni, dającego zaledwie słabe oznaki życia. Przewieziony do szpitala miejskiego Hollender nie odzyskał już przytomności i w środę wyzionął ducha.

KORONOWO. W dniu 15 września r. b. odbędzie się w Koronowie jarmark na konie i bydło. Spęd zwierząt dozwolony.

Kółko Rolnicze w Koronowie
organizuje wspólnie
z Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół" w Koronowie
w niedzielę, dnia 11 września 1938 r.
na STADIONIE MIEJSKIM
wielkie dożynki
z następującym programem:
o godz. 12,30 zbiórka na rynku przy ul. Tucholsk.
„ 13,00 pochód przez miasto
„ 14,30 popisy zespołów i składanie wieńców dożynkowych, popisy sokołów
„ 17,00 zabawa ludowa
„ 20,00 zabawa na sali p. Gollnikowej
Czysty dochód przeznacza się na wykup bóżnicy na Sokolnię.
Bydgoskie Koleje Powiatowe udzielają zniżkę na przejazd.

NOWE. Złotym krzyżem zasługi został odznaczony p. Jan Kuchczyński, burmistrz miasta Nowego nad Wisłą.

CHOJNICE. (s) Przed Sądem Grodzkim w Chojnicach toczyła się sensacyjna rozprawa przeciwko 40-letniemu plut. straży granicznej Janowi Marciniakowi, 46-letniemu Janowi Gierszewskiemu — restauratorowi z Charzykowa, pow. chojnicki oraz 30-letniemu Franciszkowi Kowalikowi, zam. w Funce k. Chojnic o rozsiewanie fałszywych wieści, mogących szkodzić opinii osobistej oskarżyciela prywatnego, sołtysa i kierownika szkoły powszechnej Jana Froelkego z Charzykowa. Po wznowieniu rozprawy dnia 4 b. m. zapadł wyrok, skazujący wszystkich oskarżonych na dwa tygodnie bezwzględnego aresztu. Oskarżeni wnieśli apelację.

— W Chojnicach 5 bm. w sądzie okręgowym toczyła się rozprawa przeciwko niej. Eliaszowi„ zam. w Mroczy pow. sępoleński, który 20 lipca b. r. pomagał nielegalnie przebyć granicę polsko-niemiecką w okolicy Sypniewa pow. sępoleński niej. Krügerowi, pobrawszy od niego 50 zł zaliczki za okazaną pomoc. Przychwyceni przez straż graniczną, obaj oskarżeni zostali odprowadzeni do sądu, gdzie przy jednym z nich znaleziono 20 zł gotówki, które chciał przemycić Krüger do Niemiec. Wyrokiem sądowym obaj podsądni zostali skazani na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem na 3 lata.

— Dnia 6 bm. przed tut. S. O. odbyła się rozprawa karna przeciwko 15-letniej Janinie Przepiórkównie, zam. w Chojnicach, oskarżonej o przywłaszczenie sobie książeczki oszczędnościowej swej koleżanki 13-letniej Anny Neumann z Chojnic, która bardzo często przychodziła do poszkodowanej. Nieuczciwa dziewczynka, podpatrzywszy kryjówkę książki M. K. K. O., zabrała ją sobie, sfałszowawszy jednocześnie podpis rodziców Neumanówny, który jest nieodzowny przy podejmowaniu pieniędzy. Z otrzymanych pieniędzy 10 zł zużyła na zakup słodyczy, pozostałe 3 zł znaleziono przy niej. Po skończonym przewodzie sąd skazał nieletnią złodziejkę i fałszerkę dokumentów na trzyletni dozór rodziców.

BRODNICA. (jl) 5 bm. odbyło się w Hotelu Polskim w Brodnicy walne zebranie Tow. Roln. Pow. powiatu brodnickiego, w którym wzięli udział prezesi i delegaci kółek rolniczych z powiatu. Zebranie zaszczycili swoją obecnością p. starosta Galusiński, wicedyr. P. T. R. inż. Zych, przedstawicielka kół gospodyń wiejskich p. Nowakowska i instruktorka kół gosp. wiejsk. p. Karolczykówna. Po zagajeniu walnego zebrania przez prezesa T. R. P. p. Malinowskiego przystąpiono do wyboru rady T. R. P. W skład rady T. R. P. wybrani zostali: ks. prob. Dembiński z Pokrzydowa, M. Malinowski, rolnik z Cieszyn, E. Sowiński z Szymkowa, J. Zieliński z Grażaw, Br. Trędowicz z Szczuki, inż. Jaworski z Augustowa, W. Wilamowski, R. Koziorzemski, W. Mackowski, F. Baranowski, B. Wronkowski i P. Kowalczyk. Do komisji rewizyjnej wybrano p. mgr. Grostego, B. Głodowskiego, Łodrużyńskiego oraz trzech zastępców. Na delegatów na walne zebranie P. T. R. do Torunia wybrano inż. Jaworskiego z Augustowa, pp. Lewińskiego, Nowackiego z Mszana, Wilamowskiego z Pląchot i Tredowicza ze Szczuki. Po zakończeniu walnego zebrania T. R. P. odbyło się po krótkiej przerwie zebranie rady Tow. Rol. Pow. celem przeprowadzenia wyborów do zarządu T. R. P. Prezesem został wybrany ponownie piastujący już od kilku lat ten urząd p. Mieczysław Malinowski, rolnik z Cieszyn, Walenty Dudziak — wiceprezes, Edward Sowiński, Józef Zieliński, Roman Koziorzemski jako członkowie. Z urzędu wszedł do zarządu em. starosta p. Ossowski z Najmowa pow. brodnickiego.

Iwonicz-Zdrój
III sezon od 20 sierpnia
Pobyt i kuracja za popularnym ryczałtem **zł 155.—**

WEJHEROWO. (ap) W porcie rybackim Władysławowo za sprawą Ligi Morskiej i Kolonialnej rozpocznie się budowa dwóch stylowych kaszubskich kapliczek, z których jedna stanie w basenie portowym, a druga przy molo portowym. Nadmienić wypada, że przy zamierzonej budowie kaplicy-pomnika ku czci wszystkich ofiar morza nie zostanie wznowiona tradycja „dzwonu topielców". Inicjator budowy pomnika-kaplicy p. Baranowski stanął na słusznym stanowisku, że ze względu na zabobonność rybaków, gotowi oni port Władysławowo omijać.

— Dowiadujemy się, że Min. Poczt i Telegrafów projektuje w przyszłości wybudowanie na wybrzeżu gmachów pocztowych w Wielkiej Wsi Hallerowie, Kuźnicy i Jastarni.

GRUDZIĄDZ

— **Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18-ej.**

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

Nocny dyżur pełni:

Apteka pod Koroną, Wybickiego 39 telefon 1437.

Apteka pod Gwiazdą, Chełmińska 26, telefon 1259.

— **TCL Biblioteka i Czytelnia** (ul. Legionów 28) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

REPERTUAR KIN:

Apollo: „Gwiazda Riviery".
Gryf: „Anonimowy kochanek".
Orzeł: „Czarny korsarz".

— **Z parafii św. Krzyża.** Pod przew. ks. prob. Klundera odbyło się zebranie zarządów stowarzyszeń zrzeszonych w parafialnej Akcji Katolickiej przy udziale „Sokoła", współpracującego z wspomnianym stowarzyszeniem w sprawach parafialnych. Ks. prob. Klunder przedstawił zebranym obecny stan finansowy, który jest wprost opłakany. Parafia nie tylko, że nie może spłacać zaciągniętych pożyczek, lecz nawet trudno jej sprostać w spłatach procentów. W wyniku obrad zebrani postanowili urządzić wielką wentę parafialną 2 października, z której całkowity dochód przeznaczony zostanie na potrzeby parafii. Wentę poprze niewątpliwie całe społeczeństwo.

— **Podziękowanie.** Wydział robotniczy przy firmie „Unia" Sp. Akc. składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie zarządowi fabryki za ofiarę w kwocie 200 zł na pomoc szkolną dla dzieci niezamożnych pracowników, przydzieloną przy dekoracji krzyżem zasługi zasłużonych pracowników tej firmy.

— **Butny Niemiec.** Podczas pobytu wojska w Radzynie urządzono w mieszkaniu E. Arendta dla wojska izbę chorych. W izbie tej zauważono na ścianie mapę, na której województwa pomorskie, poznańskie i śląskie włączone są do Niemiec. Mapę usunięto, a Arendtowi wygotowano akt oskarżenia za występek z art. 170 k. k.

— **Kradzież.** 81-letni emeryt J. Neuman, zam. przy ul. Wenckiego 12, zgłosił kradzież 1000 zł gotówki z mieszkania.

— **Ogień na „Maderze".** 6 bm. zaalarmowano straż pożarną do b. koszar Czarneckiego, zwanych ogólnie „Maderą". Jak się okazało, mieszkańcy „Madery" celem przeprowadzenia radykalnej dezynfekcji palili na dziedzińcu stare sienniki. Straż pożarna ogień ugasiła.

Grudziądz sercem powita wracających żołnierzy.

Grudziądz. 10 i 11 bm. wraca wojsko. Już **w sobotę o godz. 16** przybędą na dworzec grudziądzki na uroczystość poświęcenia sztandaru **Murmańczycy, byli żołnierze armii polskiej, tworzącej się na dalekiej północy.** A 11 bm. między godz. **16 a 17** powracają z ćwiczeń dorocznych **pułki garnizonu grudziądzkiego.** Niech więc **wszyscy mieszkańcy sercem powitają dzielnych Murmańczyków i drogie naszym sercom pułki garnizonu grudziądzkiego.** O zbliżeniu się wojska do granic miasta dadzą znać syreny straży pożarnej. Uroczyste powitanie nastąpi **na rogu ul. ks. Budkiewicza.**

Kronika GDYŃSKA

Gdynia, dnia 9 września 1938 r.

Dyżur nocny mają w bieżącym tygodniu następujące apteki:

Apteka pod Gryfem, ul. Starowiejska 34, telefon 51-29.

Apteka Świętojańska, ul. Świętojańska nr 122.

Apteka Bałtycka, ul. Śląska 42.

Apteka mgr. Grodzkiego, ul. Morska 155.

Apteka Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska.

——::——

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" mieści się: Skwer Kościuszki 24 (nad cukiernią Fangrata), tel. 14 60.

——::——

Telefony: Straż pożarna 17-08. pogotowie ratunkowe 12-40, kom. policji 16-11.

——o——

REPERTUAR KIN:

Bajka: „Bohaterowie morza".
Lido: „Andaluzyjskie noce" (Przeklęta).
Lily Chylonia: „30 karatów szczęścia".
Morskie Oko: „Fortancerki"
Polonia: „Zbłądziłem".
Zorza-Grabówek „Zbieg z San Quentin". Na scenie rewia pt. „Jedziemy do Abisynii".
Miraż-Orłowo: „Magnolia".

— **Wieczorowe Kursy Handlowe w Gdyni, ul. Starowiejska 17,** uruchamiają roczny wieczorny kurs handlowy dla dorosłych z dniem 15-go września. Kursy mają na celu przygotowanie do pracy biurowej w handlu i przemyśle. Zapisy w godzinach 10—11 i 16—18. (16875

— **Ćwiczenia oddziałów ochotniczych straży pożarnej** zostają ze względu na powitanie powracających z manewrów wojska odwołane. Ćwiczenia pokazowe miejskiej straży zawodowej, portowej straży pożarnej warsztatów marynarki wojennej oraz gdyńskiej O. S. P. odbędą się zgodnie z programem w dniu 11 bm. o godz. 19 w basenie jachtowym. Przypominamy o dancingu towarzyskim w dniu 10 bm. o godz. 20 w Bałtyku.

— **Nowy port rybacki Skulte na Łotwie.** Na wybrzeżu łotewskim w odległości około 50 km od ujścia Dźwiny przystąpiono w miejscowości Skulte do budowy portu, który będzie służył celom rybołówstwa oraz przeładunkom towarów w żegludze przybrzeżnej.

— **Firma inż. Obrzycki i Nadarzyński.** W związku z artykułem naszym p. t. „Dom Rybaka" w 250 nr. naszego pisma, uzupełniamy szczegóły o budowie tego domu, podając, że prace budowlane wykonała firma „inż. Obrzycki i Nadarzyński".

— **Dlaczego Mendel Schikler** wyjechał z Gdyni? Referat Karny Komisariatu Rządu ukarał niejakiego Mendla Schiklera, zamieszkałego w Gdyni przy ul. Portowej 3 na grzywnę w wysokości 550 zł z zamianą w razie nieściągalności na 11 dni aresztu za nielegalne prowadzenie hurtowego składu paszy i mąki. Schikler mieszka od kilku lat w Gdyni i ostatnio nawet nie melduje się zupełnie za co został wydalony z terenu Gdyni, jako pasa granicznego na przeciąg lat 10-ciu.

— **Magazyn śledziowy „Korabia".** W porcie rybackim w Gdyni ukończono budowę magazynu śledziowego towarzystwa połowów dalekomorskich „Korab". Magazyn, znajdujący się przy nabrzeżu Wilsonowskim posiada 1.192 m² powierzchni, jest budynkiem piętrowym, murowanym, krytym papą. Wymiary jego wynoszą 20 m na 57,60 m, koszt budowy — 130.000 zł Przedłużeniem magazynu jest pakownia. Pod pakownią znajduje się piwnica dla przechowywania beczek ze śledziami, do której transportuje się beczki natychmiast po przybyciu statku. Na pierwszym piętrze budynku mieści się magazyn sieci i innych materiałów. Całość jest cennym nabytkiem dla portu rybackiego w Gdyni, tym bardziej, że została wybudowana przez kapitały polskie.

— **Statków szwedzkich o 100 więcej niż polskich w Gdyni w sierpniu!** W przeciągu miesiąca sierpnia br. weszło do portu gdyńskiego i wyszło zeń na morze ogółem 1.123 statki o łącznej pojemności 1.171.307 t. r. n., z czego weszło 560 statków o pojemności 580.350 t. r. n., a wyszło 563 statki o pojemności 590.957 t. r. n. Ruch statków według kolejności bander poszczególnych państw przedstawiał się m. in. następująco: 1) Szwecja 245, 2) Polska 152, 3) Finlandia 120, 4) Anglia 46, 5) Włochy 35.

— **Firma „Mewa"** uruchomiła urządzenie do garbowania sieci. Sieci, które przywiózł statek „Korab II", były już garbowane w Gdyni, jak o tym już wspominaliśmy.

——«:»——

Niewielkie pokłady węgla w Rzeszowskim.

W Chmielniku pow. rzeszowskiego odkryto przypadkowo złoża węglowe na głębokości 1 metra. Przy dalszym kopaniu na głębokości 3 m odkryto dalsze złoża, które prowadzą w kierunku Rzeszowa.

Węgiel eksploatują miejscowi wieśniacy, paląc nim u siebie w kuchniach.

Niech żyje Baon Morski

i Morska Brygada Obrony Narodowej.

Dnia 11 września br. powracają do Gdyni z ćwiczeń oddziały Baonu Morskiego oraz Morskiej Brygady Obrony Narodowej. W celu powitania wkraczających do Gdyni żołnierzy zawiązał się specjalny Komitet Obywatelski, w skład którego weszły miejscowe organizacje oraz stowarzyszenia społeczne i zawodowe. Podnieść należy, że **wkraczających żołnierzy nie tylko witać będzie całe społeczeństwo** sercem gorącym, ale dzięki niezwykle obywatelskiemu stanowisku **cechów piekarskiego i rzeźnickiego oraz browarów pracujących w Gdyni,** żołnierze poczęstowani zostaną również racjami żywności oraz piwa. Program uroczystości przewiduje w dniu 11 września, od godziny 14,30 zbiórkę organizacji i stowarzyszeń na trasie przemarszu od szkoły przy ul. 10 Lutego do Placu Grunwaldzkiego. O godzinie 15,30 nastąpi uroczyste powitanie wojska przy szkole na ul. 10 Lutego, gdzie dzieci szkół powszechnych wręczą dowódcy kwiaty. Wojsko pomaszeruje ulicą 10 Lutego i Świętojańską na Plac Grunwaldzki, gdzie o godz. 16 odbędzie się **biwak żołnierski.** Żołnierze otrzymają kiełbasę, chleb i piwo, przygrywać będzie **orkiestra strażacka,** a młodzież szkół średnich przygotuje specjalny program wokalny. Komitet Obywatelski wydał do społeczeństwa Gdyni odezwę treści następującej:

„Obywatele! W dniu 11 września br. wraca do Gdyni z ćwiczeń Baon Morski oraz Morska Brygada Obrony Narodowej.

Żołnierz cieszy się w społeczeństwie polskim specjalnym sentymentem, a dla Armii żywo i gorąco biją nasze serca.

„Dzieci Gdyni" w trudzie ćwiczeń zaprawiały się w gotowości bojowej. Obecnie żołnierze wracają na swe kwatery do Gdyni.

Sercem całym musimy powitać nasz Baon Morski i Morską Brygadę Obrony Narodowej. W powitaniu nie może zabraknąć nikogo.

Manifestacją udowodnijmy, że żołnierz i społeczeństwo — to jedno i to samo.

Wzywamy społeczeństwo całe Wielkiej Gdyni do dekoracji domów i okien w tym dniu flagami państwowymi oraz do gremialnego wzięcia udziału w powitaniu oddziałów wkraczających do miasta. Niech żyje Armia Polska! Niech żyje Baon Morski! Niech żyje Brygada Obrony Narodowej!

Komitet Obywatelski.

Czy to impreza Ligi Popierania Turystyki?

Mglisty wieczór objął Gdynię ciemnością. Godzina 9 wieczór. W miarę zimno, w miarę pusto, w miarę migocą latarnie uliczne. Na Świętojańskiej kroczy pochodem od strony ul. 10 Lutego **stłoczona masa zmęczonych ludzi,** obciążonych walizkami. **Jakiś Kowel i inne kresy, przyniesione „wiatrem do morza".** Poczciwi wieśniacy ubogo ubrani i kobiety wiejskie w odświętnie haftowanych paradestroikach. — **Czy tu już jest morze?** — Rozczula nas naprawdę to poszukiwanie morza na ulicy Świętojańskiej. **Gdzie oni idą?** — zastanawiamy się — chyba nie do komisarza rządu? Zdumienie nasze potęguje się, gdy ów zgrzebny tłum, prowadzony przez jakichś widocznie speców, przechodzi jezdnię i **wkracza w czeluść wertepów i pustkowia na rozkopanych dołach i wydołach.**

Chyba trudno o **mniej reprezentacyjne i mocarstwowe** okolice frontu do morza! **Zwłaszcza po ciemku!** Odważnie zapuszczamy się w pionierskie tereny przyszłości, gnani **niepohamowaną ciekawością, ale po co na takie manowce** prowadzi się te ofiary turystycznego rozpędu? **Połamiemy nogi, to połamiemy, ale, przynajmniej dowiemy się czegoś.** Istotnie. Jakiś człowiek coś biedakom objaśnia, przy czym jak zrozumieliśmy, okazało się, że **Kamienna Góra to już Orłowo,** a „tam od tych błękitnych świateł" na przystani Żeglugi zaczyna się **„most"** (pewnie między lądem a morzem).

Gdzieś w okolicach kina Morskie Oko ekspedycja wylądowała na Skwerze Kościuszki. — **Ooo! ulica!** — cieszą się naiwnie chłopi spod Kowla — **i jakie ładne kwiatki!** — **patrzaj, patrzaj!** — Wyraźnie zaskoczeni są tą niezwykłością, co zresztą jest zrozumiałe, gdy się przed chwilą grzęzło w piachach wśród beznadziejnej ciemności.

Z otuchą puścili się cwałem przed siebie, szukając wciąż **tego morza, a może hotelu turystycznego** i poszli hen, hen w stronę... budującego się Domu Żeglarza. Pozostawiliśmy ich w tych eksploracyjnych zajęciach i zawróciliśmy z drogi. **Nad basenem, koło przystani Wilkego tłoczyła się inna grupa nad brudną wodą.** Myśleli pewnie także... że to morze...

Związek Lekarzy R. P. koło Toruń contra „Gazeta Pomorska".

Toruń, 8. 9. W związku z artykułami jakie ukazały się w „Gazecie Pomorskiej" o stosunkach w szpitalu miejskim w Toruniu, Związek Lekarzy R. P. obwód Toruń, publikuje następujący komunikat:

„W sierpniu br. ukazały się w „Gazecie Pomorskiej" artykuły o wartości i poziomie lekarzy szpitala miejskiego w Toruniu.

Ponieważ artykuły te przekroczyły ramy dopuszczalnej krytyki, a treścią swą i formą graniczą z demagogią i godzą w cześć szczytnej i pełnej poświęcenia pracy lekarza, Związek Lekarzy R. P. obwód Toruń — na podstawie jednogłośnej uchwały nadzwyczajnego walnego zebrania odbytego w dniu 5 września rb. zakłada potępiający protest przeciwko tego rodzaju niewłaściwej krytyce demagogicznej i akcji prasowej „Gazety Pomorskiej". Związek Lekarzy R. P. użyje wszystkich dostępnych mu środków dla zabezpieczenia na przyszłość przed tego rodzaju napastliwą i wysoce krzywdzącą krytyką lekarza polskiego. Zarząd Związku Lekarzy R. P. — obwód Toruń".

Niewątpliwie „Gazeta Pomorska" w sprawie tej wypowie się zdecydowanie, gdyż to jest w jej interesie. Ze swej strony — na razie powstrzymamy się od komentarzy. Nie sposób jednak nie zadać pytania: Czy Związkowi Lekarzy R. P. obwód Toruń znana jest treść zarządzenia polustracyjnego p. wojewody pomorskiego w sprawie szpitala miejskiego? Jeśli nie — to wielka szkoda.

Jak żydówka chciała przekupić polskiego podoficera.

Toruń. 9. 9. Przed toruńskim sądem okr. toczyła się rozprawa karna przeciwko żydówce, niej. Bailii Bursztyn z Chełmna, która usiłowała przekupić polskiego podoficera. Według przeprowadzonej rozprawy sprawa cała miała przebieg następujący:

W marcu oskarżonej syn poszedł do wojska. Matka, chcąc wyrobić „fory" synowi u drużynowego p. R. Cieszyńskiego, plutonowego pułku piechoty w Chełmnie, udała się do niego i prosząc go w bardzo grzeczny sposób, aby wyrobił synowi przepustki. Wręczyła mu przy tym „na pamiątkę" papierośnicę. P. Cieszyński, chcąc mieć dowód przekupstwa w ręku, za wiedzą swych przełożonych przyjął ten oryginalny podarunek. W kilka dni potem Bursztynowa przybyła powtórnie do p. C., zapraszając go do swego mieszkania, gdzie znowu podarowała mu walizkę oraz jako wynagrodzenie za wyrobienie przepustki synowi i opiekę nad nim proponowała bardzo nieprzyzwoite rzeczy.

Gdy p. Cieszyński miał dowody rzeczowe w ręku, drogą służbową wytoczył proces karny bezczelnej żydówce. Bursztynowa na rozprawie w Toruniu przyznała się do ofiarowania papierośnicy i walizki, ale jak twierdziła, nie miała zamaru przekupić „wojskowego". Wszystko to robiła dla swego „wątłego synka".

W wyniku przeprowadzonej rozprawy Bursztynowa skazana została na 8 miesięcy więzienia z zawieszeniem kary na trzy lata oraz na 100 zł grzywny.

Bezczelna żydówka mocno się przerachowała. Polskiego żołnierza nie da się przekupić judaszowskimi srebrnikami.

Kronika TORUŃSKA

Toruń, dnia 9 września 1938 r.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Pod Lwem — śródmieście.
Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.
Pod Łabędziem — na Mokrem.
Nadwiślańska — Jakubskie Przedmieście.

——::——

Pogotowie straży pożarnej tel 12-44.

——::——

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

——::——

Telefon nr 14-46 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" w Toruniu.

——::——

REPERTUAR KIN:

Aria: „Halka".
As: „As kier".
Mars: „Wrzos".
Świt: „Druga młodość".

Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej. Piątek 9. bm. — Toruń — „Pigmalion", godz. 20. Sobota 10 bm. — Toruń — „Bracia Lerche" — premiera inauguracyjna, godz. 20. Niedziela 11 bm. — Toruń — „Pigmalion" — godz. 16; „Bracia Lerche", godz. 20.

— **Osobiste.** P. prezydent Raszeja, rozpoczął urlop wypoczynkowy. Zastępuje go wiceprezydent p. Bała.

— **Z zebrania Tow. Rolniczego Pow.** Odbyło się tu posiedzenie rady Tow. Rolniczego Powiatowego, na którym dokonano wyboru nowego zarządu T. R. P. oraz radcy do Pomorskiej Izby Rolniczej. Prezesem T. R. P. wybrany został ponownie p. Józef Kochowicz z Papowa Toruńskiego, a zastępcą jego p. Kamiński z Przecznа. Członkami zarządu zostali pp.: Borowski, Karczewski i Jędrzejczyk. Zastępcami pp.: Balcerak i Grąbkowski. Radcą do Pom. Izby Rolniczej wybrany został prezes powiatowy p. Józef Kochowicz.

— **Ważne dla uczestników walk o niepodległość ze wschodu.** W Toruniu założony został oddział Związku Żołnierzy Pierwszego Korpusu Wschodniego. Wszyscy koledzy wojskowi, jak i cywilni, zamieszkujący na Pomorzu, którzy służyli czynnie lub biernie w legionie puławskim, brygadzie strzelców polskich, dywizji strzelców polskich, pierwszym polskim korpusie, drugim i trzecim polskim korpusie, oddziale polskim w Odessie, oddziale polskiej brygady na Kaukazie, oddziale polskim na Murmaniu i Kubaniu, czwartej dywizji gen. Żeligowskiego, piątej dywizji syberyjskiej, związku wojsk polskich, naczelnym polskim komitecie, — a chcący przystąpić do zorganizowanego oddziału, proszeni są o złożenie swych adresów do zarządu oddziału Związku Polskiego Pierwszego Korpusu Wschodniego w Toruniu, ul. Żeglarska 5 I piętro. Sekretariat urzęduje we wtorki od 18—20 i w soboty od 17—19.

— **Kradzież roweru i świni.** Władysław Gdula, zam. przy ul. Chełmińskiej 20 zgłosił o kradzieży roweru męskiego marki „Triano", pozostawionego bez opieki na korytarzu wartości 70 zł. Leon Kulasiński, rolnik z Brzezinka, pow. toruńskiego, zgłosił o kradzieży 1 świni i 24 kur z niezamkniętego chlewa, wartości około 70 zł. W sprawach tych policja przeprowadza dochodzenia.

— **Kradzież roweru i 2 kur.** Wł. Jaroszewski, zam. przy ul. Zaułek Dworcowy, zgłosił kradzież roweru męskiego i 2 kur z zamkniętej szopy. Ogólna wartość 50 zł. Dochodzenia w toku.

Morderca z Książek, Brylski, ułaskawiony.

Toruń, 9. 9. Na początku jesieni ub. roku w Książkach, w pow. wąbrzeskim, dokonano na osobie śp. Roberta Szeflera potwornej zbrodni. Morderca po pozbawieniu go przytomności odciął mu głowę, którą wraz z tułowiem wrzucił do bagna.

Przeprowadzone dochodzenia wykazały, że zbrodni tej dopuścił się niej. Stanisław Brylski.

W dniu 5 listopada ub. r. potworny morderca odpowiadał przed toruńskim Sądem Okręgowym, który skazał go na karę śmierci. Sprawa odwoławcza toczyła się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu 8 lutego br., który wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu w całej rozciągłości zatwierdził, a Sąd Najwyższy kasację ostatnio odrzucił.

Morderca Brylski za pośrednictwem swego obrońcy wniósł prośbę do P. Prezydenta R. P., który korzystając z przysługującego prawa łaski, karę śmierci zamienił na dożywotnie więzienie.

Doliniarze nie próżnują.

W związku z wielkim ruchem w księgarniach i różnych sklepach, doliniarze wyszli na swój „żer". Trzeba być naprawdę bardzo ostrożnym, aby nie paść ofiarą tych sprytciarzy.

7 bm. p. Leon Osowski, zam. przy ul. Św. Józefa 42, udał się za sprawami do księgarni p. Schmidta przy ul. Wielkie Garbary, skąd po wyjściu stwierdził z przerażeniem, że z kieszeni nieznany mu sprawca skradł 80 zł gotówki, legitymację urzędniczą oraz 6 biletów ulgowych do kin. O kradzieży tej doniósł policji, która wszczęła dochodzenia. Ostrzegamy więc wszystkich, aby w sklepach mieli się na ostrożności przed doliniarzami.

KINO
KRISTAL
Początek o 5, 7, 9,10
W niedzielę
o godz. 3,15, 5,10, 7, 9,10.

Dziś w piątek premiera!
Wytwornego Arcydzieła Film. o rozgłosie wszechświatowym. Nie tylko fascynująca epopea miłosna nie tylko przepych wyst., czar Wiednia i eleg. Paryża porywa widzów, lecz prawdziwy podziw wzbudzą fant. wprost sceny balet. w nocnych występ. w uroczym Schönbrunnie

Fanny Elssler
czyli: Taniec Szczęścia i Rozpaczy

W rolach głównych:
Ulubienica całego świata
Lilian Harvey
Willy Birgel
Rolf Moebius
Paul Hoffmann (16908

Wystawa. Treść. Napięcie
Piękne tańce. Muzyka.
Nadprogram:
Najn. Tygodnik Pata.
Rabka-Uzdrowisko Polskie
zdjęcia z natury.

Kronika

Bydgoszcz, dnia 9 września 1938 r.

KALENDARZYK

Dziś: Piotra Klawera ap. murzyńsk.
Jutro: Mikołaja z Tolentynu.
Wschód słońca o godzinie 5.23.
Zachód słońca o godzinie 18.31.

Stan pogody.

Pogodnie, rankiem chłodno.

Wczoraj o godz. 14 panowała w Polsce na ogół pogoda słoneczna. Wiał umiarkowany wiatr z kierunków południowych, a temperatura wynosiła około 20 stopni. Tylko Poznań i Bydgoszcz zanotowały burzę, a Zbąszyń przelotny deszcz. Na Kasprowym Wierchu zanotowano + 7 st. przy dość pogodnym niebie i słabym wietrze południowo-zachodnim. Dziś rano w Bydgoszczy pochmurno. Przewidywany przebieg pogody: Po chłodnym i mglistym ranku w ciągu dnia dość pogodnie przy słabych wiatrach miejscowych z przewagą kierunków południowych. Temperatura w ciągu dnia około 20 stopni.

Termometr wskazywał dziś rano w cieniu:

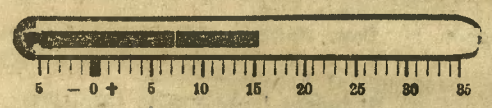

DYŻURY NOCNE APTEK
od 5—11 września br.:

1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska, telefon 3385.
2) Apteka przy Placu Teatralnym, Marsz. Focha, telefon 1962.
3) Apteka Tarasiewicza, ul. Orla, telefon 3146.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

MUZEUM MIEJSKIE przy ul. Farnej otwarte codziennie od godz. 11—15, w niedziele i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum wystawa prac artystów bydgoskich ze zbiorów Muzeum Miejskiego.

MUZEUM MIEJSKIE — Bielawki, ul. Br. Pierackiego 8, otwarte codziennie od godz. 11—14. Stała wystawa darów: obrazy Leona Wyczółkowskiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

— **Biblioteka Nowości TCL** przy ulicy Gdańskiej 30, I. p. podaje do łask. wiadomości, że przez lipiec i sierpień wypożyczać będzie książki tylko od godz. 16—19-tej.

Z TEATRU MIEJSKIEGO
im. K. H. Rostworowskiego

Dziś w piątek 9 września o godz. 20-tej w przedstawieniu wieczorowym wystąpi w naszym teatrze mistrz Ludwik Solski w swej kreacji „Judasz z Kariothu".

Dyrekcja Teatru mając na celu udostępnienie szerszym warstwom społeczeństwa i mieszkańcom przedmieść oraz uczącej się młodzieży ujrzenia mistrza Ludwika Solskiego w wspaniałej postaci **„Judasz z Kariothu"** urządza z udziałem Solskiego przedstawienie popołudniowe w niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 4 po południu po cenach zniżonych.

W sobotę 10 września br. odbędzie się premiera jednej z najciekawszych komedii Stefana Kiedrzyńskiego pt. „Piorun z jasnego nieba" w doborowej obsadzie z Heleną Krzywicką, Hanną Wańską, Stanisławem Dębiczem, Stanisławem Malatyńskim, Bolesławem Rosłanem, Stanisławem Winczewskim w rolach głównych.

„Piorun z jasnego nieba" ma wszystkie cechy twórczości Kiedrzyńskiego: zajmujący temat, wartką akcję, doskonale zarysowane środowisko. Momenty melodramatu idą w parze z wysokiej klasy humorem. Niewątpliwie premiera komedii St. Kiedrzyńskiego wzbudzi duże zainteresowanie. Reżyseria spoczywa w rękach Stanisława Dębicza. Nową oprawę dekoracyjną przygotowują Jadwiga Przeradzka i Aleksander Jędrzejewski.

Kasa Teatru już rozpoczęła sprzedaż biletów na sobotnią premierę. Początek przedstawień punktualnie o godz. 20.

— **Kurs wieczorny przy Miejskim Gimnazjum Kupieckim** rozpocznie się w poniedziałek 12 bm. o godz. 18,30 ul. Jagiellońska 11, tel. 1661.

Również i nasze rzemiosło pragnie powitać żołnierzy.

Otrzymujemy następujący komunikat:

W niedzielę, dnia 11 września żołnierze bydgoscy powracają z manewrów. Rzemiosło bydgoskie dało już liczne dowody, że do żołnierza polskiego odnosi się z życzliwością i miłością. Dajmy jeszcze raz wyraz tym uczuciom w niedzielę, dn. 11 września. W serdecznym powitaniu wojska rzemiosło musi brać udział jak jeden mąż.

Wzywamy przeto wszystkich rzemieślników i wszystkie Cechy, czeladź oraz terminatorów, ażeby przybyli na zbiórkę, celem wspólnego powitania.

Cechy i czeladź z chorągwiami zbierają się przed Domem Rzemieślniczym o godzinie 11.15, terminatorzy natomiast o godz. 10 w Szkole Dokształcającej na ul. Konarskiego.

Przybycie wszystkich rzemieślników, ich pracowników oraz członków rodzin jest obowiązkiem obywatelskim, którego spełnienie nastąpić powinno bez względu na pogodę lub jakiekolwiek inne okoliczności.

Zarząd Związku samodzielnych rzemieślników-chrześcijan w Bydgoszczy.

Wybory do rady miejskiej w Bydgoszczy

odbędą się pod koniec listopada br.

Jak się dowiadujemy, miasto Bydgoszcz należy do pierwszej „transzy" miejscowości, w których odbędą się wybory samorządowe według nowej ordynacji.

Przepisy ustalają liczbę radnych dla poszczególnych miast — zależnie od liczby mieszkańców, lecz biorą za podstawę **ostatni urzędowy spis ludności z 1931 roku.** Wtedy miała Bydgoszcz tylko 117.200 mieszkańców, kiedy obecnie ma ich około 140 tysięcy. Nie będziemy więc wybierali 56 radnych, **tylko 48.**— jak ostatnim razem.

Miasto wraz z przedmieściami podzielone zostanie na okręgi wyborcze. Okręgi będą w tym roku większe niż przed pięciu laty. Poszczególne okręgi będą wybierały **po czterech i trzech** a tylko w jednym — **dwóch radnych.** Taki podział mandatów daje pewne szanse słabszym ugrupowaniom, które przy ostatnich wyborach straciły trzy tysiące głosów — nie otrzymując żadnego mandatu.

Właściciele nieruchomości, których w Bydgoszczy jest ponad 6 tysięcy, zamierzają odseperować się od Stronnictwa Narodowego i iść do wyborów z własną listą. Wśród właścicieli domów zarysował się pewien rozdźwięk, zwłaszcza po nadaniu przez premiera Składkowskiego **„krzyżów zasługi"** prezesowi i sekretarzowi związku (wybitnym działaczom Stronnictwa Narodowego) za to, że przynaglali członków do malowania fasad domów i rozwalania płotów...

Termin wyborów w Bydgoszczy nie został jeszcze ostatecznie ustalony, najprawdopodobniej odbędą się u nas wybory **w ostatnią niedzielę listopada** albo w pierwszą niedzielę grudnia, albowiem z końcem tego roku upływa 5-letnia kadencja dotychczasowych radnych miejskich.

W wyborach 1933 r. oddano głosów ważnych 50.396, z czego przypadało na listę **Chrześcijańskiego Zjednoczenia Gospodarczego** (obecnie **Stronnictwo Pracy) — 15353 głosów (mandatów 18),** sanacji — 13693 (mandatów 15), endecji — 11583 (mandatów 13), Niemców — 6813 (mandaty dwa), różne odłamy socjalistów — 2974 (bez mandatu).

Sanacja straciła już swoje wpływy w Bydgoszczy. Popierający ją urzędnicy, rzemiosło i handlowcy, nie dadzą się więcej uwieść syrenim głosom i poprą najprawdopodobniej Stronnictwo Pracy, którego trzon stanowią związki zawodowe i pracownicze, oparte o program narodowy i chrześcijański, wrogie wszelkiej demagogii.

Sprawca zamachu rewolwerowego

na ojca ujęty.

Gromek zamierzał uciec do Niemiec.

W połowie sierpnia wielkie wrażenie wywarł w Bydgoszczy zamach rewolwerowy, dokonany na osobie 47-letniego właściciela domu przy ul. Warmińskiego 1 (narożnik ul. Marsz. Focha) Józefa Gromka przez syna swego 20-letniego Wacława. Młodzieniec po ostrej wymianie zdań w wyniku sprzeczki w sieni domu oddał do ojca trzy strzały z rewolweru, które ciężko poraniły Józefa Gromka. Jedna z kul uszkodziła lewe przedramię, druga ramię, a trzecia ugodziła w jamę brzuszną i uszkodziła wątrobę. Sprawca po dokonaniu zamachu rewolwerowego zbiegł i przez cztery tygodnie poszukiwany był przez policję, która wysłała za nim listy gończe. Dopiero teraz udało się młodzieńca ująć w chwili, gdy pod Wejherowem zamierzał nielegalnie przekroczyć granicę polsko-niemiecką. Strażnik graniczny przytrzymał Wacława Gromka, którego następnie przetransportowano do Bydgoszczy i osadzono w więzieniu.

Stan zdrowia ciężko postrzelonego ojca poprawił się w międzyczasie tak, że niebezpieczeństwo utraty życia już nie zachodzi. Ofiara zamachu rewolwerowego przebywa nadal w lecznicy miejskiej. Po przeprowadzeniu jeszcze jednej operacji wyjęcia kuli z ręki, Józef Gromek opuści szpital.

Po przesłuchaniu sprawcy zamachu przez sędziego śledczego niewątpliwie dowiemy się, jakimi pobudkami kierował się syn, zamierzając zastrzelić ojca. Według twierdzeń postrzelonego Józefa Gromka, był on dla dzieci swych bardzo dobry, a szczególnie syna swego, który dokonał na niego zamachu, otaczał wielką miłością i nigdy nie miał zamiaru skrzywdzić dzieci. Jeszcze w ostatnich latach łożył dużo pieniędzy na naukę syna Wacława. Najbliższe dni przyniosą nam wyjaśnienie motywów zbrodni.

Kurs dla Sióstr Pielęgniarek.

Bydgoski Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża rozpoczyna w połowie września kurs dla sióstr pielęgniarek. Kandydatki w wieku od lat 18 do 40 mogą się zgłaszać osobiście w sekretariacie P. C. K. przy ul. Cieszkowskiego 11, od godz. 12 do 13. (16901

Nowe władze okręgowe Związku Chórów Kościelnych.

W ub. środę odbyło się w sali Domu Katolickiego przy Farze nadzwyczajne okręgowe zebranie delegatów chórów kościelnych okręgu bydgoskiego. Zebranie zaszczycił swoją obecnością ks. kan. Schulz i patron okręgowy ks. dr Łuczak. Przybył również delegat zarządu głównego w Poznaniu p. Pawlak.

Zebranie zagaił prezes okręgowy p. Faleńczyk, witając gości i delegatów, po czym przewodnictwo zebrania przejął delegat z Poznania. Protokół z ostatniego walnego zebrania odczytał sekr. okr. p. Siuda. Wybory do zarządu przyniosły następujący wynik: prezesem okr. został p. Chęciak (Moniuszko), dyrygentem okr. — p. Mulorz (Chór Farny), sekr. — p. Szumiński (Moniuszko), skarbn. — p. Górzny (Chór św. Wincentego à Paulo), bibl. — p. Straszkiewicz (Chór Farny). Do komisji rewizyjnej weszli: ks. kan. Schulz oraz pp. Pszczolińska (Chór Panien Różańcowych), Puziak (Chór Matki Boskiej Nieustającej Pomocy). Godność radnych otrzymali pp. Ronowicz (Chór św. Grzegorza przy kośc. Pojezuickim), Miński (Moniuszko) oraz Skupniewicz (Św. Cecylia — Nakło). Delegatem arcybiskupim został ks. dr Łuczak. Kadencja zarządu trwa 3 lata.

Składkę roczną do okręgu ustalono na 10 gr od członka. W wolnych głosach żywo omawiano aktualne sprawy wewnętrzne i organizacyjne.

— **Przedszkole Rodziny Wojskowej,** Jagiellońska 15 przyjmuje zapisy dzieci od 3—6 lat, w poniedziałki, środy, piątki od 5—7 wieczór (lokal słoneczny, ogródek i troskliwa opieka). (9795

Fundusz na samolot „Bydgoszcz" rośnie.

W patriotycznym współzawodnictwie i szlachetnej dążności do spotęgowania sił obronnych państwa oraz wzmożenia gotowości odpornej Narodu nie ustaje społeczeństwo, składając nieustannie ofiary na LOPP. Jako dowód zrozumienia potrzeby spotęgowania naszego przygotowania w powietrzu oraz nieprzeciętnego wyrobienia patriotycznego, podajemy godny naśladowania fakt, że pracownicy wielkiego domu konfekcyjnego Bracia Mateccy w Bydgoszczy złożyli jako dar na zakupienie samolotu „Bydgoszcz" kwotę 100 złotych, z okazji 10-lecia istnienia firmy.

Podając tak godny naśladowania fakt, zarząd obwodu miejskiego LOPP składa firmie oraz całemu personelowi gorące podziękowanie. Zarazem zarząd obwodu miejskiego LOPP apeluje do społeczeństwa o dalsze składanie ofiar na zakup samolotu „Bydgoszcz", na który to cel przyjmuje się tak ofiary pieniężne, jak również wszelkiego rodzaju nieużytki: stary papier, znaczki pocztowe, łom żelazny itp.

Konto bankowe Bydgoskiego Obwodu Miejskiego LOPP w KKO miasta, ul. Jagiellońska 4.

Wesoła zabawa taneczna w Resursie.

Miłośników tańca i wesołej zabawy czeka w sobotę, 10 bm. miły wieczorek taneczny w salach Resursy Kupieckiej, urządzony przez Klub Sportowy „Świt" przy Klubie Polskim. Każdy zabawi się przy dźwiękach dobrej muzyki tanecznej. A więc w sobotę na wesołą „końcówkę" tygodnia na zabawę do Resursy! (16883

— **Odznaczeni kierownicy szkół.** Za zasługi na polu pracy społecznej nadał p. prezes rady ministrów srebrny Krzyż Zasługi: Leonowi Dachterze, Hieronimowi Ewaldowi, Stanisławowi Januszewskiemu, Romanowi Conradowi, Konstantemu Krukowskiemu, Michałowi Porzychowi i Piotrowi Ziętakowi w Bydgoszczy, Kazimierzowi Jesionowskiemu z Wtelna, Feliksowi Baryżewskiemu i Stanisławowi Leśniewskiemu w Szubinie, Leonowi Kubiakowi w Łabiszynie, Alojzemu Czerwińskiemu i Janowi Lechowi w Osieku nad Notecią, Marii Lirównie ze Solca Kujawskiego (obecnie w Wąbrzeźnie), Maksymilianowi Jopkowi w Chojnicach, Alfredowi Conradowi w Łobżenicy, Antoniemu Sobieszczykowi w Wyrzysku i Pawłowi Kalinowskiemu w Sępolnie Krajńskim.

— **Zł 5,—** na biednego krawca złożyła p. Bierońska.

— **Prywatna szkoła powszechna III stopnia Tow. Szkoły Jednolitej** (z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych III stopnia) w Bydgoszczy, ul. Paderewskiego 2, komunikuje: Kancelaria szkoły przyjmuje zgłoszenia dzieci do wszystkich klas na rok szkolny 1938/39 codziennie od godz. 10—12. Telefon 2041. (15658

— **Publiczna zbiórka do puszek** i na listy w dniach 17, 18 i 19 V. br. urządzona na skutek zezwolenia pana starosty Suskiego przez Opiekę Rodzicielską przy szkole im. Staszica w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 82, przyniosła **zł 450,—,** którą to sumę przeznaczono na kolonie letnie dla biednej dziatwy. Komitet Rodzicielski składa ofiarodawcom serdeczne podziękowanie.

— **Wenta w Szaradowie.** Parafialna Akcja Katolicka urządza w niedzielę, dnia 11 września br. wentę w ogrodzie p. Depty. O godz. 14-tej zbiórka na sali p. Hadrycha. O godz. 14,15 wymarsz do ogrodu p. Depty. Różne tańce, gry, zabawy, strzelanie do tarczy z wiatrówek itd. Dogodny dojazd koleją do st. Szaradowo — Zalesie, autobusami do Zalesia, autami do Szaradowa. Wstęp na plac zabawy bezpłatny.

— **Jeszcze 900 cyrkli do rozdania.** Z zaofiarowanych wspaniałomyślnie przez p. St. Zakaszewskiego, optyka z ulicy Gdańskiej, 1000 sztuk cyrkli dla młodzieży szkolnej, skorzystały na razie szkoły powszechne na Szwederowie, otrzymując bezpłatnie do podziału między dziećmi — sto sztuk. Koła Rodzicielskie innych szkół prosi się o śpieszny odbiór cyrkli od p. Zakaszewskiego.

— **Wenta w Sierncczku.** Przypominamy, że w niedzielę 11 września wyruszają bydgoszczanie na wentę do Sierncczka, by dopomóc Komitetowi budowy plebanii w Sierncczku przy urządzeniu wnętrza. Wenta odbędzie się przy końcowym przystanku autobusu miejskiego linii 2. Dojazd autobusem miejskim co 20 minut, fordońskim o godz. 12, 13, 14, 15.30, 16.30, 18, 18.30, 20-tej. W razie niepogody wenta odbędzie się w szałasach KPW tamże położonych.

— **Pokwitowanie.** Opieka Rodzicielska przy szkole powsz. im. kr. St. Batorego przeprowadziła w czasie od 28. 5. br. do 10. 6. br. zbiórkę publiczną na terenie miasta. W gotówce zebrano na listy ofiar ogólną kwotę zł 91,23 oraz dużo drobnych rzeczy, jak odzież itp. Zarząd Opieki składa serdeczne podziękowanie wszystkim ofiarodawcom, paniom kwestarkom, które bezinteresownie przeprowadziły zbiórkę.

Stan wody w Wiśle, z dnia 7. IX. 1938 r.

Kraków — 2.22, (0.00), Zawichost + 1.72, (1.77), Warszawa + 1.68, (1.98), Płock + 1.22, (1.58), Toruń + 1.51, (2.33), Fordon + 1.57, (2.53), Chełmno + 1.48, (2 56), Grudziądz + 1.80, (2.94), Korzeniewo + 1.93, (3.21). Montawa + 0.00 (0.00) Piekło + 1.35, (3 00), Tczew + 1.46, (2.94,), Einlage + 2.52, (3.00), Schievenhorst + 2.68, (2.88).

Temperatura wody + 14.9. (Liczby w nawiasach przedstawiają stan wody z dnia poprzedniego).

BYDGOSKA GIEŁDA
ZBOZOWO - TOWAROWA

Notowano za 100 kg. z dnia 8. IX. 1938 r.

Zboża

Pszenica 748 g/l 19,25—19.50 II 726 g/l 00,00—00,00 Żyto nowe 14,25—14.50 Jęczmień browarowy 00,00—00,00 jęcz. 673—678 g/l 15,00—15,25 jęcz. 644—650 g/l 14,50—14.75 jęcz. ozimy 00.00—00,00. Owies zadeszczony 14.00—14.25

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna gatunek I wyciągowa 0—30% wł. w. 37.00—38,00, mąka pszenna gat. 0—50% wł. w. 34.00—35,00. mąka pszenna gatunek I A 0—65% wł. worek 31,50—32,50: mąka pszenna gatunek II 30—65% wł. w. 00,00—00,00; mąka pszenna gat. II A 50—65% wł. w. 00,00—00,00, mąka pszenna gat. III 65—70% wł. w. 00,00—00,00 mąka pszen. razowa 0—95% wł. w. 25,50—26,00. Mąka żytnia gat. I 0—65% wł. w. 23,50—24.00; mąka żytnia razowa 0—95% wł. w. 19,00—20,00. Mąka żytnia 70% eksport (dla W. M. Gdańska) 23,00—23,50. Otręby pszenne miałkie stand. 11,25—11,75. Otręby pszen. średnie 11,75—12,25: Otręby pszenne grube 12,50—13,00: Otręby żytnie z przemiału stand. 10,75—11,25. Otręby jęcz. 11,50—12,00: Kasza jęczm. krat. wł. w. 24,00—24.50, kasza jęczmienna, pęczak wł. w. 24.00—24.50, kasza jęczmienna perłowa wł. w. 34.50—35.50.

Strączkowe, oleiste, koniczyny, nasiona i in.

Groch polny 00,00—00,00; Groch Wiktoria 22,00—27,00, Groch zielony (Folger) 23,00—27,00. Wyka jara 60,00—70,00, Peluszka 00,00—00,00: Łubin żółty 00,00—00,00, Łubin niebieski 00,00—00,00, Seradela 00,00—00,00, Rzepak jary b. w. 00,00—00,00. Rzepak ozimy bez worka 42,00—43,00: rzepik ozimy bez worka 39,00—40,00; Siemię lniane 47,00—49,00; Mak niebieski 58,00—62,00, Gorczyca 33,00—35,00, Koniczyna czerw. bez kan. o czyst. 97% 000,00,—000,00 Koniczyna biała bez kan. o czyst. 97% 000,00—000,00; Koniczyna szwedzka 000,00—000,00, Koniczyna żółta odłuszczona 00,00—00,00, Przeloł 00,00—000,00; Rajgras 00,00—000,00; Tymotka czyszczona 00,00—00,00.

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 21,50—22,00; makuch rzepakowy 13,25—14,00; makuch słonecznikowy 40/42% 00,00—00,00; śrut soja 23,25—23,50; ziemniaki pom. 0,00—0,00; ziemniaki nadnoteckie 0.00—0,00: ziemniaki fabryczne kg. % 00,00,0—00,00,0; ziemniaki sadzeniaki 0,00—0,00; płatki ziemniaczane 00,00—00,00, wytłoki buraczane suszone 0,00—0,00; słoma żytnia luzem 2,50—3,00; słoma żytnia prasowana 3,00—3,50; siano nadnoteckie luzem — nowe 4.75—5.50; siano nadnoteckie prasowane — nowe 5.75—6.50

BANK POLSKI PŁACIŁ W DNIU 9. 9. 38:	
dolary amerykańskie	5,28½
dolary kanadyjskie	5,28
funty szterlingów	25,55
franki szwajcarskie	119,90
franki francuskie	14,35
belgi belgijskie	89,40
liry włoskie	21,30
floreny holenderskie	286,40
korony czeskie	14,10
marki niemieckie	82,—

Premiery kinowe.

„CÓRKA ZNACHORA" (kino „Lido").

Paulę Wessely, która gra czołową rolę w tym filmie, znamy i pamiętamy z wielu doskonałych obrazów, a zwłaszcza z „Epizodu" i „Jej wielki błąd". Artystka ta wybiera zwykle scenariusze o podłożu społecznym, o dość mocnej tendencji. „Córka znachora" jest jedną z jej lepszych kreacyj. Stworzyła też postać studentki medycyny jednolitą, górującą nad asystującym jej otoczeniem artystów. Treść stanowi walka prawdziwej medycyny, usankcjonowanej studiami i nauką z fałszywą, uprawianą przez ludzi bez teorii, choć z rozległą niekiedy praktyką — ze znachorami. Temat zatem aktualny, poważny, no, i oczywiście zajmujący, zwłaszcza w takich scenach jak operacja czaszki w klinice uniwersyteckiej w obecności audytorium studentów i lekarzy. Paula Wessely z swej roli wyszła zwycięsko, trafiając grą i postacią do serc widzów. Doskonałymi byli także Atilla Hörbigier jako lekarz, Jane Tilden, studentka i śpiewaczka oraz Peter Petersen, świetny w roli jubilera i znachora, leczącego z pobudek humanitarnych. Akcja toczy się gładko, posiada też piękne tło górskie, oraz miły podkład muzyczny. Wiedeńska produkcja nigdy nie zawodzi — „Córką znachora" w zupełności to potwierdza, więc warto film ten zobaczyć. Nadprogram tygodnik i inne.

„MEKSYKAŃSKIE NOCE". Kino „Apollo".

Po kilkutygodniowym remoncie kino „Apollo" w dniu 8 bm. otworzyło sezon „Meksykańskimi nocami". Szata zewnętrzna, jak zawsze zresztą wykonana w niezwykle efektownych, harmonijnych kolorach, ujmuje i przyciąga już na pierwszy rzut oka. Dekoracyjnie, w ciepłym różowym odcieniu utrzymany hall, estetycznie wykonana widownia i dekoracje wokół ekranu składają się na skromną, lecz niezwykle elegancką całość. Ze względu na nową aparaturę projekcyjną i dźwiękową, kino ogromnie zyskało na wartości i walczyć może z powodzeniem o palmę pierwszeństwa wśród bydgoskich kin. Na otwarcie sezonu wybrano stosowny do tła film, pełen pięknych melodyj i pogody. Meksyk roztacza w tym obrazie przed widzem swe niezwykłe powaby, romantyczne położenie i pogodę ducha mieszkańców. Doroty Lamour przekonywująco zagrała Manuelę, która zabrała serce młodego scenarzysty, gwałtem mającego się żenić z piękną, ale kapryśną gwiazdą filmową (Binnie Barnes). Pełne wdzięku piosenki, oryginalne zdjęcia i dużo szczerego humoru — oto treść „Meksykańskich nocy". W nadprogramie oprócz najnowszego tygodnika dwie wesołe kresówki.

SPORT

Skład jedenastki niemieckiej przeciw Polsce jest defensywny.

(ek) Sytuacja w sporcie niemieckim przedstawia się obecnie nie wesoło. Kompromitacja piłkarzy niemieckich na mistrzostwach świata, klęska tenisistów w walce o puchar Davisa, błyskawiczna porażka Schmellinga, utrata pucharu Hitlera na rzecz jeźdźców polskich napoiła Führera sportowców niemieckich goryczą niepewności i niewiary w siłę sportu niemieckiego. Konsekwencją tego stanu rzeczy stać się musiały starania o znalezienie środków nie tyle może ratowania, ile poprawienia opinii niemieckiego sportu. To też postanowiono najpierw bronić się przed porażkami, a potem walczyć o zwycięstwo. (Wspaniałe zwycięstwo niemieckiej lekkiej atletyki na mistrzostwach Europy w Parvżu jest jednym z nielicznych w tym roku sukcesów sportu niemieckiego). Po tej linii idzie również kierownik sportu piłkarskiego. Świadczy o tym defensywny skład drużyny niemieckiej przeciw polskiej reprezentacji piłkarskiej. Mecz ten inauguruje niemiecki sezon międzynarodowy piłki nożnej, ma więc przynieść wynik taki, który by odwrócił passę niepowodzeń niemieckiego sportu w ogóle, a niemieckiej piłki nożnej w szczególe. Nie ma zatem czasu na eksperymenty. Koncepcję kombinacji niemiecko-austriackiej porzucono. Austriaccy piłkarze grają pięknie i przemyślnie, wykazują jednak niezdecydowanie w sytuacjach podbramkowych. Zespół niemiecki nie bawi się w kunsztowne efekty, gra za to skuteczniej. Mieszanina dwóch systemów gry nikomu na dobre nie wychodzi. Zrozumieli to Niemcy. „Führer" niemieckiej piłki nożnej wybrał „sicherheitssystem", to znaczy zestawił drużynę z graczy niemieckich zasilając ją jedynie dwoma graczami austriackimi.

Tym samym jednak zadanie polskiej jedenastki, która wkrótce zmierzy się ze starą gwardią niemiecką w Kamienicy — jest trudniejsze. Będzie ona musiała wydać ze siebie wszystko — ambicję, hart, wytrzymałość i wszystkie umiejętności, aby wyjść ze spotkania z honorem. Wygrana polskiej drużyny nie byłaby sensacją, ale liczyć na nią w stu procentach nie można.

REPREZENTACJA POLSKI POKONAŁA PWATT 7:3.

Wczoraj odbył się w Warszawie mecz piłkarski pomiędzy reprezentacją Polski a drużyną PWATT. Zwyciężyła reprezentacja w stosunku 7:3 (4:1). Reprezentacja wystąpiła w składzie: Madejski, Gałecki, Szczepaniak, Góra, Piec II, Dytko, Piec I, Piontek, Wilimowski, Szerfke, Wodarz. Po przerwie Szerfke i Wilimowski zamienili się pozycjami.

Definitywny skład reprezentacji Polski zostanie ustalony dopiero po niedzielnych zawodach ligowych. Na razie p. Kałuża ma trudności ze znalezieniem środkowego napastnika. Wilimowski nie czuje się dobrze w tej roli. Piec II na środku pomocy gra na ogół lepiej od Nytza, Piontek był raczej słaby, a Szerfke był za powolny.

ZGON SPORTOWCA.

Lwów. W dniu 6 bm. zmarł nagle śp. Edward Stenzel, bramkarz hokejowej drużyny Czarnych i czołowy tenisista okręgu lwowskiego.

NOWI MISTRZOWIE TENISOWI HOLANDII.

Amsterdam. Mistrzostwo Holandii w grze pojedynczej panów zdobył Swel, bijąc w finale Hughana 6:3, 4:6, 1:6, 7:5, 6:1.

W grze pojedynczej pań Couquorque pokonała w finale Korckhoff 6:1, 6:4.

BAWOROWSKI POKONAŁ PALMIERI'EGO.

Mediolan. Na Lido rozpoczął się międzynarodowy turniej tenisowy, w którym startują dwaj tenisiści polscy — Ksawery Tłoczyński i Baworowski.

W pierwszym dniu turnieju sukces odniósł Baworowski, bijąc znanego tenisistę włoskiego Palmieri'ego 5:7, 6:2, 6:4. Porażki doznał natomiast Ks. Tłoczyński, ulegając Francuzowi Lesueur 4:6, 4:6.

BEZ KWAŚNIEWSKIEJ, WAJSÓWNY I CZARNOCKIEJ..

Jak wiadomo, w dniach 17 i 18 bm. w Wiedniu rozegrane zostaną kobiece lekkoatletyczne mistrzostwa Europy.

W skład reprezentacji polskiej wejdą: Walasiewiczówna, która startować ma na 100 i 200 m, w skoku w dal, w sztafecie 4×100 m. Nadto zgłoszona została do oszczepu, lecz start w tej konkurencji jest wątpliwy. Prócz Walasiewiczówny w biegu 4×100 m wezmą udział: Książkiewiczówna, Gawrońska i Kałużowa. Wreszcie Flakowiczówna startować będzie w kuli, a w skoku w dal — Słomczewska.

Z zawodniczek, które nie wezmą udziału: Kwaśniewska przechodzi obecnie operację, Wajsówna leży w szpitalu chora na zapalenie płuc, a Czarnocka dopiero co opuściła szpital.

Wyznaczone do reprezentacji Polski zawodniczki przebywają obecnie w obozie C. I. W. F. na Bielanach.

9 PAŃSTW ZGŁOSIŁO SWÓJ UDZIAŁ W MISTRZOSTWACH F. I. S. W ZAKOPANEM.

Kraków. Dotąd zgłosiły swój udział w narciarskich mistrzostwach FIS 1939 r. w Zakopanem: Anglia, Francja, Niemcy, Włochy, Norwegia, Szwajcaria, Szwecja, Grecja i Czechosłowacja.

Łączna liczba zgłoszonych dotąd zawodników i przedstawicieli związków wynosi 191 osób. Są to jednak zgłoszenia o charakterze półoficjalnym, gdyż termin zamknięcia zgłoszeń do samych zawodów upływa dopiero 1 lutego 1939 r.

Sensację stanowi zapowiedziany udział 3 zawodników greckich, którzy po raz pierwszy wystąpią na arenie międzynarodowej.

SKŁAD REPREZENTACJI WARSZAWY NA TOURNÉE DO DANII.

Warszawa. Ustalony został definitywnie skład reprezentacji bokserskiej Warszawy na tournée do Danii. Skład ten przedstawia się następująco: Rundstein, Rotholc, Czortek, Kowalski, Kolczyński, Ozarek, Doroba I. Sowiński. Kierownikiem drużyny mianowany został p. Pasturczak, sekundantem — p. Stamm.

KOLARSKI ZJAZD GWIAŹDZISTY PPW.

Kraków. Zarząd główny PPW zorganizował kolarski zjazd gwiaździsty. W zjeździe bierze udział około 150 kolarzy z rozmaitych okręgów: **bydgoskiego,** gdańskiego, poznańskiego, wileńskiego, warszawskiego, lubelskiego i lwowskiego. W dn. 10 bm. kolarze po zwiedzeniu Krakowa udają się do Zakopanego do 1-go Centralnego Ośrodka PPW, skąd zorganizują szereg wycieczek w Tatry i Pieniny.

Dnia 16 bm. nastąpi zakończenie i rozwiązanie raidu kolarskiego.

na Fali Radiowej

Sobota, 10 września.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". **6,20:** Muzyka (płyty). **6,45:** Gimnastyka. **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Koncert poranny. Gra orkiestra wojskowa pod dyr. Rudolfa Pietrońca. **8,00:** Audycja dla szkół. **11,00:** Audycja dla szkół: śpiewajmy piosenki - prowadzi Bronisław Rutkowski. **11,25:** Walce na fortepian (płyty). **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa (z Radomia). **15,15:** Teatr wyobraźni dla dzieci: słuchowisko pt. „Krakowianka jedna miała chłopca z drewna" wg bajki Hanny Januszewskiej, zradiofon. Stefan Sojecki. Muzyka Mariana Obsta (z Poznania). **15,45:** Wiadomości gospodarcze. **16,00:** „Gdy zadźwięczą mandoliny" - w wyk. orkiestry koła mandolinistów „Hejnał" pod dyr. Adama Eplera. Transmisja z pawilonu radiowego na Targach Wschodnich we Lwowie. **16,45:** „Jak wieś bawiła się w mieście przed 100 laty" - felieton wygł. dr Mieczysław Smolarski. **17,00:** Muzyka taneczna w wyk. zespołu Jana Smugi. **18,00:** Nasz program. **18,10:** Recital fortepianowy Józefa Smidowicza. **18,45:** Wiersze Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej - recytuje Lena Meyerholdowa (z Krakowa). **19,00:** Koncert rozrywkowy. Transmisja z dorocznej wystawy radiowej. W przerwie o godz. **19,20:** Pogadanka aktualna. **20,00:** Audycja dla Polaków za granicą. **20,45:** Dziennik wieczorny. **20,55:** Pogadanka aktualna. **21,00:** Audycja dla wsi: „Płodozmiany" - pogadanka, wygł. inż. Degórski. **21,10:** Z pieśnią i tańcem przez Wielkopolskę. Wykonawcy: Orkiestra rozgłośni poznańskiej pod dyr. E. Raabego, piątka poznańska z tow. zespołu instrumentalnego (2 waltornie, obój i fagot), Hanna Horska (sopran) i Adam Gruszczyński (tenor) (z Poznania). **21,50:** Wiadomości sportowe. **22,00:** Koncert w wyk. orkiestry symfonicznej P. R. Transmisja z wystawy radiowej w Polskiej YMCA. **23,00:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA.

8,10: Polscy pieśniarze (płyty). **8,55:** Wiadomości z Pomorza. **11,25:** Bach i Haendel (płyty). **13,00:** Dla każdego coś ładnego (płyty) **17,00:** Muzyka taneczna (płyty). **17,50:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **17,55:** Program na jutro.

ROZGŁOŚNIA POZNAŃSKA.

8,10: Nasz koncert poranny (płyty). **8,55:** Pogawędka dla kobiet. **11,25:** Dla rozrywki (płyty). **14,00:** I audycja z cyklu „Wirtuozi na instrumentach orkiestry salonowej i jazzowej" Fortepian i skrzypce (płyty). W przerwie o godz. **14,15:** Przegląd giełdowy. **14,45:** Program na jutro. **14,50:** Orkiestra Marka Webera i Pawła Whitmana (płyty). **15,10:** Wiadomości bieżące. **17,00:** Sobotnie popołudnie przy orkiestrze rozgłośni poznańskiej pod dyr. Eug. Raabego. **17,55:** Wiadomości sportowe lokalne.

ZAGRANICA.

Deutschlandsender. 19,00: Muzyka rozrywkowa. **Poste Parisien. 19,15:** Słynne marsze. **Bratisława. 20,10:** Koncert symfoniczny. **Bruksela franc. 20,00:** Belgijska muzyka współczesna. **Radio Romania. 20,15:** Muzyka jazzowa. **Sofia. 21,45:** Muzyka lekka i taneczna. **Londyn reg. 22,30:** „Ameryka tańczy" - muzyka taneczna z Ameryki. **Budapeszt. 23,10:** Muzyka cygańska. **Droitwich. 23,00:** Muzyka taneczna. **Sztutgart. 24,00:** Koncert nocny. **Wrocław. 24,00:** Koncert rozrywkowy.

Kronika Towarzystw

Piątek, dnia 9 września

godz. 19. **Klub Sportowy SPD.** Schadzka w sprawie mistrzostw w świetlicy.

godz. 19,30. **KSMM „Gwiazda".** Zebranie plenarne. Obecność obowiązkowa.

godz. 20. **Stow. Śpiewu „Symfonia".** Lekcje odbywają się we wtorki i piątki w Resursie Kupieckiej.

godz. 20. **Tow. Śpiewu „Lira".** Lekcja śpiewu w Bilard-Klubie.. Ze względu na występ udział konieczny.

godz. 20. **Bydgoski Chór Męski.** Lekcja śpiewu. Komplet konieczny ze względu na niedzielny występ.

godz. 20. **Tow. Sport. „Gwiazda".** Schadzka piłkarzy. W niedzielę mecz I dr. jun. z „Polonią" na Stadionie Miejskim. W sobotę zabawa w sali p. Kowalskiego.

* * *

Tow. Kult. Ośw. Kobiet im. Dąbrówki. Zebranie 11 bm. nie odbędzie się z powodu niedostarczenia sali.

Stronnictwo Pracy

KOŁO BIELAWY.

Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę dnia 10 bm. o godz. 19 w lokalu p. Kocerki. Referat wygłosi prezes zarządu powiatowego **p. radca Beyer.** O liczny udział członków i sympatyków prosi Zarząd.

KOŁO PÓŁNOC.

Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 10 bm. o godz. 19 w lokalu p. Mellerowej, Plac Piastowski. Zebranie zarządu o godz. 18. Referat o nowej ordynacji wyborczej do samorządu wygosi p. red. Nowakowski. O liczny udział członków i sympatyków prosi Zarząd.

*

WEJHEROWO. Zgromadzenie publiczne Stron. Pracy odbędzie się w niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 14 w sali p. Pranszke'go przy ul. Bron. Pierackiego. Referat polityczny wygłosi delegat zarządu wojewódzkiego.

FORDON. Zebranie Koła Stronnictwa Pracy odbędzie się w niedzielę, 18 bm. o godzinie 14 w salce Hotelu Polskiego.

GNIEWKOWO. W niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 12 w poł. w sali Parku Miejskiego odbędzie się publiczne zgromadzenie Stronnictwa Pracy, na które wszystkich ludzi pracy miasta i okolicznych wiosek się zaprasza.

Sprawy sokole

Gniazdo Żeńskie. Dziś posiedzenie zarządu o godz. 7 w sekretariacie, ul. Dworcowa 5. Porządek obrad bardzo ważny. Przybycie wszystkich członków zarządu konieczne.

TG Sokół III. Dziś gimnastyka o godz. 19 w sali przy ul. Kordeckiego. W niedzielę 11 bm. wycieczka w nieznane rowerami. Zbiórka o godz. 9,30 na Nowym Rynku. Naczelnik.

Sokół V, wydz. żeński. Dziś dnia 9 bm. o godz. 19 ćwiczenia druhen w sali Domu Sokoła V przy ul. Miedza 4. Obecność wszystkich druhen ćwiczących konieczna.

——«:»——

Zmarli.

Śp. **Konstanty Hrynakowski,** profesor na wydziale chemii uniwersytetu poznańskiego.

Śp. **Stefan Śliwiński,** dyrektor spółdzielni urzędniczej w Poznaniu.

Śp. **Bronisława Sobczakowa** w Wągrowcu.

25 gr	zł 1.10	zł 1.00	zł 0.85	zł 0.65
50 „	„ 2.10	„ 1.90	„ 1.60	„ 1.20
100 „	„ 4.00	„ 3.65	„ 3.00	„ 2.25
250 „	„ 9.90	„ 9.00	„ 7.40	„ 5.50

Nareszcie otwarcie targowicy miejskiej.

Dziś w godzinach rannych rozpoczęły się w Bydgoszczy na terenie rzeźni miejskiej targi bydlęce na nowej targowicy miejskiej. Targowicę uruchomiono dzięki staraniom Cechu Rzeźnicko-Wędliniarskiego w Bydgoszczy i zainteresowanych kół rolniczych. Zainteresowanie targami w pierwszym dniu było wielkie. Do godz. 9,30 spęd bydła przedstawia się następująco: Świnie 289, cielęta 139, rogacizna 60 sztuk.

Podczas otwarcia targowicy obecni byli dyr rzeźni inż. Kwiatkowski i starszy cechu rzeźnickiego prezes Godek. Pewne niedociągnięcia stara się usunąć prezes Godek, który pozostaje w ścisłym kontakcie z dyrekcją rzeźni i z komisją wojewódzką.

Czytelnicy mają głos

NOS DLA TABAKIERY, CZY TABAKIERA DLA NOSA?

Jestem dość młody i zdrowy, — więc lekarz i apteka nie stanowią jeszcze dla mnie — kwestii życia i śmierci, ale nie mogę nie zabrać głosu w sprawie zamierzanego otwarcia własnej apteki przez naszą Ubezpieczalnię Społeczną.

Mam kilku znajomych wśród lekarzy, więc niejedno wiem, ale gdy p. major Schmidt i inni naświetlili już ten projekt z punktu widzenia bliższych interesów ubezpieczonych, — ja chcę go ująć przede wszyskim od strony zdrowego rozsądku, sensu, ekonomiki itp.

Obserwator życia codziennego w niejednej dziedzinie u nas — na próżno by szukał (jak Diogenes — z latarką i w jasny dzień) tych normalnych cech w postępowaniu opatrznościowców, którzy na gwałt i na uparte go chcą nas uszczęśliwiać... i uszczęśliwiają.

Gdy więc niejeden z państwowo-twórczych projektów rodzi się... przy „czarnej w Ziemiańskiej", to ten, z pewnością, powstał w zaciszu gabinetu komisarskiego, który — zaprowadzony ze względów synekuralnych musi przecież i jakoś wykazać i usprawiedliwić swoją egzystencję... więc planuje i tworzy.

Własna apteka Ubezpieczalni — to twór zupełnie podobny do splajtniętych już ambulatoriów dentystycznych i lekarskich, które też powstały wbrew opinii fachowców, wbrew logice i na przekór opinii społecznej.

Mania reformatorska jest uporczywa i niebezpieczna, a jedynym lekarstwem na nią byłby parlamentaryzm ubezpieczalniany: „jak długo jeszcze nasze składki będą używane na utrzymanie lukratywnyvh komisarzy i ich wynalazki — z nudów chyba zrodzone". Ubezpieczeni muszą odzyskać prawo nie tylko do stawiania takich pytań, ale i do ukrócania podobnych zapędów reformatorskich.

Jest jednak i jeszcze jeden punkt widzenia, niedostatecznie podkreślony, nie poruszony przez poprzedników, a ignorowany przez twórców projektu:

Któż nie wie, jak potężnym motorem jest wolna konkurencja, która każe dbać i o jakość leków i o sprawne obsłużenie klienteli. Czy etatystyczna apteka Ubezpieczalni będzie potrzebowała dbać o to?!

A czy zaufanie do lekarstwa i apteki nie jest tym samym co zaufanie do lekarza w lecznictwie?!

Dosyć już utrapienia mają pacjenci z rozdawnictwem leków przez Ubezpieczalnię, która raczy urzędować tylko w dwóch określonych punktach miasta i — godzinach.

Powtarzam — jestem dość młody i zdrowy, więc można by jeszcze było eksperymentować na mnie, ale cholera mnie bierze — z punktu widzenia społecznego.

„Uszczęśliwiony" ubezpieczony.

Sztuce i sprawie narodowej

będzie służyć nadal Miejskie Konserwatorium Muzyczne.

(hk) Budynek — to nie wszystko. Ważniejsze jest to, co się w budynku mieści. W najniesposobniejszych warunkach może rozwijać się praca owocna i przynosząca najświetniejsze rezultaty. Mieliśmy tego przykład z Miejskim Konserwatorium Muzycznym, które gnieździło się w ciasnych klitkach przy ul. Piotra Skargi i mimo to potrafiło zbudować piękny gmach życia muzycznego w Bydgoszczy i zająć przodujące miejsce w życiu muzycznym Pomorza.

Jednak pomyśleć warto, że jeśli tyle zrobiono w złych warunkach, to **ile będzie można zrobić w dobrych?**

Teraz nareszcie Miejskie Konserwatorium Muzyczne — w 11 roku swej pracy — znalazło dla siebie właściwe warunki rozwoju. **Nowy rok szkolny rozpoczyna konserwatorium w nowym budynku, przeznaczonym dla niego dzięki życzliwości zarządu i rady miejskiej m. Bydgoszczy.** W ogrodzie przy ul. Gdańskiej 71 stoi dom, jakby specjalnie dla uczelni muzycznej budowany. W tym dawnym oddziale położniczym szpitala miejskiego pomieściły się wygodnie wszystkie tak liczne działy pracy konserwatorium i jego blisko 200 uczniów. Brak jest wprawdzie większej sali dla prób zespołowych i koncertów, ale odnieśliśmy wrażenie, że przy dzisiejszym zrozumieniu potrzeb kulturalnych Bydgoszczy przez władze miejskie i temu da się zaradzić.

O powszechnym docenianiu pracy konserwatorium świadczył przebieg uroczystości poświęcenia nowego budynku, które odbyło się wczoraj, w czwartek, 8 bm. po południu. W uroczystości wzięli udział nie tylko przedstawiciele miejscowych władz z pp. prezydentem Barciszewskim, wicestarostą Nowakowskim oraz ks. kan. Schulzem na czele, ale również delegowali swoich reprezentantów: minister oświaty w osobie mgr. Golachowskiego i wojewoda pomorski w osobie konserwatora wojewódzkiego mgr Chyczewskiego. Zebrali się też licznie przedstawiciele społeczeństwa bydgoskiego, korporacyj miejskich, organizacyj kulturalnych, sfer pedagogicznych. Z Poznania przybył m. in. założyciel bydgoskiego konserwatorium dyr Zdzisław Jahnke, z Torunia dyr konserwatorium Piotr Perkowski.

P. prezydent Barciszewski w przemówieniu powitalnym dał wyraz zrozumieniu m. Bydgoszczy do spraw kultury i sztuki, po czym ks. kan. Schulz poświęcił budynek, który — według jego słów — ma służyć zbożnej pracy dla sztuki i sprawy narodowej. Do tej pracy zobowiązała się w swoim i swych współpracowników imieniu p. dyr. Irena Jahnkowa. Życzenia składali: w im. ministerstwa oświaty mgr Golachowski, który podkreślił **duży wkład Bydgoszczy do polskiej kultury muzycznej,** w im. wojewody Raczkiewicza mgr Chyczewski oraz przedstawiciel Bratniej Pomocy uczniów konserwatorium.

Zasadniczy problem w inwestycjach wodociągowych.

Metody współczesnej wojny podporządkowują plany gospodarcze a szczególnie plany inwestycyj gospodarczych w czasie pokoju wspólnemu programowi nadrzędnemu. Jasne jest, że np. sieć wodociągowa w słynnej francuskiej Linii Maginota, czy w ostatnio tak głośnej linii strategicznej Zygfryda nie jest inwestowana wg wskaźnika reklamy handlowej interesowanych przedsiębiorstw, lecz wg miarodajnej decyzji naukowej.

Problem właściwych inwestycyj jest tutaj bowiem nie tylko problemem ekonomicznym, ale również problemem bezpieczeństwa. To też jednostronna reklama jednego z przedsiębiorstw polskich, które chciało dla celów własnego interesu udowodnić, iż tylko jego własna produkcja jest dla strategicznego bezpieczeństwa Polski najodpowiedniejsza, znalazła niezbyt przychylną ocenę i to w dodatku ze strony gospodarczej prasy zagranicznej.

„Agence Economique et Financiére" pisząc o metodach reklamowych stosowanych w Polsce na rzecz rur stalowych dla inwestycyj wodociągowych — stwierdza, iż ten sposób reklamy nie stoi na właściwym poziomie naukowym i nie odpowiada prawdziwemu stanowi technicznemu, jaki panuje w inwestycjach wodociągowych za granicą.

Czyż można więc dla interesu poszczególnej firmy handlowej zaryzykować niewłaściwe inwestycje o wielkim znaczeniu strategicznym, jak do tego zmierzała reklama pewnej firmy śląskiej?

Karty kontroli gospodarczego przemiału zboża.

Zarząd Miejski zawiadamia **producentów i robotników** (pracowników) **rolnych** zamieszkałych w granicach administracyjnych miasta Bydgoszczy, że karty kontroli gospodarczego przemiału zboża wydaje referat aprowizacyjny przy ul. Grodzkiej 25, pokój 10.

Za producenta rolnego uważa się: właściciela, dzierżawcę, lub użytkownika gospodarstwa wiejskiego (rolnego, leśnego, ogrodowego, nasiennego, hodowlanego, rybnego lub pszczelarskiego) położonego na **terenie gminy miejskiej, o ile gospodarstwo to stanowi główne źródło dochodu posiadacza.**

Za pracownika rolnego uważa się każdą osobę, która stale jest zatrudniona w gospodarstwie wiejskim względnie w zakładach lub warsztatach przemysłowych, prowadzonych w zakresie tego gospodarstwa, albo też która, pracując dorywczo w gospodarstwie wiejskim lub w wymienionych wyżej warsztatach i zakładach, czerpie z tej pracy główne środki utrzymania.

Za otrzymaną kartę kontroli należy uiścić opłatę 10 groszy.

Przed rozpoczęciem roku akademickiego

studenci powołani będą na 6-dniowe ćwiczenia Legii Akademickiej.

Warszawa, 8. 9. (tel. wł.). Naczelny komendant Legii Akademickiej, płk Tomaszewski, wydał zarządzenie w sprawie przyjmowania do Legii nowych studentów. Za pośrednictwem rektoratów wszystkich wyższych uczelni podano do wiadomości nowowstępujących studentów, jak i dotychczasowych słuchaczów, iż obowiązani oni są stawić się do rejestracji wojskowej. Rejestracja ta odbędzie się w dn. 24 lub 26 bm. W czasie od 27 września do dnia 2 października odbędą się 6-dniowe kursy dla przyjętych do Legii Akademickiej w oddziałach wojskowych, wymienionych w kartach powołania. (r).

Witamy wojsko w niedzielę o godz. 12,30.

Zarząd Polskiego Białego Krzyża uprzejmie zawiadamia, że defilada powracających z ćwiczeń oddziałów wojskowych odbędzie się w niedzielę o godz. 12,30 na placu Wolności.

Dla przedstawicieli władz i organizacji miejsce na trybunie. Wstęp na plac Wolności tylko do godz. 12,15.

Burza nad Bydgoszczą.

Niespodziewane ocieplenie się spowodowało we wczorajszy czwartek po południu burzę i ulewny deszcz. Wyładowania atmosferyczne były bardzo silne, lecz w samym mieście uderzeń gromu nie zanotowano. Burza przeciągnęła się do wieczora.

Z głodu padł na ulicy.

Jak wielka jest bieda wśród bezrobotnych w Bydgoszczy, świadczą częste wypadki utraty przytomności, zwłaszcza młodych ludzi wskutek wycieńczenia. Wczoraj przed południem jakiś młodzieniec idąc ulicą Jagiellońską począł słaniać się i w końcu padł nieprzytomny na bruk. Przechodnie zawezwali karetkę Pogotowia Ratunkowego, która biedaka przewiozła do Szpitala Miejskiego. Tam stwierdzono, że młody człowiek 24-letni bezrobotny i bezdomny Czesław Jähne z Bydgoszczy już od kilku dni nic nie jadł i z powodu wycieńczenia stracił przytomność. Kto dopomoże biedakowi po opuszczeniu szpitala?

—«:»—

— **Walny zjazd delegatów z całego Pomorza — Związku młynów gospodarczych** odbędzie się w niedzielę 11 bm. o godz. 10 przed poł. w Bydgoszczy w hotelu „Victoria" obok dworca. Celem omówienia sprawy najnowszych zarządzeń o przemiale i opłatach przemiałowych — **zaprasza się wszystkich młynarzy** zainteresowanych.

Odpowiedzi Redakcji

„Majątki" płk. Miedzińskiego na Pomorzu. Informacja krakowskiego „IKC" nie jest ścisła. W Gołębiewku pod Tczewem mieszka nie płk. Miedziński, lecz **hr. Mielżyński** (b. dowódca powstania śląskiego „Doliwa"). Zarządcą jego majątków jest Grek czy bodaj francuski żyd.

P. Gerard Dorr — Bydgoszcz. Sprawozdanie z procesu, który zresztą nie toczył się przeciwko Panu (jak Pan mylnie twierdzi), jest obiektywne i wyraża opinię sądu o zajętym piśmie oraz umotywowanie wyroku. Nie ma więc czego „prostować". Poza tym sprostowanie Pańskie nie odpowiada wymogom ustawy prasowej.

Sz. L. Co do skontrolowania potrąceń i świadczeń socjalnych należy się zwrócić do sekretariatu związków zawodowych (filia „Dziennika" na ulicy Dworcowej). Potrącenia zależne są od wysokości zarobku.

M. Kal-ka. Zbigniewa przypada 16 marca i 31 marca.

A. H. Tabelę wygranych umieszcza się bez brania odpowiedzialności. Po skończeniu ciągnienia można w każdej kolekturze przejrzeć urzędową tabelę wygranych, w której nie ma żadnych omyłek.

B. G. Począwszy od 1 sierpnia 1939 roku wysokość komornego wzrastać będzie co kwartał o 2½ podstawowego komornego, aż do osiągnięcia wysokości pełnego podstawowego komornego. Jak więc wynika z powyższego rozporządzenia, ogłoszonego w Monitorze Polskim 5. 1. 38 r., podwyższyć komornego **od 1. 10. nie wolno.**

II. Co. 523/38.

Wywołanie. Antoni Szeszycki, adwokat w Bydgoszczy, ul. Gdańska 11 jako kurator dla nieznanej z miejsca pobytu Emmy Schoenfeld wniósł o pozbawienie mocy prawnej listów hipotecznych dla hipotek zapisanych na rzecz Emmy Schoenfeld w dziale III. nieruchomości Bydgoszcz karta 677 należącej do Józefa Jędrysika w Bydgoszczy, ul. Ks. Skorupki nr 107; a) pod numerem 1 w kwocie 600 marek niem. przerachowanej uchwałą Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy z dnia 21 kwietnia 1937 VII. 17/37 — na kwotę zł 110,70; b) pod numerem 2 w kwocie 1500 marek niem. przerachowanej na 276,75 złotych; c) pod numerem 3 w kwocie 2400 marek niem. przerachowanej na 442,80 zł. Sąd Grodzki w Bydgoszczy wzywa posiadaczy wymienionych listów hipotecznych, by najpóźniej w terminie **17 marca 1939 godz. 12** w sali rozpraw nr 29 Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy, zgłosili swoje prawa, gdyż w przeciwnym razie listy pozbawione zostaną mocy prawnej. (16936

P. T. Niniejszym podaję do łaskawej wiadomości, że **w sobotę, dnia 10. IX. 1938 r.**

otwieram

skład rzeźnicko-wędliniarski

przy **ulicy Warszawskiej 5**

i proszę Szan. Publiczność o poparcie mego przedsiębiorstwa

Z poważaniem

Zygfryd Ceglarski

16934 mistrz rzeźnicko-wędliniarski.

POLECENIA

Ondulacja trwała po cenach zniżonych, pierwszorzędne wykonanie. Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 6. (16775

Anodówki baterie, lampki stale świeże.
Rzanny Plac Teatralny nar. Frankego.

12139

Reperacje wózków dziecięcych wykonuje Wasielewski, Dworcowa 41. 16887

Obuwie dobre, ręczne wyroby, długie buty. Jezuicka 10. (16916

SPRZEDAŻE

Dom 3 piętrowy, mieszkania parkiet-komfortowe, w centrum miasta, przy ul. Cieszkowskiego, strona słoneczna. Dochód ca 9.000 zł. Zgłosz. pod „A". (16898

Magiel w dobrym stanie sprzedam. Promenada 25. (9695

2 działki willowe ulica Moniuszki, jedna z zatwierdzonym planem, sprzedam. Inż. Soczkiewicz, Plac Wolności 3 m. 1, tel. 2929. (16902

Repertuar kin bydgoskich:

KRISTAL: „Fanny Elssler" czyli „Taniec szczęścia i rozpaczy", premiera. W rol. gł.: Lilian Harvey, Willy Birgel i Rolf Moebius. Nadprogram: Najnowszy Tygodnik Pata.

Lido: „Córka znachora". W rolach główn.: Paula Wessely, Attilla Hörbiger, Jane Tilden i Peter Petersen. Nadprogram.

MARYSIEŃKA: „Powrót Arsena Lupina". W rol. gł. Virginia Bruce, Melvyn Douglas, Warren William. Nadprogram: Kronika i Tygod. PAT'a.

APOLLO: „Meksykańskie noce" z Dorothy Lamour. dodatek kolor. p. t.: „Mały baranek" i nowy tygodnik.

KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4: Dziś dwa wielkie filmy: „Tajny agent" i „Czarujące oczy".

BAŁTYK: „Mali bohaterowie" i „Mściwy jeździec".

Lakiery Smok trwałe tanie.
Poznańskie chrześcijańskie do nabycia drogeriach, składach farb. (16809

Kolonialkę dobrze zaprowadzoną sprzedam. Wiadomość filia. 9794

Setera angielskiego tanio sprzedam. Ugory 45—4. (17900

Wózek dziecięcy sprzedam. Nakielska 31—13. (16894

Buldog sukę tanio sprzedam. Chopina 23. 9833

Sypialnię kuchnię, radio, sprzedam. Ugory 33/1. 16912

Jadalnię fason angielski w cenie okazyjnej oddam. Dom Mebli Ign. Grajnert, Dworcowa 21 tel. 19-21. (16884

Okazyjne samochody. Fiat mod. 521 4-o osobowa kareta zł 1600,—, Delage 6-o osobowa kareta zł 1200,—, Minerwa 4-o osobowa kareta zł 1500,—, Ford 4-o osobowa kareta zł 1800,—, wszystkie na chodzie poleca Spółka dla Handlu Samochodami Sp. z o. o. Włocławek, telefon 14-88 lub 11-23. (16927

Willę komfortową, duży ogród korzystnie sprzedam. Fajtanowski, Zduny 10, telef. 31-48. 9854

Dom 2 piętrowy komfort, fabryczne ubikacje, boczna kolejowa, dochód 8500 cena 65000. Fajtanowski, Zduny 10. 9853

Parcelę sprzedam. Gołębia 2.(16897

Maszynę Singera i wielokrążek sprzedam. Sienkiewicza nr 17—3. (9841

Nieruchomość „Pod Blankami 24" sprzedam. Wiad. Pod Blankami nr 49. 9839

Plac budowlany na sprzedaż, ulica Ujejskiego 24. (16885

Pianino maszyna Singera członkowa damska kryta tanio. Długa 68, Kuberek. (16939

Sprzedam samochód osobowy marki Essex w dobrym stanie. Zgłoszenia F. Czaplicki, Chełmno, 22-go Stycznia nr 14. (16944

Sprzedam 2 samochody ciężarowe 5 tonowe, marki Büssing i Opel, na pełnym ogumowaniu. Zgłoszenia F. Czaplicki, Chełmno, 22-go Stycznia 14. (16941

Kiosk (9851 dobrze zaprowadzony sprzedam. Pomorska 13.

Wolne Miasto Gdańsk 16891

SOPOTY

idealny pobyt kuracyjny i wypoczynkowy

u schyłku lata i jesienią!

Hotele i pensjonaty ceny zniżone

Międzynar. Kasyno - Ruleta - Bakarat — Wolny wywóz wygranych!

KUPNA

Piec używany przenośny kupię. Adres Dzien. (9837

Maszynę (16822 do szycia w dobrym stanie kupię. Of. pod „Maszyna" do Dzien. Bydg.

Silnego roboczego konia poszukuje Fa E. Haw, Bydgoszcz, Toruńska 1, telef. 37-93 i 37-93. 16911

Platformę (Rollwagen) jednokonną dobrym stanie kupię. Jeliński, Wodna 2. (16919

Kupię 9856 tokarkę 250×1.000 i wiertarkę 30 mm., używaną zaraz. Sniadeckich 33, m. 4.

Używaną (16837 wagę decymalną, wzorcowaną kupię. K. Muszyński, Mazowiecka 6—8.

Pomocnik fryzjerski potrzebny. Batalion Pancerny. (16915

Stolarz potrzebny. Wiadomość Dziennik. (16914

Młodsza panienka do pomocy kasowej, z ładnym charakterem pisma, potrzebna zaraz. Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego Poznańska pod „M. 12". 16933

Dziewczyna czysta uczciwa do wszystkiego z gotowaniem od 1. lub 15. X. Piśmienne lub osob. zgłoszenia do S. Muszyński, Chełmża. (16920

Służąca (16910 starsza gotowaniem od zaraz może się zgłosić. Ks. Skorupki 57, skład kolonialny.

Dochodząca do wszelkich prac domowych potrzebna. Dworcowa 41 I p. 9842

oraz wszelkie inne formularze dla handlu i przemysłu wykonuje pospiesznie, gustownie i tanio

Drukarnia Bydgoska S. A.
(Wydawnictwo Dziennika Bydgoskiego)
Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14

Wózek dziecięcy kupię. Of. filia „G. 150". (9838

Komin (16918 fabryczny kupię natychmiast. Oferty do Mleczarni, Suchary p. Nakło.

Konie tłuste na rzeź do eksportu kupuje stale **W. Preuss, Bydgoszcz** Dworcowa 84 Tel. 33-55 (5223

91308

Maszynę do pisania w dobrym stanie kupi Feliks Wojciechowski, handel i obróbka drzewa. Pomorska 36, telefon 1189. (16928

POSADY WOLNE

Agentów 15370 do zbierania zamówień na portrety nowości „Semi-Email" poszukuje na doskonałych warunkach Renesans, Kielce, Focha 14

Ekspedientka do obuwia na stałą posadę potrzebna. Oferty względnie osobiście Łusiewicz, Teofila Magdzińskiego 14. (16895

Pomocnik i uczeń fryzjerski potrzebn. i Fryzjernia 61 pp. (9855

Krawiec damski potrzebny, tylko siła pierwszorzędna, samodzielna. Oferty składać Brześć n/Bugiem, Dąbrowskiego nr 23, A. Szwejkowska. 16931

Z powodu (16923 powiększenia interesu potrzebuję zaraz na stałe dwóch pomocników stolarskich, jednego poliera, specjalistów na stołowe pokoje. Michał Baran, Reda koło Gdyni, pow. Morski.

Cukiernik 16745 młodszy potrzebny od zaraz. Fr. Lessnau, Puck.

Trio akordion, śpiew, dobrze zgrane od zaraz wzgl. 15. 9. Zgł. z fotografią Kawiarnia Puczyńskiego, Chełmno. 16811

Ucznia do lakierni. Rutkowski, Hetmańska 28. (9844

Chłopak potrzebny. Podwale 9, Jaskólska. 9852

Krawcowe (9843 potrzebne. Gdańska 46/4.

Czeladnik krawiecki potrzebny. Zduny 8, m. 1. 9836

Czeladnik (16906 piekarski młodszy cukiernik potrzebny. Orla 12.

Służąca która umie cośkolwiek gotować potrzebna. Bydgoska Składnica Cukru, Poznańska 1. (16838

Służąca czysta, z gotowaniem potrzebna. H. Wańska, Gdańska 34, m. 4. 9846

Uczeń kołodziejski potrzebny. Grunwaldzka 96. 16935

Do mego składu kolonialnego, żelaza i hotelu, poszukuję ucznia, z lepszym wykształceniem. Edmund Jagalski, Czersk. 16925

Fryzjerka wodna, żelazkowa potrzebna. Ruta, **Gdynia,** 10 Lutego 39. 16922

Woźnica piwiarz fachowiec potrzebny. Zgłoszenia Dąbrowskiego 29. 16932

Uczeń młynarski potrzebny. W. Sonnenberg, mistrz młynarski, Nowawieś Wielka powiat Bydgoszcz. (9821

Chłopak posyłek najlepiej rowerem. Napierała, Toruńska nr 33. 16917

Potrzebna do dużego dworu kucharka dobrze polecona. Zgłoszenia do filii Dzien. Bydg. pod „I. D." 9834

Starszy pomocnik branży kolonialnej znajdzie zajęcie od zaraz. Oferty z świadectwami składać 16926
A. Kaźmierski, Chojnice Hurtownia Towarów Kolonialnych

Chłopiec do posyłek potrzebny. Fa Leon Konieczka, Gdańska 23. 9345

Dziewczynę przychodnią szukam. Urocza 1, m. 2. 9848

Elektromonterzy na stałą posadę od zaraz mogą zgłosić. B. Jączkowski Gdańska 23. 16938

Poszukuję od zaraz starszego czeladnika rzeźnickiego, dzielnego w uboju i wyrobach mięsnych. Z podaniem pensji proszę skierować do Fa S. Nehring, Chojnice. (16942

POSADY POSZUKUJĄ

Handlowiec lat 26, zdolny, uczciwy, pracowity, działu kol.-spożywczego z dłuższą praktyką, dobrymi świadectwami, poszukuje pracy ekspedienta, samodzielnego kierownika sklepu. Kaucji 1.000 zł. Dobecki, Krostkowo. (16867

Kawiarka samodzielna poszukuje posady. Oferty filia pod „Kawiarka". 9835

Poszukuję jakiejkolwiek pracy, umię cośkolwiek gotować. Filia pod „19". (9819

Poszukuję (16868 dla mego brata lat 17, sumiennego, z ukończoną szkołą dokształcającą posady ucznia w składzie kolonialnym, żelaza, od 15. 9. br. lub później. Miejscowość obojętna. Oferty do Dzien. pod „Nr 16868".

Syn uczciwych rodziców pragnie się wyuczyć jako elektromechanik lub za kupca. Oferty Dziennik, „B. K.". 16937

MIESZKANIA SZUKA

Poszukuję 3 pokojowe mieszkanie z łazienką w śródmieściu, rodzina składająca się z 3 osób. Zgłoszenia Dworcowa 49, lub tel. 2890. (16840

Zamienię 4 pokojowe mieszkanie ul. Gdańska na równorzędne blisko dworca, lub poszukuję. Oferty filia pod „Zmiana mieszkania". (9850

16888

Emeryt poszukuje dwupokojowego mieszkania zaraz. Czynsz rok z góry. Of. filia „Dwupokojowe". 9849

Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr

1 pokojowe: kuchnią. Król. Jadwigi 21/6.

3 pokojowe: kuch. łaz. Sniadeckich 13/1.

Czteropokojowe mieszkanie komfortowe wynajmę. Śląska 3. (16899

4 pokoje komfort, wysoki parter, od 1. 10. wolne. Artura Grottgera 7/2. (16904

DZIERŻAWY

Restauracja do wynajęcia. Bydgoszcz, Grunwaldzka 2. 16896

POKOJE WOLNE

Ładnie (16493 umeblowany pokój, blisko dworca zaraz do wynajęcia. Warszawska 11, m. 6.

Pokój z utrzymaniem. Floriana 3, m. 3. (9822

Pokój umeblowany, bez pościeli. Kolwitza 11, m. 2. Bielawy. (9820

Pokój frontowy umeblowany, osobne wejście, 1—2 osób tanio. Długa 61, mieszkanie 3. 16909

RÓŻNE

Obiady (16879 domowe. Łokietka 11—2.

Nabicie motorów do młócenia. Nakielska 24. 16905

Jaśku (16921 Bydgoszcz proszę o podanie adresu do Dziennika Bydgoskiego Toruń „Ania".

2 weksle (16945 a 40, 50 zł żyrowane przez p. Józefa Mizerkę Bydgoszczy, Kujawska 57, płatne 7., 25. IX. 38 unieważniam z powodu kradzieży. Herbert Schünemann.

Propozycja! Posiadam większy skład z pokojem w własnym domu, przyjmuję każdą branżę w komis względnie na składnicę. Położenie dobre w najgłówniejszej ulicy Brodnicy zajazdem, gwarancja zapewniona w nieruchomości. Aleksander Paczkowski, Brodnica, Mazurska 9. (16943

MATRYMONJALNE

Panna przystojna, religijna, 22, wyjdzie za uczciwego kolejarza do lat 38. Poważne oferty pod „Blondynka" do Dziennika. (16913

Jeśli ogłoszenie oznaczone jest szyfrem...

Oferty skierować do administracji „Dziennika Bydgoskiego pod..." zainteresowani danym ogłoszeniem winni złożyć oferty w liście **z napisem na kopercie tego szyfru, który wymieniony jest w ogłoszeniu.** Oferty wydajemy natychmiast ogłaszającym, wykazującym się wystawionym przez nas kwitem. W żadnym wypadku nie podajemy adresu lub bliższych danych o ogłaszającym się pod szyfrą. Za ewentualną odpowiedź nie możemy brać odpowiedzialności, gdyż jest to sprawą wyłącznie ogłaszającego. Zaleca się przeto, aby nie załączać do ofert oryginalnych świadectw lub innych pism, a tylko odpisy.

TEŻ POŻYTEK.

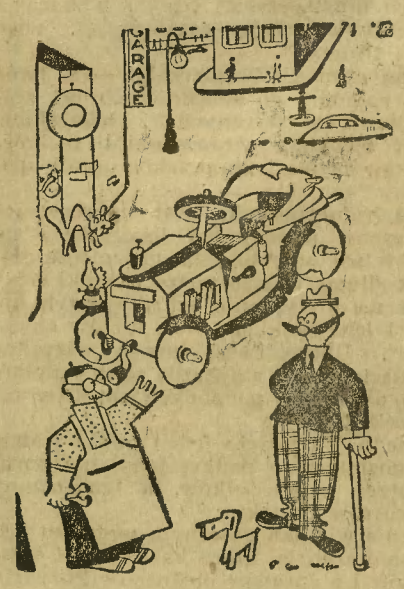

— Przyda się panu jeszcze ten wóz?
— Naturalnie. Tabliczkę z numerem rejestracyjnym muszę odjąć, aby ją do nowego auta przyprawić!

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł, na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50 % drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za wiadomości z Gdyni i wybrzeża odpowiedzialna: Zofia Zelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu; za wszystkie inne działy: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.